

GİRİŞ

Öncelikle, hazırlamış olduğum bu tez çalışmamdaki görüşlerin, mensubu olduğum Türk Silahlı Kuvvetlerinin görüşleriyle hiçbir ilgisinin olmadığını belirtmek istiyorum.

Türklerin Anadolu'yu yurt edinmelerinden bu yana, yaklaşık 1000 yıl boyunca beraber yaşadıkları, ayrı bir ırk değil de, Türklerin bir parçası olarak gördükleri Kürt kökenli vatandaşların yaşadığı bölgede geçmişten günümüze bölücü unsurların neden isyan çıkararak veya terör faaliyetlerinde bulunarak huzursuzluk yaşattıklarının çok iyi araştırılıp irdelenmesi gerekmektedir. Bu unsurların amaçlarının ne olduğunu, kimlere hizmet ettiklerini, jeopolitik konumun büyük önem arz ettiği bu dönemde çok iyi tahlil edilmelidir.

Her nedense, 800 yıl boyunca bir millet olarak yaşayan insanlar, 19. yy.'ın başlarından itibaren isyan çıkarmaya, devlete karşı başkaldırmaya başlamışlardır. Bir anda ortaya çıkan bu başkaldırı hareketlerinin sebebi araştırıldığında arkasında batılı emperyalist devletlerin olduğu rahatlıkla görülebilecektir. Biz de araştırmamızda, ülkemizde yaşanan bölücü terörün amacını ve sebeplerini bu gerçeklere dayanarak ayrıntılı bir şekilde incelemeye çalışacağız.

Ayrıca, bölücü terörün amacını daha iyi kavrayabilmek için, Türkiye'nin jeopolitik konumuna ve önemine ayrıntılı olarak yer vereceğiz. Bu çalışma, bölücü terörün en önemli sebebinin, Türkiye'nin jeopolitik öneminden kaynaklandığını ortaya koymaktadır.

Türkiye, bulunduğu coğrafya itibarıyla büyük bir jeopolitik öneme sahiptir. Bu durum, dış güçlerin desteğiyle ülkemizde gerçekleştirilen bölücü terör faaliyetlerinin yoğunluğunun nedenini açıklamaktadır. "Şark Meselesi" politikası çerçevesinde batılı devletler, Türkleri Anadolu'dan atmayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda Osmanlı Devleti'ni parçalamayı başaran bu devletler, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde oluşturulan Türk direncini kıramayarak, Türkleri Anadolu'dan atma hayallerine yine ulaşamamışlardır.

Yaşanan bu olayların sonucunda taktik değiştiren batılı güçler, terörü desteklemek suretiyle yeni haritalar oluşturarak ülkemizi parçalama gayretleri içerisine girmişlerdir. Bölücü terörü, bir yıldırma ve korkutma olayı olarak tanımlamak çok

yetersiz olacaktır. Dış destekli bu bölücü terör faaliyetleri, ülkemizin sosyal, kültürel, ekonomik, askeri ve siyasi yapısını bozmayı hedefleyen faaliyetler bütünü olmuştur. Topraklarımızı bölme isteklerinin gerçek nedeni, Türkiye'nin jeopolitik öneminden kaynaklanan bölgesel avantajını kullanmasını önlemek ve Türkiye'nin gelişimini yavaşlatmak, hatta durdurmaaktır.

Araştırmamızın özünü oluşturan PKK Bölücü Terör Örgütünü kapsamlı olarak inceleyebilmemiz için örgütün yapısını, amacını, stratejisini, faaliyetlerini, aldığı dış destekleri, kongre ve konferanslarını ortaya koymak gerekli olacaktır. Araştırmanın ilk bölümünde sık sık kullanacağımız kavramların tanımlarını yapmaya çalışacağız. Öncelikle terör ve terörizm kavramlarını, daha sonra jeopolitik ve sosyal yapı kavramlarını tanımlayarak, Türkiye'nin jeopolitik önemi ile doğunun sosyal yapısını ortaya koyacağız. Birinci bölümün sonunda da sosyal yapının terörü kolaylaştıran etkenlerini vurgulayıp, terörün Türkiye'nin jeopolitik öneminden kaynaklandığını açıklamaya çalışacağız.

İkinci bölümde, Kürtçülük faaliyetlerinin tarihsel analizini yaparak, Kürt vatandaşlarımızla ilgili ortaya atılan asılsız iddiaları belgelerle çürütmeye çalışacağız. Yine bu bölümde, PKK Bölücü Terör Örgütünün kuruluşunu ve günümüze kadar olan faaliyetlerini inceleyeceğiz. Örgütün düzenlediği kongre ve konferanslarda alınan kararları tespit ederek, örgütün amaçlarını ve stratejilerini, bunların zaman içerisinde yaşanan gelişmelerle ne tür değişimlere uğradığını değerlendireceğiz.

Bilindiği gibi, dünyadaki bütün terör örgütlerinin arkasında, onlara destek veren, kendi amaçları doğrultusunda yönlendiren devletler vardır.¹ Terör örgütünün amaçlarını belirleyebilmek için, arkasındaki güçleri ve menfaatlerini çok iyi tespit etmek gerekmektedir. İkinci bölümde PKK Bölücü Terör Örgütüne destek veren ülkelerin faaliyetlerini ve bu desteği neden verdiklerini belirleyerek araştırmamıza farklı bir boyut kazandıracacağız.

İkinci bölümün sonunda günümüzde yaşanan gelişmelere yönelik olarak örgütün ileriki dönemlerde belirleyeceği stratejileri çeşitli olasılıklar dahilinde inceleyeceğiz. Belirlediğimiz muhtemel stratejiler doğrultusunda örgütün nihai hedefini ortaya koymaya çalışacağız.

¹ KAYNAK, Mahir; **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, Timaş Yayınları, İstanbul, 2004, s.34

Son bölümde ise örgütü bir sosyal hareket olarak değerlendireceğiz. Tabii bu değerlendirmeleri yapmadan önce hareketin içinde bulunan aktörlerin amaçlarını anlayabilmemiz ve örgütü bir sosyal hareket olarak değerlendirebilmemiz için bazı kavramlar üzerinde durmamız faydalı olacaktır.

Sosyal bilimlerin diğer alanlarında olduğu gibi sosyal hareketler alanında da belirli bir olgu çalışılırken önce kavramsal tanımlara başvurmamız gerekir. Biz de PKK Bölücü Terör Örgütünü meşru bir sosyal hareket olarak ele alıp alamayacağımızı belirleyebilmek için önce kavramsal tanımlara başvuracağız.

Sosyal hareket üzerine yapılan kuramsal tartışmalar, PKK hareketini daha iyi tahlil edebilmemiz konusunda bize kavramsal araçları sağlamaktadır. Bu kapsamda, araştırmamızın son bölümünde sosyal hareketlere ilişkin temel yaklaşımları ve tartışmaları ortaya koyacağız. PKK hareketini de sosyal hareketlerin belirleyici özellikleri bakımından detaylı şekilde inceleyeceğiz.

Hiçbir sosyal hareket kendisini hazırlayan koşullar belli bir olgunlaşma düzeyine gelmedikçe bir sosyal hareket olarak ortaya çıkamaz. Belli bir hazırlık ve gelişme evresini tamamlamayan toplumsal muhalefet biçimleri aniden parlayıp sönen, kısa süreli bir hareketten öteye gidemez. PKK hareketini bir sosyal hareket olarak tanımlamamızı olanaklı kılan temel özelliklerinden birisi onun sürekliliğidir. Bu sürekliliği, hareketin tarihsel kökenlerini ve gelişimini açığa çıkarmak için ikinci bölümde önce Kürtçülük faaliyetlerinin doğuşunu ve gelişimini inceleyeceğiz. PKK hareketinin, Kürtçülük faaliyetleri kapsamında yaşanan isyan hareketlerinin bir devamı olduğunu ortaya koyacağız.

PKK hareketi içerisinde bulunan aktörlerin hangi sosyal sınıfa veya tabakaya ait olduğunu, sosyal yapıdaki sıkıntıların neler olduğunu açığa çıkarmayı hedefledik. Örgütün bölgede yaşanan sosyal yapıdan kaynaklanan sıkıntıları nasıl istismar ettiğini ele alacağız.

Sosyal hareketlerin sosyolojisi ülkemizde değeri yeni yeni anlaşılmaya başlanan bir kavramdır. Yeni bir kavram olması itibarıyla, çok geniş uygulama alanına ulaşamamıştır. PKK hareketi ile ilgili bu alanda yeterli sayıda araştırma mevcut değildir.

Hedefimiz, bu alanda ileride kaynak teşkil edecek bir araştırma ortaya çıkarmaktır. Her şeyden önce PKK hareketi devam eden bir olgudur. Hareketin

önümüzdeki yıllarda nasıl bir seyir izleyeceği bugünden bilinemeyeceği için ileride mutlaka yeni çalışmalara ihtiyaç duyulacaktır.

Sonuç olarak, bir sosyal hareketi anlamaya çalışmak toplumsal yapı, toplumsal değişme, kültür, ideoloji, politika gibi sosyal bilimlerin temelini teşkil eden bütün kavramlarla yakından ilişkilidir. Biz de bu çalışmada sıklıkla bu kavramları kullanacağız. Konu elbette daha geniş olarak işlenebilir. Kısacası, PKK hareketine ilişkin bilgi ve anlayışımızın gelişmesi için daha pek çok çalışmaya ihtiyaç vardır.

Mustafa ŞİRİN
Malatya, 2007

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ANALİZ

1. TERÖR KAVRAMI

1.1. Terör-Terörizm Kavramlarının Tanımı

Latince olan “terrere”² kelimesinden türetilen terör kavramı Türkçe’de korku, dehşet ve tedhiş anlamına gelmektedir.³ Bir toplumda bir grubun, halkın direncini kırmak ve halkı korkutmak amacıyla düzenlediği olaylar olarak da ifade edilmektedir. Fransızca Petit Robert sözlüğünde kelimenin “bir toplumda bir grubun halkın direnişini kırmak için yarattığı ortak korku” anlamında olduğu belirtilmektedir.⁴ Terör, hedef aldığı grubun veya toplumun yönetim felsefesine saldırır.⁵

Türk İç Hukuku’nda terör kavramının; “baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemler”⁶ şeklinde tanımlanmış olduğu görülmektedir. Yasada yer alan bu tanımın, terör kavramının içine girdiği bütün durumları kapsadığı düşünülebilir. Bu tanımdan hareketle terör kavramının ne kadar karmaşık bir olgu olduğu ve evrensel bir tanımının yapılmasının mümkün olmadığı rahatlıkla anlaşılabilir.

Terör eylemleri, “değere yönelmiş akılcı eylemler” olarak değerlendirilebilir. Değere yönelmiş akılcı eylemler, hedefleri bilinçli olarak saptanan ve bu hedeflere planlı bir biçimde yöneltilecek eylemlerdir. Çünkü kişi bu tarz davranışı, görev, şeref, din kuralları ve kültürel değerlerden birinin kendisinden talep ettiği inancındadır.⁷

Terör kavramının anlamı konusunda yerli ve yabancı kaynakların uzmanlık alanlarına ve inceledikleri, gözlemledikleri olaylara bağlı olarak değişik tanımlar yaptıkları görülmektedir. Terör ve terörizm kavramlarının evrensel bir tanımının yapılamamasının en belirgin sebebi, bu kavramlara siyasi anlamlar yüklenmesidir.

² ZAFER, Hamide; **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1999, s.1.

³ DENKER, M.Sami; **Uluslar arası Terör, Türkiye ve PKK**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1997, s.3.

⁴ KELEŞ, Ruşen-ÜNSAL, Artun; **Kent ve Siyasal Şiddet**, SBF Yayını, Ankara, 1982, s.5.

⁵ KONGAR, Emre; **Küresel Terör ve Türkiye**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001, s.73.

⁶ 12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı “**Terörle Mücadele Kanunu**”, Md.1.

⁷ KIZILÇELİK, Sezgin; **Sosyoloji Teorileri 1**, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya, 1994, s.256

Siyasi fikirler ve görüşler çok çeşitli olabileceğinden, araştırmacılar bu konuda uzlaşabilecek bir tanım yapamamaktadırlar.⁸

Terörizm ise bir kişinin veya grubun belirli bir siyasi amaca hizmet etmek maksadıyla örgütlü, sistemli ve sürekli terör kullanmayı bir yöntem olarak benimseyen bir stratejidir.⁹ Ancak yukarıda belirtildiği gibi terörizmin herkesin kabul edebileceği bir tanımını yapmak kolay bir iş değildir.

Sosyal Bilimler Ansiklopedisi'nin "terrorism" maddesini yazan J.B.S. Hardman terörizmi, "önceden belirlenmiş hedefleri elde etmek için şiddet kullanan, şiddete başvuran bir grubun veya partinin kullandığı metot" şeklinde tanımlamaktadır.¹⁰

Terörizm kelimesi ilk defa Fransız İhtilali sırasında Jakobenler¹¹ tarafından siyasal ve sosyal eylemlerini tanımlamak üzere olumlu anlamda kullanılmıştır. Zaman geçtikçe gelişen olaylar neticesinde olumsuz eylemleri kapsayan anlamı yüklenmiştir.¹² Genel bir ifadeyle terörizm, bir siyasi sisteme veya ideolojiye karşı başka bir düşüncüyü kabul ettirmek amacıyla her türlü saldırı ve şiddete başvurma taktiğidir. Terörizmin olduğu yerde yasa dışılık vardır; terörizmin olduğu yerde şiddet vardır; terörizmin olduğu yerde siyasi ideoloji kavgası vardır.

Terörizm kelimesi ilk kez 1795 de kullanıldığında, bir devlet tarafından insanlarına karşı yapılan sindirme hareketlerini belirtiyordu. Bugün terörizm terimi çoğunlukla aşağıdan gelen ve var olan politik düzende karışıklık yaratma, onu yıkma ya da ona karşı olan öfkeyi ifade etme girişimini belirtir.¹³

Terörizmin bazı türleri, ideolojik inançlar ve devrimci düşünceler tarafından güdülenir. Etnik terörizm, terörist liderlerinin kendi grup kimliklerine aşırı derecede bağlanarak, bu grup kimliğini yaygın bir şiddetle genişletmeye çalışmasıdır. Onlar, grup için özerklik ya da devlet olma gibi durumları amaçlarlar. Bask Kurtuluş Örgütü

⁸ CİRİNİLİOĞLU, Zafer; **Terör ve Toplum**, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 2004, s.34.

⁹ DENKER, M.Sami, a.g.e., s.3.

¹⁰ Encyclopaedia of The Social Sciences.

¹¹ Jakobencilik, günümüzde merkezizetçi ve otoriter bir davranış anlamında kullanılıyor ama, esas olarak, cumhuriyetçi, demokrat ve sosyalist bir tutumu içeriyor. (Zikreden; KONGAR, Emre; Sözcüklere Verilen Farklı Anlamlar ve Jakobencilik Tartışması, http://www.kongar.org/medyanotu/366_jakoben.php, 16.10.2006.)

¹² TANİLLİ, Server; **Dünyayı Değiştiren On Yıl: Fransız Devrimi Üstüne (1789-1799)**, Say Yay., Ankara, 1990, s.118-138.

¹³ VOLKAN, Vamık; **Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre**, Bağlam Yay., İstanbul, 1999, s.182

(Euskadi Ta Azkatusuna - ETA), Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkaren Kürdistan – PKK), İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA), etnik terörist grupların örnekleridir.¹⁴

Terör, dehşet, korku ve yıldırma ile bir görüşü kabul ettirmek gayesini güder. Terörist başka insanlara dehşet, korku veren, terör uygulayan kişidir. Terörizm, korkutma yıldırma politikasıdır, örgütlerin belli bir gruba veya topluma yönelik siyasal şiddet eylemlerinin hepsinin adıdır.¹⁵

Terör ve terörizm, kelime olarak birçok anlam içerse de belirli unsurlar üzerinde anlamları yoğunlaşmıştır. Schmidh ve Jorgman adlı yazarlar da 190 adet terör tanımı yayınlamışlardır. Bu tanımlarda geçen önemli vurgular şunlardır:¹⁶

- Olay ve güç (violence and force) % 83.5,
- Siyasi içerik (political content) % 65,
- Endişe ve sindirme (fear and terror) % 51,
- Psikolojik etki (psychological effects) % 41.5

Buradan anlaşılacağı gibi terörizmin tanımı belki de bu konuyla ilgili olarak karşılaşılan problemlerin en büyüklerindedir. Özellikle de konu uluslar arası terörizm ise hiç şüphesiz ki en önemli sorun, tanım sorunudur. Aynı kişinin aynı fiilden dolayı sınırın bir tarafında “özgürlük savaşçısı” diğer tarafında ise en affedilmez suçları işlemiş bir “hain” olarak değerlendirilmesi, terörizmin tanımlanması ve ortadan kaldırılmasının önündeki en büyük engeldir.¹⁷

1.2. Terörün Amaçları

Genellikle bütün terör örgütlerinin öncelikli amaçları propaganda yaparak davalarının varlığını ortaya çıkarmaktır. Nihai amacı ise terör eylemlerini kitle hareketine dönüştürerek, devlete karşı bir isyan oluşturmaktır.¹⁸

1.2.1. Sosyo-Kültürel Amaçları

Toplumlarda farklı kültürel altyapı ve dünya görüşüne sahip grupların karşı karşıya getirilmek suretiyle çatıştırılmaya çalışılmaları, dolayısıyla toplumun birlik ve bütünlüğünü, düzenini bozma terörün dikkati çeken amaçları arasındadır.¹⁹

¹⁴ VOLKAN, Vamık; a.g.e., s.183

¹⁵ BALCIOĞLU, İbrahim; “Saldırganlık”, 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, “Küreselleşme ve Psikiyatri”, Malatya, 11-14 Haziran 2002, s.97

¹⁶ ÖRGÜN, Faruk; **Küresel Terör**, Okumuş Adam Yay., Ankara, 2001, s.14.

¹⁷ DENKER, M.Sami, a.g.e., s.3-4.

¹⁸ ZAFER, Hamide; a.g.e., s.96.

Etnik yapının istismarı, zaman içinde teröre kaynak teşkil etmektedir. Yapay veya doğal, oluşan etnik yapı teröre kaynak teşkil ettiğinde bu unsura karşı, toplumda zamanla oluşmaya başlayan tepkiler, yavaş yavaş dışa vurulmaktadır. Terör eylemleri sonucu açığa çıkan toplumsal duyarlılık, toplumun, terörün kaynağını teşkil eden unsura karşı ayırım gözetmeksizin, bilinçsiz bir şekilde tepki duyması sonucunu doğurmaktadır. Böylece muhtemel bir iç çatışmanın ilk sinyalleri de verilmeye başlanmış olmaktadır.²⁰

Terör örgütleri kamuoyunu etkilemek için propaganda faaliyetlerine çok önem verirler. Bu faaliyetlerde kitle iletişim araçları etkin olarak kullanılmaya çalışılır. Örgütsel işlevlerini gündeme getirip halkın duygularını istismar etme amacını güderler. Örneğin; bazı terör örgütü mensuplarının öldürülen teröristlerin cenazelerine sahip çıkması, onları bir kahramanmış gibi göstermeleri en sık başvurulan istismar yöntemlerindedir.

1.2.2. Ekonomik Amaçları

Özellikle ekonomik olarak zayıf olan ülkeler için terör çok büyük bir tehlikedir. Ülkenin kalkınabilmesi için planlanan faaliyetlere harcanması gereken paraların terörle mücadele için kullanılması ekonomiye büyük zararlar vermektedir.

Terör örgütlerinin saldırı stratejileri arasında ekonomik hedeflerin bulunması, dolayısıyla ülkeyi zarara uğratması en önemli amaçlarındanıdır.²¹ Bu sayede, ekonomik olarak zayıflayan devlete halk büyük bir tepki gösterecek ve ülke kaos ortamına sürüklenecek, terör örgütü de bu ortamdan azami derecede istifade edecektir.

1.2.3. Siyasal Amaçları

Terörün esas amacı, hedef alınan rejimi, sistemi, şiddet yoluyla yıkarak, yerine kendi ideolojileri doğrultusunda yeni bir yönetim tesis etmek olarak belirtilebilir. Terör örgütlerinin eylemlerinin birinci aşamadaki temel amaçları, halkın gözünde siyasal iktidarı yıpratmak ve giderek, devletin manevi otoritesinin zayıflamasını sağlamaktır.²² Böylece devletin başındaki yöneticilerin yetenezsiz olduğu gösterilmeye çalışılacak, terör örgütünün alternatifi kamuoyuna sunulacaktır.

Başka devletlere göre stratejik önemi olduğu değerlendirilen ülkeleri zayıflatmak amacıyla terörü bir araç olarak kullanan söz konusu devletler, bu ülkeleri

¹⁹ İLHAN, Suat; **Terör Neden Türkiye?**, Nu-do Yayınevi, Ankara, 2001, s.23.

²⁰ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

²¹ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

²² www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

terör ortamına çekmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla terör, bir ülkenin diğer bir ülkeye zarar vermesi için bir “siyasi mücadele aracı”²³ olarak da kullanılmaktadır.

1.2.4. Psikolojik Amaçları

Terör örgütlerinin hedef gözetmeksizin şiddet eylemlerinde bulunması toplumun genel huzur ve refahını zedelemekte, bir korku ağı oluşturmaktadır. Böylece toplumun devlete olan güveni sarsılmaktadır.²⁴ Amacı zaten devletin halkın önündeki otoritesini zayıflatmak olan terör örgütleri, korku, şiddet ve tedhiş yöntemlerini kullanarak halkı baskı altına almaktadır. Baskı altında olan toplumun gözünde devletin güvenilirliği giderek azalır.

Sürekli terör baskısı altında ezilen halk, terör örgütlerine çeşitli tepkiler vermektedir. Bu tepkiler bazen çok sert olmakta, bazen de tepkisizliği doğurmaktadır.²⁵ Böyle bir ortamda ne yapacağını tam olarak kestiremeyen halk, çok farklı tepkiler verebildiğinden ülke bir kargaşaya doğru sürüklenebilmektedir.

Terör örgütleri için yaptıkları eylemlerin cinsi veya çeşidi önemli değildir. Onlar için önemli olan unsur, hareketin sonucunda oluşan olaylar, karışıklıklar ve devlet ile halkın gösterdiği tepkidir. Bu durumda terör kendi davası doğrultusunda sesini duyurmuş olur. Unutulmamalıdır ki, terör eylemlerinde önemli olan husus, eylemlerin büyüklüğü değil, yarattığı veya yaratacağı yankının büyüklüğüdür.²⁶

1.3. Terörün Sebepleri

Terörün sebeplerini tek bir başlık halinde açıklamak uygun olmayacağından çeşitli başlıklar halinde ortaya koymak, konunun anlaşılması açısından daha uygun olacaktır.

1.3.1. Sosyal Sebepler

Bilindiği gibi toplumun çekirdeği, temel taşı ailedir. Bireyi topluma ailesi kazandırır. Davranışın referans çerçevesini oluşturan aile hiçbir toplumda vazgeçilmeyen ve korunmak zorunda olan toplumsal bir kurumdur.²⁷ Daha sonra arkadaş çevresi ve okulu ferdin karakterini ve psikolojik yapısını etkilemeye ve şekillendirmeye başlar. Terör örgütü üyeleri de toplumun bir ferdidir. Dolayısıyla

²³ KAYNAK, Mahir; a.g.e., s.65.

²⁴ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

²⁵ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

²⁶ www.diyarbakir.pol.tr/teror/teror_amaci.htm, 11.10.2006.

²⁷ YALVAÇ, Mehmet; *Aile Sosyolojisi - İlkel toplumdaki Modern Topluma Aile*, Malatya, 2000, s.1.

yukarıda bahsedilen unsurlar onun hayata tümüyle kötümser bakan, kinle dolu ve psikolojik dengesi bozuk olan bir insan olmasına katkıda bulunur.²⁸

Bir insan tek başına terörist olamaz. Mutlaka bir grubun veya örgütün içinde bulunması gerekir. Belirli bir siyasi ve psikolojik eğitimden geçirilmelidir. Burada çevre faktörü ön plana çıkar. Bireyin siyasi düşüncesinin oluşmasında çevrenin çok büyük bir etkisi vardır. Eğer toplumun içinde de siyasi, dinsel, etnik ve kültürel hizipleşmeler varsa terörün oluşması kaçınılmazdır. Kişiler bir grubun siyasi ideolojisini kabullenir ve bu ideolojiye göre yetiştirilir.

Çoğu terörist saldırılar, şimdiki seküler gruplar ya da bireylerden çok, etnik ya da dini ilhamlı gruplar tarafından yapılıyor. Bu çatışmalar etnik, dini ve kültürel grupların kimlikleriyle bağlantılı çatışmalar olarak görülmektedir.²⁹

1.3.2. Ekonomik Sebepler

Ağır ekonomik koşullar altında yetişen bir insan, bu durumu istismar edilerek çok rahat kullanılabilir. Terör örgütleri de bu durumda olan insanlardan en iyi şekilde yararlanmaya çalışırlar.³⁰ Özellikle genç yaştaki kişiler çeşitli vaatler verilerek terör örgütünün tuzağına düşürülmektedir.

Ekonomik sıkıntılardan dolayı eğitim almamış cahil insanlar da istismar edilmeye çok müsaittirler. Bu şekilde kendine ve topluma yabancılaşan bu insanlar, ilk öğrendikleri ideolojiye kendilerini adapte etmeye çalışırlar. Zorluklarla büyümüş, her türlü sıkıntıyı çekmiş, hayattan hiçbir beklentisi kalmamış insanların, intikam hissiyle topluma savaş açması kaçınılmazdır.³¹

1.3.3. Siyasal Sebepler

Öncelikle belirtilmelidir ki, terörizmin oluşması için mutlaka bir ideolojinin olması gerekir.³² Terör örgütlerinin ideolojileri hem teröristleri örgüte daha da yakınlaştırır, hem de motivasyonlarını sağlar.

Siyasal unsurlar terör örgütleri için en temel öğelerdir. Terör örgütleri eylemlerini siyasi amaçları doğrultusunda gerçekleştirirler. Eğer bir ülke iyi yönetilmiyorsa, iktidar iyi kullanılmıyor veya otorite boşluğu varsa, bu ülkede terörün

²⁸ DENKER, M.Sami, a.g.e., s.11.

²⁹ VOLKAN, Vamık, a.g.e., s.26

³⁰ DENKER, M.Sami, a.g.e., s.11.

³¹ DENKER, M.Sami, a.g.e., s.10-11.

³² ZAFER, Hamide; a.g.e., s.15.

olması kaçınılmazdır.³³ Çünkü terör siyasetle beslenir. Kendi ideolojisini ön plana çıkarmak için karşı ideolojinin zayıf yönlerini arar.

Güçlü devletler, kendilerine rakip olabilecek, jeopolitik öneme sahip ülkeleri zayıflatmak amacıyla çeşitli stratejiler geliştirirler. Bu stratejilerden yaygın olanı da terör örgütlerini kullanmalarıdır. “Her terör örgütünün arkasında, bir devletin gizli servisi veya istihbarat teşkilatı vardır”.³⁴

1.3.4. Psikolojik Sebepler

Terörizmle başa çıkabilmek için öncelikle insanların neden terör örgütlerine katıldıklarının cevabını bulmak gerekir. Bu cevabı ararken bu insanların duygu ve düşüncelerini, nasıl bir kişilik yapısına sahip olduklarını tespit etmek önem arz etmektedir.³⁵ Bu durum insan psikolojisiyle direkt olarak ilişkilidir.

Saldırganlık eğilimi olan insanları terör örgütlerine çekmek ve onları eylemlerde kullanmak son derece basit bir iştir. Çünkü ruhsal bozukluğu olan bu insanlar, kendi egolarını tatmin etmek için terörü kullanırlar. Yani insanın bir ideolojiye hizmet etmek uğruna terörü bir araç olarak kullanması, onun psikolojik durumu ile ilgilidir.³⁶

Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden adli psikiyatrist Dr. Harold J.Bursztajn, insanı yıkıcı ve vahşete tutkun hale getiren özelliğin bireysel psikolojiden ziyade terör örgütlerinin yapı ve işleyişlerinde aranması gerektiğinde ısrar eder. Bursztajn, terör gruplarının otoriter bir liderliğe ve hiyerarşik bir yapıya sahip olduğunu; bu yapı içine katılan herkesin bir biçimde duygu, düşünce ve davranışlarında benzerlik ve uygunluk göstermeye zorlandıklarını söylüyor. Ona göre, “terörist denilen kimseler de başlangıçta sıradan öfke dolu insanlar; onları vahşetin askerleri haline getiren şeyse ortak kültürleri. Bu kült sayesinde kendi amaçlarına, liderlerine ve kendilerine tapınılacak düzeyde anlam atfediyorlar; dünyevi hazlardan vazgeçiyor, hakikatın istisnai bir bilgisine eriştikleri inancına kapılıyorlar. Hatta aralarından bazıları, eylemlerinin sonucunda cennete gideceklerine inanacak kadar telkine yatkın ve manipülasyona açık hale gelebiliyorlar. Böyle bir zihinsel işleyiş başlayınca onlar için haz kaynağı,

³³ DENKER, Sami; a.g.e., s.12.

³⁴ KAYNAK, Mahir; **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, Timaş Yay., İstanbul, 2002, s.65.

³⁵ KONGAR, Emre; a.g.e., s.75.

³⁶ DENKER, Sami; a.g.e., s.13.

küçümsedikleri ve hiç yerine koydukları diğer insanları aşağılama ve acıya tabi tutmak oluyor. İnançlarını paylaşmayan herkese karşı tahammülsüz hale geliyorlar”.³⁷

Terörist eylemlere katılan ve sürdüren bir bireysel psikolojide, yeteri kadar öfke ve adanmayı sağlayacak bir koşullar yumağıyla birlikte şu üç özellikten birinin mutlaka bulunması gerekir. Bunlardan birincisi, belli düzeyde tehlikeye atılma ve risk alma potansiyeline, ikincisi ise yine başkalarını düşünmeme, acımasızlık ve vicdansızlık düzeyine sahip olmaktır. Ölümü ve öldürmeyi böylesine basit bir şey haline getiren üçüncü özellik ise, kendisinin bir biçimde böyle bir eylemi yapmaya layık olduğu fikridir. Tüm bu özellikler, kolayca “gözüpeklik, korkusuzluk, yiğitlik, fedakarlık” olarak ideolojik dile çevrilmesi mümkün olan nitelikler taşır.³⁸

Bir terör örgütünün içine çekilmek istenen bireyi, öncelikle kendi kişiliğinin değersiz olduğuna ve hizmet edeceği ideolojinin büyüklüğüne inandırmak gerekir. Daha sonra düşmanı tanıması sağlanır. Bu düşmanı yok ettiği takdirde bütün kötülüklerin yok olacağı düşüncesi hakim kılınmaktadır.

Son olarak, yapacağı eylemlerle bir kahraman olacağı ve insanların gözünde yükseleceği fikri benimsetildiğinde, artık bu bireyin terörist olmasının önünde hiçbir engel kalmayacaktır.³⁹

³⁷ GÖKA, Erol; “Siyasi Vahşet Gruplarının ve İntihar Eylemcisinin Psikolojisi”, 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, “Küreselleşme ve Psikiyatri”, Malatya, 11-14 Haziran 2002, s.204

³⁸ GÖKA, Erol; a.g.m., s.204-205

³⁹ KONGAR, Emre; a.g.e., s.75-76.

2. TÜRKİYE’NİN JEOPOLİTİK ÖNEMİ VE DOĞUNUN SOSYAL YAPISI

2.1. Jeopolitik Kavramının Tanımı

Jeopolitiğin kısaca, “coğrafyanın yönlendirdiği politika” veya “coğrafyaya dayanan politika” olarak değerlendirilmesi mümkündür.⁴⁰ Tanınmış jeopolitik uzmanları tarafından çeşitli tanımlar yapılmış, bu tanımların ortak noktaları incelendiğinde, hepsinde “devlet”, “coğrafya” ve “politika” kavramlarının kullanıldığı görülmüştür.⁴¹

Jeopolitik terimini ilk olarak İsveçli siyasi coğrafyacı Rudolf Kjellen (1863-1922) kullanmıştır.⁴² Her ne kadar terim olarak yeni görünse de, jeopolitiğin varlığı çok eski tarihlerde de mevcuttur. Osmanlı’nın cihan hakimiyeti amacına ilişkin olarak batıya doğru fetihler yapması, Rusya’nın Akdeniz’e inme çabaları, batı dünyasının kutsal toprakları ele geçirmek maksadıyla Haçlı Seferleri düzenlemesi vb. olaylar jeopolitiğin varlığının çok eskilere dayandığını ispatlamaktadır.

Jeopolitik, “politika belirlenmesi amacıyla bir ulusun, uluslar topluluğunun veya bölgenin jeopolitiğin değişen ve değişmeyen unsurlarını dikkate alarak güç değerlendirmesi yapan, etkisi altında kaldığı o günkü dünya güç merkezlerini, bölgedeki güçleri inceleyen, değerlendiren bir bilimdir.⁴³ Jeopolitik, politikaya veri hazırlayıp sunan bir bilimdir. Bu veriler, coğrafi ve beşeri unsurları içerir.

Jeopolitiğin ortaya çıkış sebeplerinden birisi de gelişen ulaştırma ve iletişimin coğrafyada saha unsurunu küçültmesidir.⁴⁴ Küreselleşme ile birlikte iletişimin gelişmesi, insanları birbirlerine daha da yakınlaştırmış, dünya coğrafyasında saha unsurunun küçülmesine sebep olmuştur. Bunun sonucunda jeopolitik bir üstünlük olan coğrafi saha genişliği bu üstünlüğünü giderek kaybetmiştir. Saha genişliği kavramından ziyade “bölgesel güç” kavramı ön plana çıkmıştır. Bir ülkenin sınırları ne kadar geniş olsa da bölgesel bir güç oluşturamıyorsa bu saha genişliğinin hiçbir önemi yoktur. Jeopolitiğin önemi bu durumda ortaya çıkmaktadır. Bölgesel güç olma yolunda ilerleyen veya bölgesel güç olan devletler daima jeopolitik değerlendirmelere ihtiyaç duyarlar.

⁴⁰ İLHAN, Suat; **Türkiye’nin ve Türk Dünyası’nın Jeopolitiği**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Seri VIII, Sayı: A-1, Ankara, 1993, s.4.

⁴¹ İLHAN, Suat; **Jeopolitik Duyarlılık**, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1989, s.3.

⁴² İLHAN, Suat; **Jeopolitik Kavramı ve Unsurları**, Avrasya Dosyası “Jeopolitik Özel”, Cilt:8, Sayı:4, Kış 2002, s.318.

⁴³ İLHAN, Suat; **Jeopolitik Duyarlılık**, s.4.

⁴⁴ İLHAN, Suat; **Türkiye’nin ve Türk Dünyası’nın Jeopolitiği**, s.11.

Jeopolitik meseleleri üç aşamada değerlendirmek gerekir. Birinci aşama, ülkenin coğrafi gücünü, ikinci aşama ise insan unsuruna dayanan sosyal, ekonomik, politik ve askeri gücünü belirlemeyi amaçlar. Üçüncü aşama, her ikisini ve bunlarla beraber zamanı da dikkate alan toplu değerlendirmedir. Her üç aşamada önce küresel düzeyde, buna dayanılarak bölge düzeyinde inceleme yapılır.⁴⁵

2.1.1. Türkiye'nin Jeopolitik Önemi

Türkiye'nin coğrafi unsurlar açısından jeopolitik önemi incelendiğinde, bu öneminin Selçukluların Anadolu'ya yerleşmeye başlamasından itibaren arttığı görülebilir. Selçukluların Anadolu'ya yerleşmesi Hıristiyan ve Musevilerin tepkisini çekmiş, kutsal topraklarına giren Türkleri bu topraklardan çıkarmak için Haçlı Seferleri düzenlemişlerdir. Bu karşı çıkış zaman içerisinde boyut değiştirerek Osmanlı İmparatorluğu doğuya doğru ilerlemede bir engel olarak görülmüştür.⁴⁶ Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalama planları yapılmış ancak bu amaca ulaşamamıştır.

Türkiye, Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının oluşturduğu Dünya Adası olarak tabir edilen bölgenin menteşesi konumundadır. Karadeniz ve Akdeniz gibi önemli iki iç denize en uzun kıyıları olan ülkedir. Ayrıca batı dünyasının rüyalarını süsleyen Çanakkale ve İstanbul Boğazları gibi Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan cazibiyet merkezlerinin sahibidir.⁴⁷

Dünya haritasına bakıldığında Türkiye'nin Dünya Adası'nın tam merkezinde olduğu görülür. Bu konumuyla Türkiye "kuzeyi güneye, güneyi kuzeye, doğuyu batıya, batıyı doğuya açar ve kapatır."⁴⁸

Çevresinde zengin petrol ve doğalgaz yataklarının, ticari ulaşım hatlarını içeren büyük devletlerin menfaat çatışmalarının yaşandığı Avrasya'nın kalbinde bulunması, Türkiye'nin stratejik kaynaklara yakınlığı açısından önemini kat kat arttırmaktadır.⁴⁹

Günümüzde A.B.D.'nin başı çektiği dünya hakimiyeti mücadeleleri Avrasya üzerinde devam etmektedir. Avrasya'nın jeopolitiği, dünya jeopolitiğinin esasını oluşturmaktadır. A.B.D., Büyük Ortadoğu Projesi ile bunu ispatlamakta ve Türkiye'nin

⁴⁵ İLHAN, Suat; *Türkiye'nin ve Türk Dünyası'nın Jeopolitiği*, s.14.

⁴⁶ İLHAN, Suat; *Türkiye'nin ve Türk Dünyası'nın Jeopolitiği*, s.139.

⁴⁷ İLHAN, Suat; *Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2005, s.50.

⁴⁸ İLHAN, Suat; *Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık*, s.50.

⁴⁹ KULOĞLU, Armağan; *Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye*, Avrasya Dosyası "Jeopolitik Özel", Cilt:8, Sayı:4, Kış 2002, s.10.

jeopolitik önemini göz önünde bulundurarak her fırsatta Türkiye'nin stratejik ortağı olduğunu beyan etmekte, Türkiye'ye yakınlaşmaya çalışmaktadır.

Türkiye Jeopolitiği'ne beşeri unsurlar açısından bakılırsa, konumu ve yapısı itibariyle birçok kültürel değerın sınırı olduğu, kesiştiği veya örtüştüğü bir ülke olduğu görülür.⁵⁰ Türkiye, Hıristiyan ve İslam aleminin tam ortasında sınır konumundadır.⁵¹ “Çok partili sistemlerden tek partili sistemlere, liberal ekonomik sistemlerden, devletçi ekonomik sistemlere ve hatta batı kültüründen doğu kültürüne geçiş noktasıdır.”⁵²

70 milyonluk nüfus potansiyeli ve yüksek genç nüfus oranı ile Türkiye bölgesel güç olmaya aday bir ülkedir. Türkiye, dünyada kendi besin ihtiyacını karşılayabilen hatta ihtiyaç fazlası bulunan nadir ülkelerden birisidir. Daha önce de belirtildiği gibi, ekonomik olarak güçlü olan ülkenin ticari ilişkilerini irtibatlandırın ulaşım yollarına da sahip olan Türkiye bu ekonomik ve sosyal potansiyeli ile büyük bir jeopolitik öneme sahiptir.⁵³

Daha önceki bölümlerde jeopolitik öneme sahip olan ülkelerin, dış güçlerin de desteği ile terör belası ile uğraştırıldıkları belirtilmişti. Türkiye'nin toprakları üzerinde tarihi emelleri bulunan batı dünyası, tarihin her döneminde bu toprakları elde etmek için her yolu denemişler, ancak bütün denemelerin sonucunda elleri boş olarak geri dönmüşlerdir. Savaş yoluyla amaçlarına ulaşamayacaklarını anlayınca diğer yöntemlere başvurmuşlar; 1970'li yıllarda ülkemizi “sağ-sol çatışmaları” ile bir iç savaş ortamına sürüklemişler, bu yöntem de başarılı olamayınca ülkenin toprak bütünlüğünü tehdit eden “bölücü terör” belasını Türkiye'nin başına musallat etmişlerdir.⁵⁴ Osmanlı döneminde, Osmanlı topraklarının jeopolitik önemini bilen batılı emperyalist devletler merkezinde “Türk Meselesi” yatan bir politika geliştirmişler ve adını da “Şark Meselesi” olarak belirlemişlerdir.⁵⁵ Türk topraklarına sahip olma emellerini içeren bu mesele günümüzde de devam etmektedir. Bölücü terörü her alanda destekleyen Avrupa ve A.B.D. bu meseleyi böylece sürdürmektedir.

Jeopolitik uzmanı Suat İlhan, Türkiye'nin jeopolitik önemini şu cümlelerle ifade etmektedir: “Türkiye coğrafyasında zayıf milletlere yaşama şansı yoktur. Türkiye coğrafyasında ancak güçlü milletler, üniter devletler yaşayabilir. Çünkü Türkiye bütün

⁵⁰ KULOĞLU, Armağan; a.g.m., s.10.

⁵¹ İLHAN, Suat; **Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık**, s.53.

⁵² KULOĞLU, Armağan; a.g.m., s.10.

⁵³ **Türkiye'de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri**, Yüksek Öğretim Kurulu Konferansı, 12 Nisan 1985, s.18.

⁵⁴ BÖLÜĞİRAY, Nevzat; **Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir?**, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1996, s.19.

⁵⁵ ÇAY, A.Haluk; **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, Turan Kültür Vakfı, Ankara, 1994, s.7.

evrensel ve bölgesel politikaların güzergahı, yol kavşağı üzerindedir.; birçok politik ve stratejik girişimin hareket noktası veya hedefidir. Türkiye cephe ülkedir, merkez ülkedir, zihinlerde hedef ülkedir. Türkiye İslam dünyasının Batı dünyasına karşı paratoneri, bütün mazlum dünyanın çağdaşlaşma örneğidir.”⁵⁶

Yukarıda verilen Türkiye örneğinden de anlaşılacağı gibi günümüzde terörün en büyük sebeplerinden birisi de teröre maruz kalan ülkelerin jeopolitik durumudur. Türkiye gibi jeopolitik öneme haiz olan ülkeler daima güçlü olmak zorundadır. Terörün küresel bir boyut kazanmasının en büyük sebebi, güçlü devletlerin terörü bir araç olarak kullanarak diğer ülkelerin başına bela etmesidir. Güçlü devletler bu terör örgütlerini her açıdan desteklemektedir. Verilen destekler sayesinde büyüyüp güçlenen terör örgütleri daha sonraları bütün dünya devletlerini tehdit eder hale gelerek küresel bir boyut kazanmaktadır.

2.2. Sosyal Yapı Kavramının Tanımı

Sosyolojinin her şeyden önce tanımlamak zorunda olduğu kavramlardan birisi de sosyal yapı kavramıdır. “Spencer ve Durkheim gibi sosyologlar fertler arası ilişkilerden ayrı bir sosyal gerçeklik olduğunu ileri sürmüşlerdir. Toplum fertleri aşan, daha uzun yaşayan bir gerçeklik, bütünlük sistemidir ve bu sistemin bir yapısı vardır.”⁵⁷ Kavramı ilk defa kullananlardan biri olan Herbert Spencer ve Durkheim, sosyal yapıların sosyal ilişkiler ağı ile birlikte, teşkilat ve yapılanmış olgulardan meydana geldiğini ifade etmek istemişlerdir.⁵⁸

Sosyal yapı kavramını en açık bir şekilde ortaya koyan Spencer’den sonra pek çok sosyolog sosyal yapı kavramını açıklığa kavuşturmaya çalışmışlar, ancak her biri farklı tanımlar yapmışlardır.⁵⁹

Toplumun da içinde bulunduğu sosyal yapının birimleri insanlardır. Ama sosyal yapı söz konusu olduğunda insanlar bir organizma olarak sosyal yapı içinde belli bir yer işgal eden kişiler olarak yer alırlar. Bu insanların meydana getirdiği birimlerin, karşılıklı davranışların rol ve statü türünde kurdukları sistem sosyal yapıyı oluşturmaktadır.⁶⁰

⁵⁶ İLHAN, Suat; **Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık**, s.174.

⁵⁷ ERÖZ, Mehmet; **İktisat Sosyolojisine Başlangıç**, 3.Basım, İstanbul, 1982, s.51 (zikreden: KAYA, Yaşar; **Toplumsal Yapı**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.9.)

⁵⁸ ERÖZ, Mehmet, a.g.e., s.55 (zikreden: KAYA, Yaşar; a.g.e., s.10)

⁵⁹ KAYA, Yaşar; **Toplumsal Yapı**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 2003, s.10.

⁶⁰ BOZKURT, Ömer; **Ayrımsal Sosyoloji ve Toplumsal Yapı**, Ankara, 1972, s.20 (zikreden: KAYA, Yaşar; a.g.e., s.111)

Sosyologlar sosyal yapı kavramını farklı bakış açılarıyla değerlendirmişler ve yapı unsurlarını bu değerlendirmelere göre belirlemişlerdir. Kimi sosyologlar sosyal yapı kavramını insanlar arasındaki ilişkiler olarak tanımlamışlar; bir kısmı sosyal rol kavramından hareket ederek sonuca ulaşmaya çalışmışlar; bazıları da yapının bir sistem olduğunu ve bu sistemin fonksiyonlarını yerine getiren tali sistemlerden oluştuğunu ifade etmişlerdir.

Sosyal yapı, kurumlar, gruplar ve bireyler arasındaki ilişkilerden oluşan bir bütündür. Bireysel ilgi ve ihtiyaçlar, kurumsal yapıyı etkiler. İhtiyaçlar değişirse kurumlar da değişmek zorundadır. Bireyler, amaç ve beklentileri doğrultusunda grup oluştururlar. Bireyin davranışları, kendisini ilişkilendirdiği grubun normlarından ve değerlerinden kaynaklanır. Birey, toplumsal değerlerin içine dolduğu boş bir havuz değildir. Toplum ve birey karşılıklı olarak birbirini üretir.

Sosyal yapı, cemiyetin (hem büyükler grup olarak hem de tali grupları bakımından) karakteristik vasıflarını, grupların birbirleriyle ve fertlerin grup içinde ve dışında birbiri ile ve gruplarla olan ilişkilerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu ilişkileri düzenleyen organizasyon tiplerini ve bununla ilgili olarak ortaya çıkan grup hayatının fiziki çevre şartları ile de karşılıklı ilişkilerini gösteren şekillenmelerini ifade etmektedir.⁶¹

Yukarıdaki paragraflarda sosyal yapı kavramını tanımlarken, yapı unsurlarından da bahsedilmişti. Sosyal yapı kavramını daha iyi anlayabilmek için bu unsurlardan da bahsedilmesi gerekmektedir.

2.2.1. Sosyal Yapının Unsurları

2.2.1.1. Sosyal Grup (Cemiyet-Cemaat)

Sosyal yapının temel kavramlarından olan cemiyet ve cemaat olarak tabir edilen sosyal hayat tarzları büyük birer sosyal gruplardır. Cemiyet ve cemaatler çeşitli fonksiyonları bulunan küçük gruplardan oluşmaktadır. Bu küçük sosyal grupların sayıları ve karakteristikleri toplumun yapısını şekillendirir.⁶²

Bir topluluğun sosyal grubu oluşturabilmesi için birbirlerine yakın olmaları yeterli değildir. İnsanları arasında sosyal ilişki varsa ve bu ilişkilerden dolayı

⁶¹ BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; **Genel Sosyoloji**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, s.99.

⁶² KAYA, Yaşar; a.g.e., s.16.

birbirlerinden ayırt edilebiliyorlarsa bu topluluk sosyal grup olarak nitelendirilebilir.⁶³ Sosyal grubun içerisindeki insanların sosyal ilişkilerinden bahsedilebilmesi için her birinin gruptaki mevkilerine ve statülerine göre rollerinin bulunması gerekir.

Toplumun sosyal yapısı içerisinde önemli bir yere sahip olan ve sosyal yapının temel öğelerinden olan cemiyet ve cemaat kavramları sosyal grubun en yaygın örnekleridir.

Cemiyet, “insan davranışını hem hürriyete kavuşturan, hem hudutlandıran, bir taraftan karşılıklı yardımlaşmalara imkan veren, diğer taraftan gruplaşmalara ve bölünmelere yol açan, değişen bir sosyal teşkilatlar ve ilişkiler ağıdır.”⁶⁴ Cemiyette insanlar arasında benzerliklerin olması gerektiği gibi farklılıklar da olmalıdır. İnsanların yetenekleri, biyolojik ve kapasite farkları sonucunda bir işbölümü ortaya çıkar.⁶⁵

Cemiyet içerisinde menfaatleri aynı olan insanların oluşturduğu menfaat birlikleri mevcuttur. Kooperatif, sendika, dernek gibi örnekler verebileceğimiz menfaat birlikleri insanların yardımlaşmasını sağlayabileceği gibi gruplaşmasına da sebep olmaktadır.

Diğer büyük bir sosyal grup olan cemaatte insanlar bireysel menfaat için değil, diğer grup üyeleri ile aynı şartlar altında yaşarlar. Bir grubun cemaat olabilmesi için üyelerin aynı mekanda yüz yüze görüşme imkanları olması gerekir. Ayrıca fertlerin ortak bir yaşam tarzını benimsemiş olmaları, cemaat yaşantısının önemli unsurlarından birisidir. Genelde kapalı köyler cemaat özelliği gösterirler.⁶⁶

Cemiyet, kent yaşamına uygun bir sosyal hayat tarzıdır. Bireysel amaç ve hedefler ön plandadır. Bireyin davranışlarını, bireyin iradesi kontrol eder. Cemaat yaşam tarzı ise köylerde ve kasabalarda görülmektedir. Cemaatte bireyin davranışlarını toplum denetler. Toplumsal amaç ve beklentiler daha ön plandadır. Kolektif irade vardır. Gelenek, aile, din gibi unsurlar sosyal kontrol mekanizmalarıdır.

2.2.1.2. Sosyal İlişkiler

Yukarıdaki bölümde de bahsedildiği gibi bir insan topluluğunun sosyal grup olabilmesi için birden fazla insanın bir arada olması, ortak bir amacın olması ve üyelerinin biz hissine sahip olması gerekir. Sosyal grubun tarifinden de anlaşıldığına ve

⁶³ KAYA, Yaşar; a.g.e., s.16.

⁶⁴ BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; a.g.e., s.3-4.

⁶⁵ BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; a.g.e., s.5.

⁶⁶ BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; a.g.e., s.6-7.

cemiyet dahi bir sosyal grup olduğuna göre bütün sosyal ilişkiler gruplarla ilgilidir. Sosyal ilişki grup içindeki üyelerle de gerçekleştirebileceği gibi, farklı gruplara mensup fertler arasında da oluşabilir.

Fertler sosyal ilişkiler esnasında birbirlerinden etkilenirler. Bu etkileşmeyi sosyal bir süreç olarak ele almak gerekir. İşbirliği, rekabet ve çatışma gibi kavramlar cemiyet içerisindeki etkileşme örnekleridir.⁶⁷

Cemaat hayatında işbölümü yok denecek kadar azdır. Fertler genelde aynı işle uğraşırlar. Yaşam tarzları birbirine çok yakındır. Cemiyete göre nüfus açısından daha az sayıda ferdi barındıran cemaat yaşantısında ilişkiler gayri resmidir ve örf ve adetlerle belirlenmiştir. “Biz şuuru” hakim olduğundan ferdin bireyselleşmesine imkan yoktur.⁶⁸

Cemiyet hayatında ise sosyal ilişkiler çok karmaşıktır. Fertlerin yeteneklerinin farklı olmasından ötürü işbölümü ortaya çıkar. Bu ilgi ve yetenek farklılıkları, fertler arasındaki ilişkilerin menfaat birlikleri ile organize edilmesini gerektirir. Bunun sonucunda insanlar yazılı kanunlar çerçevesinde yani resmi olarak sosyal ilişkilerde bulunurlar.⁶⁹

2.2.2. Türkiye'nin Doğusunun Sosyal Yapısı

Bütün dünyada olduğu gibi etnik sorun, ayrıcalık ilkesine dayanır.⁷⁰ Bu anlamda ülkemizde de etnik yapılar vardır. Fakat bunlar meslek, eğitim ve yerleşim bakımından hiçbir vakit ayrımcılık konusu olamaz. Etnik kültürün göreceği bir meslek, oturacağı ayrı bir yer, okuyacağı bir eğitim kurumu toplum tarafından önceden belirlenmiş değildir. Bu nedenle, eğer Türkiye'nin toplum yapısı içerisinde bir “Kürt sorunu” varsa, bu sorunun sosyolojik olarak tanımlanması için günlük hayat gerçekleri içerisinde, Kürt sorunu olduğunu iddia eden kişilerin, kendi aleyhlerine yönelik eğitim, iş, yerleşme gibi sosyal ve kültürel unsurlarda ayrıcalıklar yapıldığını ortaya koymaları gerekir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin eğitim, sağlık ve ekonomik sorunlarının çözülmesinin en önemli devlet politikası olduğu günümüzde, bir “Kürt Sorunu” iddiasının ancak uluslar arası politikalar veya Türkiye'nin iç yapısında yer alan bazı politik çevrelerde bir anlamı olabilir. Fakat sosyolojik anlamda böyle bir sorunu tanımlamak mümkün değildir.

⁶⁷ KAYA, Yaşar; a.g.e., s.20.

⁶⁸ KAYA, Yaşar; a.g.e., s.20.

⁶⁹ BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; a.g.e., s.234-235.

⁷⁰ TÜRKDOĞAN, Orhan; **Güneydoğu Kimliği**, Türkocağı Yay., Bolu, 1995, s.78.

Bunun dışında bir “kimlik sorunu” varsayımı ortaya konuyorsa, bu varsayımı da demokratik yapılara sahip olduğu kabul edilen batı toplumlarında olduğu gibi ele almak gerekir. Örneğin ABD, İngiltere, Almanya, Fransa gibi ülkelerde yaşayan muhtelif etnik grupların bu ülkelerde nasıl yaşadığını irdelemek gerekir. Öncelikle, bu ülkelerin toplumun temel esaslarına saygılı olmak kuralını herkese uyguladıkları görülür. Batı toplumlarında etnik yapılanmaların birlik ve beraberlik ruhu çerçevesi içerisinde değerlendirildiği, toplumsal yapıda parçalanmalar olacak şekilde kesinlikle konunun ele alınmadığı gerçeği vardır. Bir toplumun bütünlüğüne yönelik faaliyetler esas itibari ile politik çıkarlardan kaynaklanmaktadır ve mevcut sosyo-ekonomik problemlerin çözümüne değil fakat istismarına yöneliktir.⁷¹

Bölgenin çok yüksek ve engebeli arazi yapısı ve sert iklimi sebebi ile her türlü yatırım, karşılaşılan güçlükler yüzünden hem çok pahalı, hem de çok fazla zahmetli olmaktadır. Bölge bu şartlar sebebi ile özel sektör için pek cazip yatırım sahası olarak görülmemiştir. Bölgenin zenginleri bile sermaye ve yatırımlarını batı bölgelerine götürmüşlerdir.⁷² Dolayısıyla bütün yük devletin omuzlarında bulunmaktadır. Türkiye'nin tüm bölgeleri bazında 1999-2001 yılları arasındaki kamu yatırım harcamaları aşağıdaki tabloda belirtilmektedir (Tablo 1.):⁷³

2001 fiyatları ile
Milyar TL

Bölgeler	1999	2000	2001
Akdeniz	239.028	521.042	431.264
Doğu Anadolu	266.471	276.706	211.256
Ege	392.032	424.663	344.136
Güneydoğu Anadolu	204.670	288.667	217.309
İç Anadolu	465.116	407.362	269.468
Karadeniz	353.823	590.899	602.455
Marmara	790.879	927.910	642.869

Tablo 1.

⁷¹ MUTLU, Kayhan, **Etniklik ve Güneydoğu Sorunları**, Sosyoloji Dergisi, 1998, s. 255

⁷² RIŞVANOĞLU Mahmut; **Kurmançlar ve Zazaların Kimliği**, 2. cilt, TÜM Basın yay., İstanbul, 1995, , s.589

⁷³ Bölgesel Gelişme Raporu, Ekonomik Gelişmeler, www.dpt.gov.tr, 29.09.2007

Tabloda Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinin diğer bölgelere göre kamu yatırımlarında geri kaldığı görülmektedir. Ancak son yıllarda artan bir eğilimle bu bölgelere kamu yatırımları yapılmaktadır.

Hem coğrafi şartlardan, hem mahalli idaricilerin yetersizliklerinden kaynaklanan pek çok olay “ayrılıkçı güçler” tarafından devlete mal edilmekte, menfi propagandalar tekrarlanana tekrarlanana, bölge insanının şuur altına doğunun kasıtlı olarak ihmal edildiğine dair yaygın bir düşünce yerleştirilmektedir. Halbuki incelendiğinde görülecektir ki, geri kalmışlık sadece bu bölgenin değil, topyekün Anadolu’nun meselesidir. Batı Anadolu’nun pek çok bölgesi de geri kalmışlıktan nasibini almıştır. Bunun bir örneği Van’ın Erciş ilçesinden, Balıkesir’in Savaştepe ilçesine öğretmen olarak tayin olan S.Ahmet Arvasi’nin, Savaştepe ilçesinin Erciş’ten ne kadar geri kalmış olduğunu anlatan ‘Doğu Anadolu Gerçeği’ isimli eserinde görülebilir.⁷⁴

Bölgede eskiden beri süre gelen bir aşiret yapılanması mevcuttur. Aşiret, birbirlerine kan ve hısımlık bağlarıyla bağlı kabilelerin siyasi niteliği olan, sosyal bir yapılanma şeklidir. Bu olgu, bir yanda tasada ve kıvançta ortak semboller etrafında birleşme anlamında milletleşme sürecini, öte yanda sosyal evrimi, millet alt yapısında kalmak sureti ile kültürel bütünleşmeyi engellemektedir. Sosyal şiddetin, gerilla türü örgütlenmesi de aşiret yöresinde belirlenmektedir.⁷⁵

Kabile ise, aralarında yakın kan bağı bulunan ailelerden oluşur. Kendi aralarında yakın akraba evliliği yaparak çoğalırlar. Kabile, aşiretlerin temel alt yapısını teşkil eder. Genellikle, en güçlü kabile reisi etrafında toplanan kabileler, aşiretleri oluştururlar.⁷⁶

Aileye “Mal”, bu ailenin erkek çocuklarından türeyen neslin oluşturduğu, kan bağıyla birbirlerine bağlı topluluğa “Binemal”, binemallardan kan ve hısımlık akrabalığı yolu ile daha kalabalıklaşan gruba “Ocak” denir. Ocakların birleşiminden “Kabileler”, kabilelerin en güçlü kabile etrafında toplanmasından ise “Aşiret” meydana gelir.⁷⁷ Ama terör nedeni ile yaşanan göçler, aşiret bağlarını zayıflatmıştır. Bu nedenle ağalık müessesesi eski etkinliğini yitirmiş, kabileler arası çekişmeler artmıştır.

Bölgedeki pek çok aşiretin yaşayış tarzlarının Anadolu’nun diğer bölgelerindeki vatandaşların yaşayış tarzlarından hiçbir farkı yoktur. Bu aşiretlerden birisi olan

⁷⁴ ARVASI, Seyyid Ahmet, **Doğu Anadolu Gerçeği**. TKAE Yay., İstanbul, 1986, s.53.

⁷⁵ TÜRKDOĞAN, Orhan; **Günümüz Türk Sosyolojisinin Dinamikleri**, Türk Sosyoloji Dergisi, Sayı 1, s.28

⁷⁶ TAHİR, Kadir; **Dünden Bugüne Konar Göçer Aşiretler ve Terör Olgusu**, Tez, İÜ Sosyal Bilimler Fakültesi, 1997, s.36

⁷⁷ TAHİR, Kadir; a.g.e., s.39

Pinyaniş Aşireti'nin bölgeye 1400'lü yıllarda, Karaman bölgesinden göç ederek yerleştiği, bizzat Yüksekova'daki aşiretin büyüğü olan Ahmet Zeydan tarafından ifade edilmiş, aşiretin köklerinin Orta Asya'ya dayandığı belirtilmiştir. Aşiretin bu zamana kadar bölgedeki hiçbir isyana katılmamış olması, her isyanda devletin yanında yer alması, bize kökenleri ile ilgili ipuçları vermektedir. Aşirette altmış yaşın üzerinde olanlar, Türklere has olan ve bölgede fazla bilinmeyen cirit oyununu oynadıklarını belirtmektedirler. Aşiretin, özellikle Yüksekova ve Başkale'de yaşayanları, kendilerinin Konya'dan geldiklerini ve Türkmen olduklarını, özel konuşmalarda da olsa söyleyebilmektedir. Antropolojik olarak incelendiğinde de, Pinyaniş aşiret mensuplarını, İç Anadolu'da yaşayan bir vatandaştan ayırmak mümkün değildir. Pinyanişler, atalarının demirci olduğu inancını taşımaktadırlar. Yayla zamanı aşiret mensuplarının çadırlarına "Zoma" adı verilirken, aşiret reisinin çadırına Türkçe "Otağı" denilmektedir.⁷⁸ Pinyaniş aşiretinin nüfusunun yüz bin civarında olduğu bilinmektedir.⁷⁹

Özellikle Güneydoğu kırsalında, geleneksel geniş aile tipi %90'lara varmaktadır. Aile bağları çok güçlüdür. Geleneksellik ve dini inançlar nedeniyle, evlilik yaşı oldukça düşüktür. Evlilikler çoğunlukla 15-18 yaşları arasında yapılmaktadır. Evliliklerde "Berdel" usulü yaygındır. Başlık parası geleneği, son yıllarda azalmasına rağmen hala devam etmektedir. "Levirat" tipi evliliklere de azımsanmayacak oranda rastlanmaktadır. Kadının aile içinde söz hakkı yoktur. Sadece yaşlı kadınlara saygı duyulur.

Hakkari bölgesinde, 156 denekle yapılan mülakatta, bunların 124'ünün evli, 32'sinin bekar olduklarının, evli olanlardan 8'inin 2 ve daha çok eşe sahip olduğu görülmekte olup, bu %6 gibi bir oranı vermektedir. Bölgede aşiret mensupları arasında çok eşli evliliğin daha yaygın olduğu bilinmektedir. Anlayışlarına göre çok eşlilik gurur duyulacak bir olgu, erkekliklerinin daha üstün olduğunun ve zenginliğin göstergesidir. Çok eşlilik günümüzde ekonomik sebeplerle azalmıştır. Yine de % 1.9 olan Türkiye ortalamasının çok üstünde olduğu görülmektedir.⁸⁰

Medeni nikah kıydırma oranının artış gösterdiği ve nikah anlayışının değiştiği de görülmektedir. Halkın yasalara karşı duyarlılığının arttığı, kadının bir güvencesi olarak medeni nikahın, aile kurumu içerisinde giderek daha fazla yer almaya başladığı

⁷⁸ ÇAY A.Haluk; a.g.e., s.300

⁷⁹ TÜRKDOĞAN, Orhan; **Güneydoğu Kimliği**, s.34

⁸⁰ TAHİR, Kadir; a.g.e., s.59

söylenbilir. Boşanma olayı bölgede çok düşük ve Türkiye genelinin çok altında olup, 1996 yılında Hakkari’de sadece dört boşanma olayı gerçekleşmiştir.⁸¹

Bölgedeki hızlı çoğalma, ekonomik zorlukları da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla her aileden pek çok insan, daha gelişmiş batı vilayetlerine göç etmektedir. Yaşanan bu hızlı göçün en büyük sebeplerinden birisi daha önce de belirttiğimiz gibi bölgedeki kamu ve özel yatırım harcamalarının düşük olması ve hızlı çoğalan yöre halkının iş istihdamının sağlanamamasıdır. Türkiye’nin tüm coğrafi bölgelerinde 1990-2000 yılları arasında yaşanan yıllık nüfus artış hızı oranları aşağıda verilmektedir (Tablo 2.):⁸²

Bölgeler	Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)
Akdeniz	21,64
Doğu Anadolu	13,92
Ege	16,45
Güneydoğu Anadolu	24,73
İç Anadolu	15,93
Karadeniz	3,65
Marmara	26,62

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

Tablo 2.

Tablodaki verilere bakıldığında Marmara ve Akdeniz bölgelerinin yüksek oranlarda nüfus artış hızı yaşadığı görülmektedir. Bu bölgeler çok fazla göç aldığından nüfus artış hızı oranları yüksektir. Ancak Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri çok fazla göç verdiği halde oranların çok yüksek olması bölgedeki hızlı çoğalmayı ortaya koymaktadır.

Güneydoğu bölgesi yüksek oranda artan nüfusla her geçen gün olumsuz propagandaların tesiri ile de süratli bir şekilde etnik homojoniteye gitmektedir. Fakat Güneydoğudaki nüfustan daha fazlası, bölge dışında bulunmaktadır. Kendilerine “Kürt” denilen vatandaşların nüfusu konusunda çok çelişkili rakamlar konuşulmaktadır.

⁸¹ Hakkari İlinin Önemli Sorunları ve Çözüm Önerileri, Hakkari Valiliği, 1996, s.63

⁸² Bölgesel Gelişme Raporu, Sosyal Gelişmeler, www.dpt.gov.tr, 29.09.2007

Özellikle Kürtçü çevreler, 15-20 milyon gibi bir dayanağı olmayan rakamlardan bahsetmektedirler. Değişik görüşlerdeki araştırmacıların ortaya çıkardığı genel nüfusun %7-8'i nispetinde kendini “Kürt” olarak tanımlayan insan vardır. 1927’den 1965 yılına kadar yapılmış olan genel nüfus sayımlarında ana dilinin “Kürtçe” olduğunu beyan eden vatandaşların genel nüfusa oranları şöyledir (Tablo 3.).⁸³

YILLAR	NÜFUS ORANI
1927	%8.7
1935	%9.2
1945	%7.9
1950	%8.8
1955	%7
1960	%6.5
1965	%7.1

Tablo 3.

Burada hem ikinci dili “Kürtçe” olanlar hem de Zazalar bu oranlara dahil edilmiştir. Halbuki ikinci dili “Kürtçe” olanların içinde önemli sayıda Türk ve Arap da bulunmaktadır. Bu tespitte sadece dil esas alınmıştır. Dili “Kürtçe” olup kendini Türk hissedenden pek çok insan vardır.

Bölgeden batıya doğru terör ve ekonomik sıkıntılardan dolayı yüksek oranlarda göç yaşanmaktadır. Göçlerin niteliklerini belirlemek amacıyla bazı rakamlara başvurmak yeterli olacaktır. 1983 yılından önce %7 olan terörden kaynaklanan göç süreci, 1983-1990 yılları arasında %65.5’e, 1991’de %80’e, 1992’de %81.4’e yükselmiştir. Ancak, 1994 yılından itibaren terörün güvenlik güçlerinin etkisiyle sindirilmesi üzerine batıya göç oranları %62.7’ye, 1995 yılında %51.2’ye, 1996’da %41.6’ya 1997 yılında ise %28’e düşmüştür. Bu veriler bize güvenliğin sağlanmasıyla yörede zorunlu göçün hızının giderek yavaşladığını gösteren en önemli kanıttır.⁸⁴

⁸³ DÜNDAR, Fuat; **Türkiye Nüfus Sayımlarında Azınlıklar**, Doz Yay., İstanbul, 1987, s.155-202

⁸⁴ TÜRKDOĞAN, Orhan; **Gecekondu İnsan ve Kültür**, Genar Yay., İstanbul, 2002, s. 47

İnsanların Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nden göç ediş sebeplerinin başında, teröre bağılı işsizlik ve geçim sıkıntısı ile can güvenliğı gelmektedir. Türkiye'nin 1999-2001 yılları arasında tüm bölgeler bazında gayri safi yurt içi hasılası aşağıdaki tabloda görölmektedir (Tablo 4.).⁸⁵

1987 fiyatları ile
Milyon TL

Bölgeler	1999	2000	2001
Akdeniz	13.423.721	13.931.730	13.234.852
Doğu Anadolu	3.727.609	3.889.589	3.842.162
Ege	18.310.321	19.904.085	18.350.598
Güneydoğu Anadolu	5.750.224	6.068.009	6.076.451
İç Anadolu	17.408.916	19.087.554	17.391.286
Karadeniz	10.292.563	10.790.650	10.075.314
Marmara	41.732.529	45.117.496	40.914.987

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü

Tablo 4.

Tablodan da anlaşıldığı gibi Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin GSYİH'da Türkiye standartlarının çok altında olduğu net olarak görölmektedir. Bunun en büyük sebeplerinden başında bölgede yaşanan terör gelmektedir.

Türk Metal İş Sendikasının “göç edilen” yörelerde yaptığı araştırmada “göç sebepleri” sıralamasında ilk sırayı %61.1'lik oranla işsizlik ve geçim sıkıntısı, ikinci sırayı % 16.5 lik oranla can güvenliğı almıştır.⁸⁶

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğı (T.O.B.B.)'nin Ergil'e yaptırdığı “Doğu sorunu, teşhisler ve tespitler” adlı araştırma raporunda da göçe gerekçe gösterilen sebeplerin başında %40,2'lik bir oranla teröre bağılı işsizlik gelmektedir. İkinci sırayı ise %16'lık bir oranla “örgüt baskısı” almıştır. Ergil raporunda “can güvenliğı” seçeneğine yer vermemiştir.⁸⁷

⁸⁵ Bölgesel Gelişme Raporu, Ekonomik Gelişmeler, www.dpt.gov.tr, 29.09.2007

⁸⁶ ÖZDAĞ Ümit; **Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Batıya Göç Edenlerde Kültürel Yapı ve Kültürel Kimlik Sorunu**, Türk Metal-İş Sendikası, Ankara, 1995, s.33

⁸⁷ ERGİL Doğu, **Doğu Sorunu, Teşhisler ve Tespitler**, T.O.B.B, Ankara, 1998, s.16-18

T.B.M.M. göç komisyonu raporunda göç etmiş halkla yapılan görüşmelerde, göç sebebi olarak ifade edilen ilk gerekçe terör örgütünün baskıları olmuştur. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki çeşitli illere bağlı köy ve mezralardan Diyarbakır'ın Kulp ilçesine göç etmiş halkla yapılan görüşmelerde, birçok köyde geçimin arıcılık, halıcılık, ipek böcekçiliği ve tütüncülük yapılarak sağlandığı ve halkın ekonomik sıkıntıdan ziyade terör olayları ve can güvenliğinin bulunmaması sebebiyle göç etmek zorunda kaldığı anlaşılmıştır. Kulp ilçesinde görüşme yapılan halkın genel kanaati büyük şehirlere göç edenlerin daha çok zorluk çekmekte olduklarıdır. Köylerinin yakıldığı ve boşaltıldığını söyleyen halk, can güvenliğinin sağlanması durumunda köyelerine geri dönme isteğinde olduklarını belirtmektedirler.⁸⁸ Aynı istek TOBB ve Metal-İş Sendikasının araştırmalarında da ciddi oranlarda kendini göstermektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri insanlar tarafından bir mahrumiyet bölgesi veya sürgün yeri olarak değerlendirilmektedir. İnsanların bu düşüncelerinin en büyük sebebi bölgede yaşanan imkansızlıklardan dolayı hayat standardının düşük olmasıdır. Örneğin, Türkiye'deki coğrafi bölgelerde görev yapan hekim sayısı ve hekim başına nüfus verileri aşağıdaki tabloda gösterilerek, hayat standardının bir kriteri olan sağlık göstergelerinin durumu anlaşılmaktadır (Tablo 4.):⁸⁹

Bölgeler	Hekim Sayısı	Hekim Başına Nüfus
Akdeniz	8.759	996
Doğu Anadolu	4.626	1.329
Ege	13.239	676
Güneydoğu Anadolu	3.626	1.821
İç Anadolu	19.993	581
Karadeniz	7.371	1.145
Marmara	28.529	608

Kaynak: Sağlık Bakanlığı

Tablo 5.

Yukarıdaki tabloda gösterilen sağlık göstergeleri Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin sağlık sektöründe ne kadar geri kaldığını ortaya koymaktadır. Sağlık gibi diğer bütün alanlarda da bu sıkıntılar yaşanmaktadır.

⁸⁸ T.B.M.M. Göç Komisyonu Raporu, Ankara, 1998, s. 16-18

⁸⁹ Bölgesel Gelişme Raporu, Sosyal Gelişmeler, www.dpt.gov.tr, 29.09.2007

Bölgede çeşitli imkansızlıklardan dolayı eğitim sıkıntısı da yaşanmaktadır. Yöre halkı özellikle kız çocuklarını okula göndermemektedir. Bu durum, eğitimsiz kalan insanların Türk kültürü, milli birlik ve beraberlik ile aidiyet duygularından yoksun olarak yetişmelerine neden olmaktadır. Bugün Türkiye’de yaklaşık 7 milyon kişi kendi adını dahi okuyup yazamamaktadır. Bu nüfusun büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır ve istatistiklere göre Türkiye’de her dört kadından biri okur yazar değildir. Ayrıca, bölgesel olarak bakıldığında Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri’nde okuma yazma oranının özellikle kadın nüfusunda çok daha düşük olduğu görülmektedir.⁹⁰ Türkiye’nin tüm bölgelerindeki okuma-yazma oranı tablosu incelendiğinde, bu durum açıkça görülmektedir (Tablo 6.):⁹¹

Bölgeler	Okur-yazar Oranı (%)
Akdeniz	80,85
Doğu Anadolu	68,16
Ege	83,86
Güneydoğu Anadolu	60,42
İç Anadolu	84,49
Karadeniz	78,45
Marmara	88,16

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı, DİE

Tablo 6.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşanan tüm bu sıkıntılar terörle mücadelede büyük zorluklar yaşanmasına neden olmaktadır. PKK, tüm bu sıkıntıları istismar ederek yöre halkını Türk Milleti’nden koparma arzusuyla bölücülük faaliyetlerine devam etmektedir.

⁹⁰ www.acev.org.tr, 29.09.2007

⁹¹ Eğitim Göstergeleri, <http://ekutup.dpt.gov.tr>, 29.09.2007

İKİNCİ BÖLÜM

PKK BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜNÜN KURULUŞU VE GELİŞİMİ

3. KÜRTÇÜLÜK FAALİYETLERİ VE PKK BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ

3.1. Kürtçülük, Kürtlerin Kökeni ve Ortaya Atılan İddialar

Türk Milleti'ni bölmeye ve yıkmaya çalışan devletlerin siyasi istismarı haline gelen “Kürtçülük” konusuna girmeden önce “Kürt kelimesinin anlamını ortaya koymanın faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

İran ve Arap kaynaklarında “Kürt” terimi “göçebe” hayat tarzına verilen ad olarak belirtilmektedir.⁹² Türkçe’de terimin anlamı “kar yığını”, “çığ”, “kamçı, değnek gibi şeyler yapılan bir çeşit kayın ağaç”, “ayva ağacı”⁹³, “kürüd” şeklinde yazılanı ise “Merih yıldızı”⁹⁴ anlamına gelmektedir. Diğer Türk lehçelerinde çeşitli anlamları ifade eden “Kürt” kelimesi yerli ve yabancı kaynakların hiçbirisinde bir ırk anlamı olduğu belirtilmemektedir.

Kürt kelimesi Anadolu’nun birçok yerinde halen kullanılmaktadır. Niksar’da diz boyunu geçen kar yağışlarında genellikle “yollar çok kürtüklü” deyimini hala söylenmektedir. Yine Kars ve çevresinde de diz boyunu veya atın batamayacağı şekilde sıkışık ve sert olan kara “kürtük” denilmektedir. Aynı şekilde Bilecik ilinin Söğüt ilçesine bağlı Küre köyünde kalın kara veya çok kara “kürt atkını” tabiri kullanılmaktadır. Görüldüğü gibi kürtün, kürtük, kürt, kürtü şeklinde kar yığınlarını ifade eden pek çok terim Anadolu’da oldukça yaygın olarak söylenmektedir.⁹⁵

Kürtlerin kökeni ile ilgili pek çok iddia ortaya atılmıştır. Yabancı kaynaklar, sosyolojik açıdan hiçbir değeri olmayan bilgileri ileri sürerek Kürtlerin ayrı bir ırk olduğunu iddia etmektedirler. Ortaya atılan bu iddialar çok çeşitli olduğundan ve birbirleriyle uyumadığından asılsız ve gerçek dışı oldukları açıkça görülmektedir.

Bu asılsız iddiaların baş aktörlerinden birisi olan Rus Wiladimir Minorsky “prensipte milletlerin menşelerini etimoloji ile ispat etmek tehlikelidir. Bunu için tarihi

⁹² ÇAY, Abdulhaluk, M.; **Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu Aşiretlerinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapıları ve Bölücülük Meselesi**, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi İlmî Araştırmalar Serisi:10, Ankara, 1992, s.16

⁹³ Kaşgarlı Mahmut; **Divan-ı Lugat’it Türk**, C.I., (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.18)

⁹⁴ ARAT, Reşit Rahmeti; **Kutadgu Bilig**, C.III.İndeks, İstanbul, 1979, s.103, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.18)

⁹⁵ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.19

ve coğrafi elemanlara dayanmak gerekir”⁹⁶ demiş ancak, daha önceki Ansiklopedia d’islam’a 1927 yılında yazdığı “Kürtler” maddesinde Kürt tarihini tamamen varsayımlara dayandırmış ve etimoloji ile konuyu aydınlatmaya çalışmıştır. Maalesef Türkçe yayınlanan “İslam Ansiklopedisi”nde⁹⁷ de aynı makale bulunmaktadır. Minorsky’nin çalışmaları diğer kürdologlara da örnek teşkil etmiş, bu çalışmalar doğrultusunda pek çok iddia ortaya atılmıştır.

Kürtlerle ilgili ilk iddia Kürtlerin Kardü ve Kardüklerin soyundan geldiğidir.⁹⁸ Kardükler şu anda Kürt vatandaşların yaşadığı Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşamışlardır.⁹⁹ Nitekim, Minorsky Kardü kelimesi ile Urartular’a verilen bir ad olan Qald (Khalid) ve Gürcüler’in ataları kabul edilen Kharthli adı ile de bağ kurulabileceğini ileri sürerek bu iddiayı çürütmektedir.¹⁰⁰ Bölgesel ve etimolojik benzerlik kurularak ortaya atılan bu iddianın gerçek olmadığını ünlü oryantalistler M.Hartman, Th. Noldek ve Veissbach Kürt terimi ile Kardü terimi arasında etimolojik olarak hiçbir bağ bulunmadığını belirterek bilimsel olarak ispat etmişlerdir.¹⁰¹

Kürtçülük ile ilgili ortaya atılan diğer bir iddia ise Kürtlerin Med-İskit kökenli oldukları hakkındadır. Bu iddianın fikir babası olan Minorsky, Mezopotamya’nın en eski ve tarihte kaybolmuş milletleri ile Kürtler arasında ilişki kurarak bir Kürt Tarihi yaratmaya çalışmıştır.¹⁰² Bu uğraşları doğrultusunda Kürtlerin Med-İskitler’den geldiğini ileri sürmüştür. Mezopotamya’nın eski tarihi incelendiğinde bölgede bir Kürt varlığı söz konusu değildir. Minorsky’nin izinden yürüyen araştırmacılar, Şerefname’deki Kawa efsanesinden esinlenerek Kürtlerin kökenini Medler’e dayandırmıştır. Ancak, İranlı şair Firdevsi Şehname’sinde Kawa’yı bir İran kahramanı olarak göstermektedir.¹⁰³ Kürtlere köken bulmak için yoğun çabalar harcayan Kürdologlar bir İran Kahramanı olan Kawa’yı Kürt kahramanı olarak lanse ederek Kürt tarihi yaratmaya çalışmaktadırlar. Minorsky daha sonraları Kürtlerin etnik olarak

⁹⁶ MINORSKY, Wiladimir; **Les Origines des Kurdes**, Du XXe Congres International des Orientalistes, Brukcelles, 5-10 Semtebre 1938, s.144, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.8)

⁹⁷ MINORSKY, Wiladimir; **Kürtler**, İslam Ansiklopedisi, C.VI., s.1089-III 4, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.8)

⁹⁸ KOÇAŞ, M.Sadi; **Kürtlerin Kökeni ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği**, Kasta A.Ş. Yay., İstanbul, 1990, s.45

⁹⁹ KOÇAŞ, M.Sadi; a.g.e., s.44

¹⁰⁰ MINORSKY, Wiladimir; a.g.e., s.144, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.9)

¹⁰¹ NIKITIN, Basile; **Les Kurdes, Etude Sociologique et Historique**, Paris, 1956, s.3-4, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.9)

¹⁰² ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.8

¹⁰³ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.10

Medlerle bir ilgisi olmadığını, sadece dil olarak bazı benzerlikler olduğunu itiraf etmek zorunda kalmıştır.¹⁰⁴

X. yy. İslam coğrafyacılarından Mesudi, Kürtlerin Arap menşeli olduğunu iddia etmiştir. Ve ilginçtir ki tarihte ilk defa Kürt kelimesini kullanan da Mesudi olmuştur. İlk defa X. yy.'da kullandığı Kürt terimini Mesudi, “konar-göçer toplulukların adı olan Kürt adı” olarak anlamlandırmaktadır. Ermeni kaynakları, Kürtler hakkında “Hazar’ın doğusundan gelen Türk toplulukları” şeklinde bahsetmektedir.¹⁰⁵

İran Şahları tarafından benimsenen Kürtlerin Ari ırkıdan olduğu iddiaları, hiçbir bilimsel yönü olmadığı için üzerinde durulmamıştır. Humeyni yönetimi bile bu görüşü reddetmiştir.¹⁰⁶

Kürtlerin Ermenilerle akraba olduğu görüşü Nikole J. Marr tarafından ortaya atılmıştır. Basile Nikitin de bu görüşe destek vermiştir.¹⁰⁷ Bu iddia, tamamen siyasi amaçlarla ve Ermeni-Kürt cemiyeti olarak ortaya çıkan Hoybun Cemiyeti’nin görüşü olarak ileri sürülmüştür.¹⁰⁸

Kürtlerin buldukları bölgede eski bir kavim olan Gutilerle, Sümerlerin ilişkisi olduğu iddialarını sadece E.A. Speiser belirtmiştir. Nikitin de Kürtler adlı eserinde söz konusu etmiştir. Bölgenin tarihi gerçekleri hakkında en güvenilir kaynak olan arkeolojik araştırmalarda bulunan Asurlu bölgelerinde Kürtlerle ilgili hiçbir bilgi mevcut değildir.¹⁰⁹

PKK bölücü terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan’ın da Kürtlerle ilgili ilginç iddiaları söz konusudur. Kürtlerin Anadolu’da yerleşik olduğunu, Türklerin sonradan geldiğini söyleme cesaretinde bulunan Abdullah Öcalan, 890 yılında kurulup 990’larda sona eren ve bir Kürt Devleti olduğunu iddia ettiği Mervanilerden bahsetmektedir.¹¹⁰ Mervani Devleti bir Arap Beyliği’dir.¹¹¹ Abdullah Öcalan pek çok iddialardan kendisine uygun olanı tercih etmiş olsa gerek, bu iddianın bilimsellikte hiçbir ilgisi yoktur.

Yukarıdaki iddiaların asılsız ve sosyolojik olarak hiçbir değerinin olmamasından da anlaşılacağı gibi, ayrı bir Kürt Kavmi yoktur. Kürt olarak tabir edilen topluluklar,

¹⁰⁴ KOÇAŞ, M.Sadi; a.g.e., s.45

¹⁰⁵ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.10-11

¹⁰⁶ KOÇAŞ, M.Sadi; a.g.e., s.48

¹⁰⁷ KOÇAŞ, M.Sadi; a.g.e., s.49

¹⁰⁸ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.11

¹⁰⁹ KOÇAŞ, M.Sadi; a.g.e., s.51

¹¹⁰ BALLI, Rafet; **Kürt Dosyası**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993, s.212

¹¹¹ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.10

aşiretler çeşitli Türk Uruk ve Boyları'nın bir araya gelmesinden meydana gelmişlerdir.¹¹² Yeryüzünde pek çok Türk Urukları vardır. Bu uruklar çoğalıp yayılarak değişik adlarla Türk il ve uruklarını meydana getirmişlerdir. Kürt de bu uruklardan birisidir.¹¹³

Bir uruk ve boy adı olarak Kürt kelimesine tarihte ilk olarak Yenisey'deki Göktürk Kitabeleri'nde (Elegeş Yazıtı) rastlanılmaktadır. Bengütaşındaki kısa bilgiye göre, sözü edilen Kürt Uruğu Göktürkler içinde yaşıyordu ve beylerinin adı Alp Urungu idi. Başka bir örnek vermek gerekirse, Ceyhun suyunun yakasında Kürdiş denilen bir yer bulunmaktadır.¹¹⁴

“Orta Asya'da varlığı çok eskilere dayanan Kürtler Uruğu, daha sonraları batıya göç etmiştir. Bu göç, diğer Türk göçleri gibi Hazar ve Karadeniz'in kuzey ve güneyinden olmuştur. Kuzeyinden gidenler, Tuna Bulgarları (Türk Bulgarlar) ve Kumanlar (Kıpçaklar) ile göç etmiş olmalıdır. Macaristan'da ve Slovaky'a da görülen Kürtler bunun delilidir.”¹¹⁵ Gerçekten, Macarlar arasında konar göçer hayat yaşayan ve sonradan toprağa yerleşen Kürtler vardı ki Macar bilginleri (Nemeth, Rasonyi ve diğerleri) bunları Göktürkler içindeki Kürtler ile ilgili görmektedir.¹¹⁶

Bir topluluğun millet olabilmesi için belli bir kültürünün ve dilinin olması gerekir. Kürtçülük meselesini ortaya atanların Kürtçeyi edebi bir dil haline getirebilmek adına pek çok iddiaları görülmektedir. Özellikle Rus, İngiliz ve diğer Batı Avrupa'nın, dört farklı dil ve farklı lehçelerle konuşan toplulukları, Kurmançça etrafında toplayarak bir Kürtçe dili ve kavim yaratma çabaları bulunmaktadır.¹¹⁷ Kendisi de Diyarbakırlı olan ünlü sosyolog Ziya Gökalp Kürtleri beş kavime ayırarak bunların Kurmanç, Zaza, Soran, Goran ve Lur olduğunu ifade etmektedir.¹¹⁸

Minorsky'e göre Kürtçe birçok diyalektele bölünmüştür. Ona göre Kürtçe Farsça'nın muhtemelen kuzeybatı grubudur. Minorsky çok eski Kürtçenin bilinmediğini ifade ettiği halde, Kürtçeyi Farsçayla karşılaştırmış, ses, lugat ve morfolojik bakımından

¹¹² ERÖZ, Mehmet; **Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma**, Baylan Matbaası, Ankara, 1973, s.60

¹¹³ SEFEROĞLU, Şükrü Kaya-TÜRKÖZÜ, Halil Kemal; **Türklerin Kürt Boyu**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982, s.5

¹¹⁴ ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1987, s.187

¹¹⁵ ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, s.187-188

¹¹⁶ RASONYI, L.; **Tarihte Türklük**, Ankara, 1971, s.114-128, (zikreden, ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, s.188)

¹¹⁷ ERÖZ, Mehmet; **Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma**, s.60

¹¹⁸ GÖKALP, Ziya; **Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler**, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1992, s.74

bütün Kürt ağızlarının Farsçadan farklı olduğunu tespit etmiştir.¹¹⁹ Bu sonucu ister istemez Türk bilim adamlarının da iddia ettiği gerçeği ortaya koymaktadır ki, Kürtçe diye bir dil mevcut değildir ve bünyesinde birden fazla dil grubunun varlığı söz konusudur.¹²⁰

Başta Minorsky olmak üzere diğer kürdologların birleştirmek istedikleri cemaatlerin ortak bir dili olmadığı gibi, bu dillerin kendilerine has, orijinal kelimeleri yoktur. Osmanlıca'yı andırır; Türkçe, Arapça ve Farsça ile komşu dillerden alınmış kelimelerden meydana gelmiş diller mevcuttur.¹²¹ Evliya Çelebi de Seyahatnamesi'nde, bölgede konuşulan ve aralarında tercümansız anlaşılamayan 40 ayrı Kürt ağzından bahsetmektedir.¹²²

Yine bu Kürt meselesini ortaya atan kürdologlar, farklı bir Kürt kültürü yaratmak amacıyla Kürtlerin kökenini dayandırdıkları milletlerin kültürünü Kürtlere mal etme çabası içine girmişlerdir.

Aslında Türk kültürünün bir parçası olan Nevruz¹²³ kamuoyuna bir Kürt bayramı olarak kabul ettirilmeye çalışılmaktadır. Bölücülerin sözcüsü konumunda olan Cemşid Bender, bir İran efsanesinde konu edilen, Demirci Kawa önderliğinde halkın zalim Dahhak'a karşı ayaklanması ve kurtuluşunun sağlanması olayını sözde Kürt Milletine mal ederek Nevruz'un Kürtlerin kurtuluş günü olarak kutlandığını iddia etmektedir. Kurtuluş gününde Kawa'nın başında sarı, kırmızı ve yeşil renklerden oluşan bir serpuş vardır. Sözde Kürt bayrağını oluşturan bu renkler İranlıların Zerdüştlük inancıyla ilgilidir.¹²⁴ Cemşid Bender, "aradan geçen binlerce yıla rağmen bu bayramın yarattığı coşkuyu kimse kürdün kalbinden sökmemiştir" iddiası ile Nevruz'un insan haklarına ve bağımsızlığa yönelik bir başkaldırışı sembolize etmesi açısından, insanlık tarihinde önemli bir yeri olduğunu, bu nedenle bazı uluslarca da kutlandığını belirtmektedir.¹²⁵

Halbuki güneydoğuda özellikle yaşlı insanların Nevruz diye bir günü bilmedikleri ve kutlamadıkları bölgede yaptığımız görüşmelerde dile getirilmiştir. Bu insanlar bunun bir ermeni bayramı olabileceğini, kendilerinin böyle bir şey

¹¹⁹ MINORSKY, Wiladimir; a.g.e., s.145, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.12)

¹²⁰ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.12

¹²¹ ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, s.197

¹²² SEFEROĞLU, Şükrü Kaya-TÜRKÖZÜ, Halil Kemal; a.g.e., s.12

¹²³ BAŞBUĞ, Hayri; **Nevruz**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi, İstanbul, Şubat 1985, s.28

¹²⁴ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.16

¹²⁵ BENDER, Cemşid; **Türk Tarihi ve Uygarlığı**, Kaynak Yay., İstanbul, 1991, s.129

bilmediklerini söylemişlerdir. Onun için bölge halkının bu bayramı binlerce yıldır kutladığı gerçek dışıdır.

Ayrıca, özellikle Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından sonra bağımsızlıklarına kavuşan Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde her yıl Mart ayında 3 ila 7 gün tatil ilan edilerek çeşitli şölenlerle Nevruz'un kutlandığı bugün herkes tarafından bilinmektedir.

Milattan önce III. yy.'da Mete Han'dan itibaren Nevruz'un var olduğu ifade edilmektedir.¹²⁶ Nevruz'la ilgili İran metinlerinde herhangi bir iz veya kayıt olmamasına rağmen Nevruz Bayramı İranlılara mal edilmek istenmektedir. Ancak, eski Türk, Selçuklu ve Osmanlı kaynaklarında Nevruz'un kutlandığı görülmektedir.¹²⁷

Türklerde Nevruz'la ilgili en önemli rivayet, Ergenekon'dan çıkış ve bir kurtuluş günü olarak kabul edilmesidir.¹²⁸

On iki hayvanlı Türk takviminde başlangıç olarak kabul edilen 21 Mart Nevruz'un kutlanmaya başladığı tarihtir. Kaşgarlı Mahmut Divan-ı Lugat'it Türk'de, Türklerde yıl başlangıcının Nevruz olduğunu ifade etmektedir. Selçuklularda yılbaşı, güneşin koç burcuna girdiği gün olan Nevruz günü olarak kabul edilmiştir.¹²⁹

Baştan beri anlatıldığı gibi Türklerden ayrı bir Kürt kavmi yoktur. Kürtçülük meselesi özellikle Rus, İngiliz ve Fransızların ortaya attıkları bilimsel olmayan ve asılsız iddialarla oluşturulmuş, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ve Milleti'ni bölmeyi amaçlayan bir meseledir. Bu ülkeler tarafından konu siyasi bir mesele haline getirilmiştir. Bu tür siyasi faaliyetlere karşı daha güçlü politikalar geliştirmek gerekir. Sadece silahlı mücadele ile bu meseleyi çözmek mümkün değildir.

Kürt meselesini ortaya atan ve Kürtlerin ayrı bir ırk olduğunu iddia eden bölücü araştırmacılar, kitaplarını ulaştıkları insanların dili olan Türkçeyi kullanarak yazmaktadırlar. Kürtçe olarak yazacakları bir kaynağı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaşayan vatandaşlarımızın anlaması mümkün olmayacaktır.¹³⁰

Ulu önder Atatürk, milli politikasının bir parçası olarak, bu mesele ile ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır: "Türkiye bugün yalnız Türklerin yerleşmiş olduğu araziden mürekkeptir. Türk olmayanlar, Türklüğe yabancı olanlar vatan haricinde kalmış veya

¹²⁶ **Nevruzun Tarihi Kaynakları**, www.ozturkler.com/data/0001/0001_19.htm, 24.01.2007

¹²⁷ **Nevruz**, www.pkkgercegi.net/kultur_sanat_nevruz.htm, 24.01.007

¹²⁸ www.pkkgercegi.net/kultur_sanat_nevruz.htm, a.g.m., 24.01.2007

¹²⁹ www.ozturkler.com/data/0001/0001_19.htm, a.g.m., 24.01.2007

¹³⁰ ÇAY, Abdulhaluk, M.; a.g.m., s.36

çıkarılmış, bu suretle milli birlik temin edilmiştir. Fakat birçok Türk vatandaşlarımız da Lozan Muahedesi'yle çizilen yeni hudutlarımız haricinde kalmıştır. Türkiye'de ekalliyet teşkil eden unsurlar Rumlar, Ermeniler ve Musevilerden ibarettir.

Şarki Anadolu'da İran ve Kafkas hududundan Uzunyayla ve Sivas havalisine kadar uzanan sahada pek çok aşiret vardır. Bazı vilayetlerde aşiret halkı nüfusun yüzde 85'ini teşkil eder. Bu aşiretlerin büyük bir kısmı Türkçe konuşur. Bunlar aslen Türk oldukları halde uzun zamanlar Arap ve İran medeniyetlerinin tesiri altında kalarak lisanlarını, adet ve ananelerini kaybetmişlerdir.”¹³¹

Atatürk'ün bu ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, Türkiye'de Rumlar, Ermeniler ve Musevilerden başka azınlık konumunda bulunan ayrı bir ırk yoktur. Ancak, daha önce de belirtildiği gibi geçmiş tarihlerden beri Türkiye coğrafyası üzerinde çeşitli emelleri bulunan bazı devletler, Türkiye topraklarını bölmek amacıyla Kürtçülük meselesini bir araç olarak kullanmaktadırlar. Görevlendirdikleri kürdologlarla ayrı bir Kürt dili, ayrı bir Kürt milleti ve ayrı bir Kürt kültürü yaratmaya çalışmaktadırlar. Minorsky, bu konuya ilişkin şu itirafta bulunmaktan kendini kurtaramamıştır: “Sistemli araştırmalar, Kürt adı ile örtülen bir tabaka altında birçok eski kavimlerin var olduğunu ortaya koyacaktır. Halbuki, bu kavimlerin kökenleri meselesinin halini, Kürt ananeleri ve İslam kaynakları kolaylaştırmamaktadır.”¹³²

3.2. Osmanlı Döneminde Kürtçülük Faaliyetleri

Türkiye jeopolitiğinin öneminin farkında olan ve bu doğrultuda “Şark Meselesi” adını verdikleri bir politika geliştiren batılı devletler, Osmanlı İmparatorluğu'nu ekonomik ve siyasi alanlarda hükmü altına almayı ve Osmanlı hakimiyeti altında yaşayan milletleri bağımsızlık vaat ederek onları Osmanlı'dan koparmak suretiyle, Osmanlı topraklarını parçalamak istiyorlardı.¹³³ Bu politikanın bir parçası olan “Kürt Meselesi” özellikle İngiltere, Rusya ve Fransa'nın kurguladığı bir meseledir.

Kürtçülük ideolojisi ilk olarak İngiltere'nin işgal ettiği Mısır'ın Kahire bölgesinde ortaya koyulmuştur.¹³⁴ Bu tarihten sonra Rusların ve Fransızların katılımıyla bu zehir, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki aşiretlere ve bazı Kürtlere de bulaştırılmıştır.

¹³¹ DURAN, Faik Sabri; **Türkiye Coğrafyası**, Lise Kitapları:III. sınıf, İstanbul Devlet Matbaası, 1929, s.177-178, 207-208, (zikreden, ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.36-37)

¹³² ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, s.193

¹³³ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.7-12

¹³⁴ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.296

Ön ayak olduğu Kürt meselesi ile İngiltere, XIX. yy.'ın hemen başlarında, Ortadoğu petrollerine sahip olmak ve Hindistan yolunu emniyet altına almak istiyordu. Bunun en güzel ispatını İngiliz istihbarat elemanlarının 1931 yılında sundukları rapordaki “Kürt milliyetçiliği, İngiliz politikasının bir çocuğudur” şeklindeki açıklamasıdır.¹³⁵

İngiltere bu politika doğrultusunda 1800'lü yılların başlarından itibaren Osmanlı topraklarına başta T.E.Lawrence, Rawlinson ve Binbaşı E.W.C. Noel olmak üzere bazı misyonerleri göndererek okullar açtırmış ve bölgedeki aşiret liderlerini zehirlemeye başlamıştır.¹³⁶

Rusya ise sıcak denizlere inme amacını gerçekleştirmek için bölgede istediği gibi kullanabileceği bir tampon devlet kurmayı istiyordu. Daha çok kültürel anlamda bir Kürt kültürü ve Kürt dili yaratma faaliyetleriyle bu meseleye katkıda bulunmuştur. Üniversitelerinde Kürt dili bölümleri açmış, Kürt meselesi ile ilgili bilimsel çalışmaların temeli Frejmann ve I.A: Orbeli gibi Kürdologlarla atılmıştır. Daha sonra Minorsky'nin yaptığı çalışmalar Kürt politikasının şekillenmesinde etkili olmuştur.¹³⁷

Daha çok Ermeni meselesi üzerinde yoğunlaşan Fransa, daha fazla pay alabilmek için Kürt meselesini de istismar etmiştir. İngiliz ve Rus politikaları karşısında fazla etkili olamayan Fransa, Ermeniler ile Doğu Anadolu aşiretlerinin ari ırkıdan olduğunu iddia ederek konuya farklı bir açıdan yaklaşmıştır.¹³⁸

II. Abdülhamit tarafından Rus ve Ermeni faaliyetlerinin etkilerini azaltmak amacıyla, Doğu Anadolu'daki aşiretlerden oluşan “Hamidiye Alayları” kurulmuştur.¹³⁹ Van Gölü havzasındaki Türkmen ve Kırmanço aşiretlerinden her biri 1200 mevcutlu ve 36 adet olarak kurulan alaylar¹⁴⁰ özellikle 1884 Ağustos'una kadar devam eden Sason ve 1856 Van-Ermeni isyanlarının bastırılmasında büyük rol oynamışlardır.¹⁴¹

1908 Meşrutiyeti'nin yarattığı imkanlardan da faydalanan Kürtçüler, siyasi kulüpler açarak Kürtçülüğün fikir cephesini gerçekleştirmeye başlamışlardır.¹⁴² 1889 yılında Erzincan'da isyan teşebbüsünün ardından tutuklanan Miktad Mithad kısa bir süre affedilmiş, Kahire'de çıkardığı gazete ile Kürtçülük konusunda ilk adımı atmıştır.

¹³⁵ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.378

¹³⁶ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.369-379

¹³⁷ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.380-384

¹³⁸ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.e., s.385

¹³⁹ DEMİREL, Emin; **PKK ve Ayaklanmalar**, IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005, s.19

¹⁴⁰ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.44

¹⁴¹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.19

¹⁴² DENKER, M.Sami; a.g.e., s.49

Gazetenin politikası sözde iki esir halkın, Ermenilerle Kürtlerin çıkar birliği üzerine kurulmuştu.¹⁴³

Osmanlı döneminde Anadolu'nun dağlık olan doğu bölgesi Kürdistan olarak tabir edilirdi. Ancak bu tabir ne coğrafi ne de idari birim olarak söz konusu değildi. Kürdistan terimi ilk defa XII. yy.'da Selçuklular zamanında ortaya çıkmıştır. Önceki dönemlerde Kürdistan terimine hiç bir yerde rastlanılmamaktadır. Kürdistan terimi bölgedeki Türk hakimiyeti ile kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlılarda 34 eyalet ve 320 sancak olup Kürdistan adlı bir eyalet veya sancak yoktur.¹⁴⁴

Kürtçülerin bilinen ilk siyasi kuruluşu 1900 tarihinde Diyarbakırlı Fikri Efendi tarafından kurulan "Kürdistan Azmi Kavmi Cemiyeti"dir. Jön Türklerin de desteğini alan bir çok Kürtçünün faaliyetleri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu halkı tarafından itibar görmemiş, bölgede tek bir okul dahi açılmamıştır.¹⁴⁵

3.3. Milli Mücadele Döneminde Kürtçülük Faaliyetleri

30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi'nin ardından Kürtçüler, İstanbul'da "Kürt Teali ve Terakki Cemiyeti"'ni kurmuşlardır. Bu cemiyetin amacı, Kürtlerin genel çıkarlarının gözetilmesi ve davalarının desteklenmesi, bu kapsamda gazete, dergi, kitap yayınlanması ve Kürtçe eğitim verecek okulların açılması vb. konuları içeriyordu. Her zamanki gibi bu cemiyet bölge halkı tarafından desteklenmemiş, halk bu cemiyet üyelerinin kendilerinden farklı olduğunu belirtmişlerdir.¹⁴⁶

Özellikle Rus ve İngiliz politikalarından güç alan, bu dönemde kurulmuş diğer cemiyetler, bölgenin sosyal, ekonomik ve kültürel sıkıntısını istismar ederek faaliyetlerini yürütmüşlerdir.¹⁴⁷

Sözde bir Kürdistan Devleti kurarak başına geçmeyi planlayan Osmanlı diplomatı hain Şerif Paşa'nın, Paris Konferansı'nda belirttiği "Bağımsız Kürdistan" fikri, doğulu vatandaşların tepkisini çekmişti. Çektikleri telgraflarla duygularını dile

¹⁴³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.20-21

¹⁴⁴ ÇAY, Abdülhaluk M.; a.g.e., s.97-98

¹⁴⁵ ÇAY, Abdülhaluk M.; a.g.e., s.300-301

¹⁴⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.33

¹⁴⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.34

getiren doğulu vatandaşlar, Türk Kürt diye bir ayrımın yapılmasını istemediklerini, Türk Devleti'nin devamı için her zaman hizmet edeceklerini belirtmişlerdir.¹⁴⁸

Hayallerini gerçekleştiremeyeceğini daha sonra anlayan Şerif Paşa, Türk ve Fransız gazetelerine ilan vererek padişaha ve halifeye bağlılığını bildirmiştir.¹⁴⁹

Sevr Antlaşması için Osmanlı Hükümeti sözcüsü olarak gönderilen “Kürt Teali ve Teavün Cemiyeti” lideri Seyyid Abdülkadir, haklarımızı savunması gerekirken kendi emelleri doğrultusunda çalışmalar yapmış, ayrı bir Kürdistan Devleti'nin kurulmasını öngören 62, 63, ve 64'üncü maddelerinin koydurulmasında başrol oynamıştır. TBMM Hükümeti tarafından kabul edilmeyen Sevr Antlaşması'na sözcü olarak gönderilen Seyyid Abdülkadir'in Osmanlı Devleti'nin haklarını savunması gerektiği düşünülürse yaptığı ihanetin boyutu gözler önüne serilmiş olur.¹⁵⁰

Irak petrol bölgesine göz koyan İngilizler bu bölgeyi emniyete almak amacıyla Kürdistan Devleti kurup, Kürtleri maşa olarak kullanmak istiyorlardı. Bu gayelerine ulaşmak adına başta Binbaşı Edward Noel olmak üzere birkaç ajanı bu bölgelerde görevlendirmişti. Kürtleri bir araç olarak kullandıklarını her fırsatta itiraf eden İngiliz diplomatlar, Atatürk'ün Noel'i memleketten uzaklaştırmasından sonra “Doğu Anadolu'yu ancak savaş çıkararak Ermenistan ve Kürdistan diye ayırabiliriz” şeklinde fikirlerini beyan etmişlerdir.¹⁵¹

Atatürk, bir İngiliz Binbaşı olan Novil'in Malatya'ya gelerek Harput Valisi ve Bedirhanlı Halil Bey'le görüştüğünün bilgisini aldığını belirtmiştir. Amaçlarının, Kürdistan kurmaya söz vererek, Atatürk'ün o dönemdeki işlerini bozmak ve Atatürk ve ekibini öldürtmek olduğunu ifade etmiştir. Bu bilgileri Sivas Kongresi için gittiği Sivas'ta alan Mustafa Kemal Atatürk, bu faaliyetler için karşı önlem aldıklarını belirtmiştir.¹⁵²

Bu bilgileri aldıktan sonra İngiliz Diplomat Fru'ya bir mektup yazan Atatürk, İngiliz Hükümetine olan kızgınlığını ifade etmiştir. Mektupta, Binbaşı Novil ve hain yandaşlarının Atatürk ve ekibine karşı suikast planları yaptıklarını, Novil'in Diyarbakır

¹⁴⁸ BAŞBUĞ, Hayri; **Kürt Türkleri ve Fanatik Ermeni Faaliyetleri**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1984, s.35-40

¹⁴⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.36

¹⁵⁰ ÇAY, Abdülhaluk M.; a.g.e., s.311

¹⁵¹ BAŞBUĞ, Hayri, a.g.e., s.28-32

¹⁵² ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal; **Nutuk**, Türk Dil Kurumu Yayınları:220/1 Atatürk Dizisi:1, Ankara, 1981, s.84

dolaylarında Müslüman Kürt halkını yoldan çıkarmaya çalıştığını, bu olayların karşısında sessiz kalmayacaklarını, gerekli tepkileri vereceklerini belirtmiştir.¹⁵³

İsmet İnönü, Doğu ve Güneydoğu Anadolu gezisinden sonra Atatürk'e sunduğu raporda, Fransızların bölgedeki Kürt liderlerini Türkiye'ye saldırtma planları olduğunu ve her istedikleri anda bunu gerçekleştirebileceklerini belirtiyordu. Fransa, bölgede Türk düşmanlığı yaratmak için Kürt ve Arap liderlerini kullanıyordu.¹⁵⁴

Cumhuriyet'in ilanından sonra İngiliz ve Fransızların bölgedeki çalışmaları sonuç vermeye başlamıştır. Bu dönemden sonra çıkan isyanlarda İngiliz ve Fransızların kışkırtmaları önemli etken olmuştur.

3.4. Cumhuriyet'in Kuruluşundan Sonra Kürtçülük Faaliyetleri

Cumhuriyet'in kurulmasından sonra Kürtçülük faaliyetlerinin en önemli ayağı olan isyanların en büyüğü sayılabilecek Şeyh Sait İsyanı'nın arkasında Kürtçüler tarafından kurulmuş gizli "Azadi Teşkilatı" vardı. Bu teşkilatın mensupları arasında Türk Ordusu içerisinde görev alan Cibranlı Halid Bey ve İhsan Nuri Dersimi gibi subaylar da mevcuttu. Bu teşkilat, bölge halkı üzerinde söz sahibi olan şeyh, seyyid, molla gibi din adamları üzerinde yoğunlaşmıştır.¹⁵⁵

Cumhuriyet tarihinin önemli isyanlarından birisi olan Ağrı İsyanları'nı yönlendiren Hoybun Cemiyeti'dir. Hoybun Cemiyeti, Kürt-Ermeni dayanışmasını temsil eden bir cemiyettir. Kurucuları ve kuruluş tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, 1927 yılında Suriye'de toplanan "Kürt Milli Genel Kurultayı"nda¹⁵⁶, Şeyh Sait İsyanı'nın bastırılmasından hemen sonra Suriye, Irak ve İran ile Türkiye'den kaçan asiler tarafından cemiyetin kurulduğu belirtilmektedir.¹⁵⁷

Hoybun Cemiyeti bir bildiri yayınlayarak sözde Kürt ulusunun özgür ve bağımsız yaşama isteğini dile getirmiştir. Ayrıca bildiride Ermeni ve Kürt uluslarının dayanışma içerisinde olduğu belirtilmiştir. Cemiyetin stratejisi şu şekilde oluşturulmuştur: "Ermeniler, büyük bir kısmı Kürtlerin kurmak istedikleri ayrı bir devletin toprakları üzerindeki haklarından vazgeçecekler, Amerika ve Avrupa'da Kürtlerin lehine propaganda yapacaklardı."¹⁵⁸

¹⁵³ ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal; a.g.e., s.218-219

¹⁵⁴ ÖZTÜRK, Saygı; **Kasadaki Dosyalar**, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2005, s.25-26

¹⁵⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.45

¹⁵⁶ MUMCU, Uğur; **Kürt Dosyası**, Uğur MUMCU Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, Ankara, 2005, s.24

¹⁵⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.46

¹⁵⁸ MUMCU, Uğur; a.g.e., s.24

Emperyalist güçlerin tahrik ve kışkırtmalarıyla Doğu bölgesinde meydana gelen isyanlar zincirinin son halkası olan 1938 Dersim İsyanı ile Kürtçülük faaliyetlerinin yavaşladığı görülmektedir.¹⁵⁹ Bu tarihten sonra Kürtçülük faaliyetleri Suriye, Irak ve İran'da devam etmiştir.¹⁶⁰

1950 yılında tek partili dönemden çok partili döneme geçiş sürecinde siyasi Kürtçülük faaliyetlerini yürütmek amacıyla, Marksist-Leninist çizgide birçok illegal Kürtçü partiler kurulmaya başlanmıştır. Kurulan bu illegal partilerin arkasında büyük ölçüde Ermeniler vardı.¹⁶¹

1958 yılı sonlarına doğru temeli atılan "Kürt İstiklal Partisi" ile Kürtçülük faaliyetleri tekrar hızlanmıştır. Ankara Gazi Çiftliği'nde ilk toplantısını yapan bu partinin tüzüğünde amaç olarak doğuda bağımsız bir Kürt Devleti'nin kurulması öngörülmüştür.¹⁶²

1961 yılında bu partinin kurucuları olan 49 üye yargılanmış, daha sonraki yıllarda siyasi Kürtçülüğü Marksist-Leninist çizgide devam ettiren partilerde faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.¹⁶³

1961 Anayasası'nın hoşgörülü ortamından azami derecede faydalanan Kürtçüler, faaliyetlerine daha da hız vererek devam etmişlerdir. Bu dönemde pek çok Kürtçü parti kurulmuştur. Bu partilerin en önemlilerinden birisi olan "Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi" (TKDP), Silopi'de Abdullah Ökten tarafından "Irak Kürdistan Demokrat Partisi" (İKDP) örnek alınarak kurulmuştur.¹⁶⁴

Bu partinin politikası, "Türk Anayasası'nda Türk ve Kürt terimlerinin birlikte yer alması ve Türk Devleti'nin bu iki unsurdan oluştuğunun ilan olunması, okullarda Kürtçe eğitim verilmesi, Kürtçe radyo ve televizyon kurulması, mecmua ve gazete neşrinin sağlanması, ayrıca Kürdistan olarak tabir edilen yerlerin kalkınması için mali ve iktisadi tedbirlerin alınması ve bölgede çıkan petrolün gelirinin %74'ünün bu yerlere sarf edilmesi" şeklinde belirlenmiştir.¹⁶⁵

Diğer bir Kürtçü parti olan "Doğu Devrimci Kültür Ocakları" (DDKO)'nın, 1969 yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğrencileri derneğinde yapılan

¹⁵⁹ BAŞBUĞ, Hayri, a.g.e., s.95

¹⁶⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.70

¹⁶¹ BAŞBUĞ, Hayri, a.g.e., s.95-117

¹⁶² BAŞBUĞ, Hayri, a.g.e., s.95

¹⁶³ BAŞBUĞ, Hayri, a.g.e., s.95

¹⁶⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.65

¹⁶⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.66

toplantı ile kuruluşu gerçekleştirilmiştir. Bu partinin kuruluş faaliyetlerinde “Türkiye İşçi Partisi” (TİP)’in büyük desteği olmuştur. Hatta TİP bir kongresinde şu hususları belirtmiştir: “Türkiye’nin doğusunda bir Kürt topluluğu vardır. Yönetimi ellerinde bulunduran faşist makamlar Kürt toplumunu bir asimilasyona ve sindirme politikasına tabi tutmuş ve çoğu defa da bu kanlı bir baskıya dönüşmüştür.”¹⁶⁶

Bu dönemlerde Türk solu, Marksist-Leninist çizgide kurulan Kürtçü sol partilerin yanında bulunup bunları destekliyordu. Hatta DDKO üyeleri, diğer sol partilerin birer üyesi olarak faaliyet gösteriyorlardı.¹⁶⁷

12 Mart 1971 askeri müdahalesiyle yukarıda belirtilen bütün Kürtçü partilerin üyeleri tutuklanmış ve bu partiler kapatılmıştır. Bu müdahale ile belli bir süre huzur ve güven ortamı sağlanmıştır. Türk solu artık Kürtçü unsurların isteklerinin uygunsuz ve gerici olarak nitelendirmeye başlamış, çözümün Türk proleteryanının liderliğinde sosyalist devrimde olduğunu belirtmiştir.¹⁶⁸

1974 yılında çıkarılan genel affa kadar cezaevlerinde yatan veya askeri müdahale sonrası yurt dışına kaçan Kürtçüler, örgütlenme faaliyetlerine devam etmişlerdir. Genel afftan sonra aralarında PKK Bölücü Terör Örgütü’nün de bulunduğu pek çok örgüt kurulmuştur. Yine bu örgütlerin genel politikaları, bağımsız Kürdistan Devleti kurma üzerine belirlenmiştir.¹⁶⁹

3.5. PKK Bölücü Terör Örgütü’nün Kuruluşu

Türkiye’de 1960’lı yıllarda başlayan aşırı sol hareketler nedeniyle özellikle üniversitelerde yaşanan siyasal hareketlenme neticesinde, illegal mücadele metotlarını benimseyerek, mevcut rejimi yıkıp yerine kendi siyasi ideolojileri doğrultusunda devlet kurmayı amaçlayan bir çok yasa dışı terör örgütleri kurulmaya başlanmıştır.¹⁷⁰ PKK Bölücü Terör Örgütü’nün kurucusu Abdullah Öcalan da öğrencilik yıllarında bu siyasi hareketlerden etkilenmiş, bizzat eylemlere katılmış ve bu eylemlerden dolayı tutuklanmıştır. PKK Terör Örgütü de bu tür eylemlerin bir ürünü olarak oluşturulmuştur.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde öğrenci olduğu yıllarda THKP-C örgütünün kurucusu Mahir Çayan’ın fikirleri ve eylemlerinden çok etkilenen

¹⁶⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.72

¹⁶⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.73

¹⁶⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.73

¹⁶⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.75-76

¹⁷⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.113

Öcalan, tıpkı Çayan gibi mücadelenin en etkili yönteminin silahlı eylemler olduğunu düşünmüştü.¹⁷¹

1960'lı yıllarda hareketlenen ve gelişen bölücü hareketler, 1971 askeri müdahalesiyle durdurulmuş, 1974 genel affıyla tekrar hareketlenmiş ve PKK ile en somut ifadesini bulmuştur.¹⁷²

Öcalan, 21 Mart 1973 tarihinde Ankara'daki Çubuk Barajı'nda etrafına topladığı birkaç kişi ile bir toplantı yaparak PKK'nın ilk adımını burada atmıştır. Bu toplantıda Öcalan, Kürtçülük ile ilgili fikirlerini ortaya koymuş ve PKK Bölücü Terör Örgütü'nün kurulması için karar almıştır.¹⁷³

Bu yıllarda bölücü bir grup oluşturma yolunda çalışmalar yaparken, THKP-C kökenli kesimlerin oluşturduğu Ankara Devrimci Yüksek Öğrenci Derneği (ADYÖD) içerisinde faaliyet gösteren Öcalan, 1974 yılında Ankara'nın Tuzluçayır semtinde grup arkadaşlarıyla yaptığı toplantıda PKK'nın temelini atmıştır.¹⁷⁴

1975 yılında Ankara'nın Dikmen semtinde yaptığı toplantıda, örgütün 68 sayfadan oluşan ve program taslağı niteliğindeki "Kürdistan Devriminin Yolu" broşürünü kaleme almışlardır. 1976 yılında Dikmen'de yapılan ikinci toplantıda örgütün manifestosu hazırlanmıştır. Bu toplantı, örgütün merkezi yapısının şekillenmesi, grup üyelerinin siyasal çalışmalar yapması ve örgütlenerek sözde Kürdistan'a dağılması şeklinde kararların alındığı önemli bir kuruluş toplantısı olmuştur.¹⁷⁵

Diğer Kürtçü bölücü örgütler tarafından "Apocular" olarak anılan örgütün lideri Öcalan, örgüte adam toplama faaliyetlerini yeterli seviyeye getirdikten sonra, 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesi Fis (Ziyaret) Köyü'nde, Seyfettin Zorluoğlu'nun evinde, örgütün ileri gelenlerinin katıldığı bir toplantıyla PKK'nın kuruluşunu ilan etmiştir.¹⁷⁶

Örgütün 1. kongresi olarak kabul edilen bu toplantıda bir bildirge yayınlanmıştır. Bu bildirge Carlos Marighella'nın "Şehir Gerillası El Kitabı" adlı eserinden tamamen alıntı yapılarak oluşturulmuştur.¹⁷⁷ PKK, 1979 yılında Bucak Aşireti ile girdiği

¹⁷¹ MUMCU, Uğur; a.g.e., s.15

¹⁷² MUMCU, Uğur; a.g.e., s.15

¹⁷³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.115

¹⁷⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.116-118

¹⁷⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.118-119

¹⁷⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.124

¹⁷⁷ PAMUKOĞLU, Osman; **Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2004, s.62-63

çatışmadan sonra partileştiğini ilan etmiş ve Güneydoğu'daki çeşitli il ve ilçelerde zamanla en etkili Kürt siyasi grubu haline gelmiştir.¹⁷⁸

Öcalan, örgüt kurma düşüncesini okul ve dernek çevrelerinden tanıdığı, kariyerleri olmayan, dengesiz, tatminsiz, ailelerine ve okul çevrelerine düşman, kişiliği şekillenmemiş, kendini ispat etme gayreti içerisinde olan kişilerle yaptığı toplantılarda dile getirmiştir.¹⁷⁹ Bu tür insanları daha rahat etkileyebileceğini düşünen Abdullah Öcalan, bu kişilerini kullanmak suretiyle faaliyetlerini sürdürmüştür.

PKK'nın bir siyasi parti kimliği ile kurulması, asıl amacın gizlenmesi için uygulanan bir stratejidir. Asıl amaç, hukuk kurallarının dışına çıkarak şiddet ve terörü uygulamaktır. Şiddetin her türlüünü amacına ulaşmak için mübah saymaktadır.¹⁸⁰

3.6. Abdullah ÖCALAN'ın Sosyo-Politik Özgeçmişi

Asıl doğum tarihini bilmesede de 1947 veya 1949 arasında olabileceğini belirten Abdullah Öcalan¹⁸¹, Şanlıurfa ili Halfeti ilçesinin Ömerli Köyü'nde, yoksul bir ailenin 4'ü kız, 3'ü erkek 7 çocuğundan birisi olarak dünyaya gelmiştir.¹⁸²

Sorunlu bir çocukluk dönemi geçiren Öcalan, ailesiyle sürekli bir çatışma içerisinde olmuştur. 21 Aralık 1992 tarihinde Lazkiye'de yaptığı bir konuşmasında, köylünün gözü önünde babasıyla kavga ettiğini, daha sonra eve gidip babasının cüzdanından para çaldığını belirterek, çocukluğunun ne kadar sorunlu geçtiğinin bir örneğini vermiştir. Yine Öcalan aynı konuşmasında, babasının Ermeni dostu olduğunu ve babasının bu özelliğinin kendisine geçtiğini itiraf etmiştir.¹⁸³

Öcalan, 1966 yılında yatılı olarak Ankara Tapu Kadastro Meslek Lisesi'ne girdi. 1969 yılında bu okuldan mezun olan Öcalan, okul yıllarında namaz kıldığını, milliyetçi, dinci toplantılara ve Necip Fazıl Kısakürek'in bazı konferanslarına katıldığını belirtmiştir. Marksist-Leninist solcu ideoloji ile ilgili 1969 yılında araştırmalarına başladığını ifade etmiştir.¹⁸⁴

1969-70 yılları arasında Diyarbakır'da tapu memurluğuna başladıktan sonra, 1970-1971 yılları arasında bu görevini İstanbul Bakırköy 'de sürdürmüştür. Bu sıralarda

¹⁷⁸ BALLI, Rafet; **Kürt Dosyası**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993, s.205

¹⁷⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.117

¹⁸⁰ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.140

¹⁸¹ BİRAND, Mehmet Ali; **Ropörtaaj**, Milliyet Gazetesi, 16-18 Haziran 1988.

¹⁸² BALLI, Rafet; a.g.e., s.202

¹⁸³ www.pkkgercegi.net, **Abdullah ÖCALAN Gerçeği**, 17.07.2006

¹⁸⁴ BALLI, Rafet; a.g.e., s.202-203

üniversite sınavlarına hazırlanmak için dershaneye gitmiştir. 1971’de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini kazanan Öcalan, daha sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne geçiş yaparak öğrenimini burada sürdürmüştür. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’nde okurken, 31 Mart 1972 tarihinde Doğu Perinçek’in liderliğindeki “Türkiye İhtilalci Komünist Partisi” tarafından yayınlanan “Şafak Bildirisi”ni üniversitede dağıtmak suçuyla tutuklanmıştır. Öcalan bu suçtan dolayı 3 ay hapis cezası almıştır.¹⁸⁵

Bu dönemde Çayan’cı düşünceleriyle dikkat çeken Öcalan, çevresindekilere bu düşüncelerini aktararak PKK’yı kurmak için çalışmalara başlamıştır.¹⁸⁶

24 Mayıs 1978 tarihinde Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu öğrencisi Kesire Yıldırım ile evlenen Öcalan,¹⁸⁷ 27 Kasım 1978 tarihinde yaptığı bir toplantıyla PKK’yı kurduğunu ilan etmiştir. Bu toplantıda PKK’nın genel sekreterliğine seçilen Öcalan,¹⁸⁸ yakalanana kadar bu görevini sürdürmüştür. 1979 yılında örgütsel faaliyetlerini daha rahat yürütebilmesi gerekçesiyle yurt dışına çıkmıştır. O günden yakalandığı döneme kadar genellikle Lübnan ve Suriye’de bulunmuştur.¹⁸⁹

Örgüt liderliği döneminde örgüt elemanlarına karşı sergilediği tutumlarla, bir davranış bozukluğu yaşadığı gözlemlenmektedir. Örgüt üyelerine, hata yapsalar da yapmasalar da gönderdiği talimatlarda, kongre ve konferanslarda sadist bir tutum sergilemiştir.

Uzun yıllar PKK’nın içinde görev alan Can Deniz isimli bir şahıs, Öcalan’ın örgüt içinde güvenliği sağlamak bahanesiyle oluşturduğu bir grubun olduğunu, örgüt üyelerinin bu grubun varlığından dolayı Öcalan’ın arkasından en ufak düşüncelerini bile söylemekten korktuklarını ifade etmiştir.¹⁹⁰

Konuşmalarında birçok kez Atatürk’ü aşağılayan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Anayasası’na hakaretlerde bulunmaktan çekinmeyen Öcalan, yakalandıktan sonraki yargılanmasında Atatürkçü olduğunu, şehit ailelerinden defalarca özür dilediğini ifade ederek ve af dileyerek, ne kadar korkak bir yapıya sahip olduğunu herkese göstermiştir.¹⁹¹

¹⁸⁵ MUMCU, Uğur; a.g.e., s.6

¹⁸⁶ MUMCU, Uğur; a.g.e., s.15

¹⁸⁷ MUMCU, Uğur; a.g.e., s.16

¹⁸⁸ BALLI, Rafet, a.g.e., s.203

¹⁸⁹ BALLI, Rafet, a.g.e., s.203

¹⁹⁰ www.pkkgercegi.net, a.g.m., 17.07.2006

¹⁹¹ www.pkkgercegi.net, a.g.m., 17.07.2006

Örgüt lider kadrosunda bulunan kardeşi Osman Öcalan, abisi yakalandıktan sonra, örgütün maddi sıkıntı içerisinde olduğunu belirterek abisinden, aslında örgütün olan bankadaki parayı istemiştir. Olumsuz yanıt alan Osman Öcalan, abisinin ömür boyu hapis cezası almasına rağmen bu paraları hapisten çıktıktan sonra kullanabileceği hayaline kapıldığını, bu şekilde örgütü yönetemeyeceğini ifade etmiştir.¹⁹²

Kesire Yıldırım, 1988 yılında örgütten kaçmasıyla Öcalan'la olan evliliğine son vermiştir.¹⁹³ 18 Haziran 1988 günü Paris'te PKK muhalifi Kürt gruplar tarafından düzenlenen bir toplantıya katılan Kesire Yıldırım, bu toplantıda yaptığı konuşmasında Öcalan hakkında ilginç ifadelerde bulunmuştur. Öcalan'ın Araplar ve İran ile kol kola girerek, Suriye, İran ve Irak Kürtlerini ortadan kaldırmayı amaçladığını söylemiştir. İran ordusu ile işbirliği yaparak İran'daki Kürtleri, Suriye Hükümeti ile anlaşarak Suriye Kürtlerini Türkiye'de öldürttüğünü ifade etmiştir. Ayrıca Kuzey Irak'ta Kürt çatışmasını körüklediğini belirtmiştir.¹⁹⁴

PKK'nın lider kadrosunda bulunan bir diğer örgüt elemanı Şemdin Sakık ise Öcalan'la ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır: “Siyasi örgütlenme yönü güçlü olup, çelişki ve çatışmalardan iyi yararlanır. Her sisteme ayak uydurur. Askeri ve mücadele yönü zayıftır. Duygularını yenmesini bilir. Yaşama, cinselliğe düşkündür. Eğitim adı altında yanına aldığı bayan örgüt mensuplarıyla cinsel ilişkide bulunduğunu söyleyen bir bayan örgüt mensubu, bu sözlerinin yayınlanmaması için Rıza Altun tarafından öldürülmüştür. Apo, gizlilik sahibi birisi olup, konuştuklarına kendisi de inanmaz. Bencil bir yapıya sahiptir. Kendisini toplum üstü, tanrılaşmış bir insan olarak görür. Kürtleri aşağılar ve sevmez. Örgütte herkesin açık yönlerini arar.”¹⁹⁵

Öcalan, örgütten ayrılan ve örgüte ihanet ettiği düşünülen kişilere hain, ajan vb. yakıştırmalar yaparak, bu kişileri ilk fırsatlarda öldürmüştür.

Yukarıda bahsedilen hususlardan da anlaşılacağı gibi Öcalan'ın davranış ve karakter bozukluğunun ne düzeyde olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Kişisel duygularını tatmin etmek için değişik davranışlara başvurmuştur.

Öcalan'ın bu davranışlarının nedenlerini çocukluk yaşantısına, aile ilişkilerinde ve kendi yapısında bulmak mümkündür. Yaptığı konuşmalarda sürekli çocukluğunda

¹⁹² www.pkkgercegi.net, a.g.m., 17.07.2006

¹⁹³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.121

¹⁹⁴ www.pkkgercegi.net, a.g.m., 17.07.2006

¹⁹⁵ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.173

yaşadığı kötü olaylardan bahsetmesi, sağlıklı bir çocukluk geçirmediğinin en büyük göstergesidir.

3.7. ASALA-PKK İşbirliği

1984 yılına kadar özellikle yurt dışındaki Türk diplomatlarına kanlı eylemler düzenleyen ASALA Terör Örgütü yerini, 1984 yılında Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla eylemlerine başlayan PKK Bölücü Terör Örgütüne bırakmıştır.¹⁹⁶ İlginç bir rastlantıdır ki, ASALA'nın kanlı eylemlerine son verdiği tarihle, PKK'nın eylemlerine başladığı tarih aynı döneme denk gelmektedir.

8 Nisan 1980 tarihinde yapılan bir basın toplantısıyla, ASALA ve PKK'nın işbirliği içinde faaliyetlerini sürdürdüğü, ilk kez kamuoyuna duyurulmuştur. Bu toplantıda ASALA lideri Agop Agopyan, “Biz aynı dava için çalışan iki toplumun, Ermenistan ve Kürdistan'ın, yani ülkemizin kurtuluşu için savaşıyoruz. Planlarımız gerek Türk, gerekse Kürt kardeşlerimizle el ele mücadelemize devam etmektir” şeklinde açıklama yaparak, işbirliği içinde olduklarını ilan etmiştir.¹⁹⁷ Nitekim, bu basın toplantısından 6 ay sonra PKK teröristleri Batı Almanya'daki Türk Konsoloslugu'na saldırı düzenlemiştir. ASALA tarafından organize edilen bu saldırı PKK-ASALA işbirliğinin sağlandığını göstermek için planlanmıştır.¹⁹⁸

ASALA ile yapılan toplantıdan sonra Öcalan, örgüt mensuplarına gönderdiği bir talimatla, PKK'nın 21-28 Nisan tarihlerini “Kızıl Hafta” ilan ettiğini, bu tarihlerde silahlı eylemlerin arttırılmasını duyurmuştur. Sözde Ermeni Soykırım günü olan 24 Nisan'ın belirtilen tarihe denk gelmesi, ASALA ve PKK'nın işbirliğini kararlaştırdıklarının açıkça bir ifadesi olmuştur.¹⁹⁹

Yapılan bu toplantıdan önce de ortaklaşa yapılan eylemler, yayınlanan bildirimler, ASALA'nın PKK kamplarındaki eğitimi, ASALA Terör Örgütü üst düzey yetkililerinin eğitim yaptırması, bunların dışında PKK'nın, Ermeni Taşnaksutyun Partisi ile ilişki içerisinde olması, söz konusu işbirliğinin var olduğunu göstermektedir.²⁰⁰

PKK'nın içerisinde gayrimüslim çok sayıda Ermeni terörist faaliyet göstermiştir. Çoğu PKK'nın lider kadrosunda bulunan bu teröristlerin kendileri hiçbir çatışmaya

¹⁹⁶ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.107

¹⁹⁷ ÖZOĞLU, Ali; **Şifre Çözüldü-Masonlardan Türkiye'ye Kanlı Hediye, ASALA-PKK, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2005, s.352**

¹⁹⁸ BAŞBUĞ, Hayri; **Kürt Türkleri ve Fanatik Ermeni Faaliyetleri, s.119**

¹⁹⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.127-128

²⁰⁰ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.357

girmedikleri halde, örgütte bulunan Türk ve Kürt kökenli vatandaşlarımızı öldürterek soykırım yapma amacına yönelmişlerdir. Türk halkına kin ve nefret duyguları besleyen bu Ermeni teröristler, Güneydoğu bölgesinde yaşayan vatandaşlarımızı katlederek göçe zorlamışlar ve sözde kurulması düşünülen Ermenistan için zemin hazırlamaya çalışmışlardır.²⁰¹

1987 yılında bölücü terör örgütü PKK ile Ermeniler arasında bir anlaşma yapılarak şu kararlar alınmıştır.²⁰²

- Ermeniler, PKK Terör Örgütü içinde eğitim faaliyetlerinde bulunacaklar,
- PKK Terör Örgütüne her yıl için adam başına 5000 ABD Doları ödenecek,
- Ermeniler, küçük çaplı eylemlere katılacaklardır.

Yapılan bu anlaşmanın sonucunda zamanla örgüt içerisinde Ermenilerin ön plana çıkması üzerine, PKK-ASALA ilişkilerinden sorumlu Hermez Samurouyan adlı şahısla 1990 yılında yapılan toplantıda;²⁰³

- PKK ve ASALA terör örgütleri artık ortak yönetilecek,
- Türkiye’de güvenlik kuvvetlerine yönelik eylemlerde, istihbaratı Ermeniler yapacak,
- Muhtemel devrimden sonra elde edilen topraklar eşit olarak bölüşülecek,
- Kamp masraflarının %75’ini Ermeniler karşılayacak,
- Türkiye’deki metropol şehirlere eylemler yapılacak, gibi kararlar alınmıştır.

Ermeni Yazarlar Birliği, PKK’nın elebaşı Abdullah Öcalan’ı, Büyük Ermenistan hayali fikrine katkılarından dolayı onur üyeliğine seçmiştir.²⁰⁴ Bu hareket, Ermenilerin Türk düşmanlığının açıkça bir ispatı, hayallerine ulaşabilmeleri için her şeyi yapabileceklerinin en büyük kanıtıdır.

Ermeni Baş Psikoposu, “Türkiye’deki iç savaş devam edecek, Türk ekonomisi sıfır noktasına gelecek ve vatandaşlar baş kaldıracaklardır. Türkiye bölünecek ve bir Kürt Devleti kurulacaktır. Ermeniler, Kürtlerle olan ilişkilerini iyi bir şekilde yürütmeli

²⁰¹ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.107

²⁰² ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.358

²⁰³ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.358

²⁰⁴ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.356

ve Kürtlerin mücadelelerini desteklemelidirler. Bugün Türklerin elinde olan topraklar, yarın Ermenilerin olacaktır”²⁰⁵ diyerek düşmanca tavrını sergilemiştir.

3.8. PKK Terör Örgütünün Yapısı

PKK Terör Örgütü, Genel Başkanlık, Genel Başkanlık Konseyi, Merkez Komitesi, Merkez Disiplin Kurulu, Eyalet Yapılanması, Bölge Komiteleri, Yerel Komiteler ve Hücreler şeklinde yapılanmıştır.²⁰⁶

1978 yılında kurulduktan sonra, 1979 yılında Bucak Aşiretini ezmek ve Mardin, Siirt ve Şırnak’ı içine alan sözde Botan eyaletinde²⁰⁷ gerilla hareketi oluşturmak amacıyla “Silahlı Propaganda Birliği”ni kurmuştur. Bu yapılanma PKK’nın kurduğu ilk askeri örgüt olarak belirtilmektedir.²⁰⁸

Kürdistan Kurtuluş Birliği anlamına gelen HRK, PKK’nın ilk silahlı kanadına verilen isimdir. HRK, 1984 yılında yapılan Eruh ve Şemdinli baskınlarında kuruluşunu ilan etmiştir. Güney sınırlarından Türkiye topraklarına sızarak eylem yapmayı amaçlayan HRK, 1986 yılında yapılan PKK III. Kongresinde lağvedilerek yerini ARGK’ya bırakmıştır.²⁰⁹

Güneydoğuda düzenlenen bütün silahlı eylemlerin arkasında ARGK vardır. Serxwebun adlı bir de yayın organı bulunan ARGK’nın saldırı stratejisini, Sovyetler Birliği’nde gerilla taktikleri ve yönlendirilmesi konularında eğitim gören Abdullah Öcalan belirlemiştir. Vur-kaç taktiğini uygulayan bu örgüt, Öcalan’ın yakalanmasından sonra VII. Kongrede lağvedilerek yerine HPG kurulmuştur.²¹⁰

Halk Savunma Güçleri (HPG)’nin karargahı halen Kuzey Irak’ta bulunmaktadır. Bu örgüt 2001 yılında aldığı bir kararla, şehirlerde silahlı eylemlerden kaçınılarak, kırsal alanlarda eylemlere başlanmasını istemiştir.²¹¹

PKK’nın siyasi kanadı olan “Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi” (ERNK)’nin 21 Mart 1985 tarihinde, Atina ve Bonn’da yapılan basın toplantısıyla kuruluşu açıklanmıştır. Bu örgüt, diğer bazı Kürt örgütlerini de bir çatı altında toplamıştır.

²⁰⁵ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.357

²⁰⁶ www.teror.gen.tr, **Türkiye’deki Terör Örgütleri**, 13.04.2006, s.1.

²⁰⁷ PAMUKOĞLU, Osman; a.g.e., s.223

²⁰⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.125

²⁰⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.91,328

²¹⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.92

²¹¹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.92-93

Terör örgütünün bölgedeki silahlı eylemleri sürerken ERNK, Avrupa ülkelerinde işçi olarak çalışan Kürt kökenli vatandaşlarımızı baskı altına alarak, bunlar arasından eleman, eylemci, milis, propagandacı, para ve lojistik ihtiyaçlar açısından yararlanmaya çalışmıştır.²¹²

PKK'nın üniversitelerdeki kanadını oluşturan "Yurtsever Devrimci Gençlik" (YDG), Güneydoğudaki toplumsal olaylarda ve çatışmalarda öldürülen PKK'lı teröristlerin anısına üniversitelerde çeşitli eylemler düzenlemişlerdir. Yurt dışında bazı ülkelerde büroları bulunan bu örgüt, bu ülkelerde illegal faaliyetlerini sürdürmektedir.²¹³

Suriye, İran ve Irak'ta örgüt faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla, Suriye'de "Demokratik Birlik Partisi" (PYD), Irak'ta "Kürdistan Çözüm Partisi" (PÇDK), İran'da ise "Kürdistan Özgür Yaşam Partisi" (PJAK) gibi örgütler kurulmuştur.²¹⁴

Bahse konu olan bu örgütler, PKK'ya bağlı olarak faaliyet gösteren örgütlerin en önemlilerindendir. Bunların yanında aynı amaçlarla oluşturulan daha birçok örgüt bulunmaktadır. Bizim bahsettiğimiz örgütler PKK'nın temel yapısını oluşturduğundan ve diğer yapılarla görevleri aynı olduğundan, bütün örgütlere yer verilmemiştir.

PKK'nın içerisindeki örgüt mensuplarının birbirleri arasındaki ilişkiyi de incelemek gerekir. Terör örgütü içerisinde 3,5 yıl faaliyet gösterdikten sonra, örgütten kaçan Sami Demirkıran, PKK içerisinde kimsenin hür iradesi olmadığını ve herkesin canının örgüt liderlerinin iki dudağı arasında olduğunu belirtmektedir.²¹⁵

Ayrıca PKK'nın oluşturduğu şehir ve köy komiteleri bulunmaktadır. Bu komiteler kitle desteği kazanmak, örgüte eleman toplamak, lojistik kaynak sağlamak ve güvenlik güçlerinin hareketliliği konusunda bilgi toplamak gibi faaliyetleri yürütmektedirler.²¹⁶

PKK'nın genel yapısı, parti kanadı (PKK), ordu kanadı (ARGK-HPG) ve cephe kanadı (ERNK) olmak üzere üç ana unsurdan oluşmaktadır. Bunlardan iç düzenin oluşturulması için en fazla önem verilen, silahlı mücadeleyi yürüten ordu kanadı, yani dağ kadrosudur.²¹⁷

²¹² DEMİREL, Emin; a.g.e., s.93,314

²¹³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.94, 318-319

²¹⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.365-368

²¹⁵ DEMİRKIRAN, Sami; **Ürperten İtirafı**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 1996, s.46

²¹⁶ DEMİRKIRAN, Sami; a.g.e., s.248

²¹⁷ DEMİRKIRAN, Sami; a.g.e., s.249

3.9. PKK Terör Örgütünün Amacı

PKK terör örgütü ilk kurulduğu yıllardan beri, Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan vatandaşların ayrı bir ırk olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti Devleti tarafından sömürüldüğünü, dillerinin ve kültürlerinin asimile edildiğini iddia etmiştir.²¹⁸ Bu iddia doğrultusunda hedefini, Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda, silahlı mücadeleyi benimseyerek ayrı bir Kürdistan Devleti kurmak olarak belirlemiştir.²¹⁹

Her yaptığı toplantılarda ve konserlerde tam bağımsız bir Kürdistan Devleti kurmak istediğini söyleyen Abdullah Öcalan, gazeteci Rafet Ballı ile yaptığı röportajda, ekonomik, sosyal, kültürel, zihinsel, siyasal ve askeri bağımsızlığı istediklerini ancak, Türklerden tam olarak kopmak istemediklerini belirtmiştir.²²⁰ Bu açıklama Öcalan'ın daha önceki söylemleriyle tamamen çelişmektedir. Ayrıca Öcalan, 2000'li yıllara doğru Kürdistan Devleti'ni kuracaklarını ve Kürtlerin ve Türklerin Ortadoğuda öncü bir rol üstleneceğini iddia etmiştir.²²¹

PKK, bölgedeki feodal yapıyı da yıkmayı amaçlamıştır.²²² Aşiretler, bölgede tamamıyla bir hakimiyet kurmak isteyen PKK'nın önündeki engellerden birisidir. Bölge halkına hakimiyetini kabul ettirmek isteyen PKK'nın, feodal yapıyı ortadan kaldırması kendi stratejisini uygulayabilmesi açısından büyük yarar sağlayacaktır.

3.10. PKK Terör Örgütünün Stratejisi

Silahlı mücadele stratejisini benimseyen PKK, bu strateji doğrultusunda bölgede pek çok katliam yaparak sivil insanları katletmiş, askeri birliklere baskınlar yaparak bir çok askeri şehit etmiştir. Ancak, Öcalan bunun tam aksine PKK'yı bir parti olarak tanımlamakta, bölge halkının bir mücadelesi şeklinde ifade etmektedir.²²³

Örgüte eleman kazandırmak adına, bölgedeki cahil insanlara iş verileceği ve ailesine maaş bağlanacağı, kimine dağdaki örgüt üyelerinin tamamının Müslüman olduğu anlatılmak suretiyle dini istismar yapılarak bu mücadelenin bir vatani vazife olduğu, kimine devlet kurulunca subaylık, kaymakamlık vb. görevler verileceği, kimine ise örgütün kobraları, savaş uçakları vs. bulunduğu söylenerek, insanlar

²¹⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.125

²¹⁹ BALLI, Rafet; a.g.e., s.207

²²⁰ BALLI, Rafet; a.g.e., s.233

²²¹ BALLI, Rafet; a.g.e., s.254

²²² KAYNAK, Mahir; **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, Timaş Yay., İstanbul, 2004, s.116

²²³ ÖCALAN, Abdullah-KÜÇÜK, Yalçın; **Dirilişin Öyküsü**, Zagros Yay., İstanbul, 1993, s.100-101

kandırılmaktadır.²²⁴ Öte yandan, Öcalan'ın yazıları ve talimatlarında belirttiği gibi "50 tane keçiyi güdemeyen" insanlara, örgüt içinde komutanlık, komite üyesi vb. görevler verilerek örgüte bağlanmaları sağlanmıştır.²²⁵

Diğer Kürtçü örgütler, PKK'nın faaliyetlerini ve stratejisini tasvip etmezken, terör eylemleri yaptırdığını kabul eden Öcalan da²²⁶ diğer Kürtçü örgütleri reformist, küçük burjuva milliyetçileri, hain ve ajan olarak değerlendirmiştir.²²⁷

Diğer Kürtçü örgütler, bu mücadelenin toplu olarak bir örgüt altında yapılması gerektiğini savunurken, PKK'nın bu hakkı kendisinde gördüğünü, diğer örgütlerin böyle bir haklarının olmadığını ifade ettiğini, hatta diğer örgütlere fiili saldırılarda bulunduğunu belirtmektedirler.²²⁸

Türkiye'de siyasi arenada PKK'nın stratejisinin ve politikasının bir parçasını oluşturan bazı siyasi partiler de, PKK adına sözcülük görevini üstlenmektedirler. DTP Eşbaşkanı Ahmet Türk bir televizyon kanalında PKK ile aynı tabanda olduklarını itiraf ederek, bir anlamda bu görevlerinin teyidini yapmıştır.²²⁹ Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı DEHAP'lı Osman Baydemir ise, Şenyayla'da öldürülen 14 PKK'lı terörist için, "14 kaybımız var" diyerek teröristleri sahiplenmiş, PKK'nın terörist faaliyetlerini desteklediğini bu şekilde ifade etmiştir.²³⁰

PKK'nın stratejisini üç ana aşamaya ayırmak mümkündür. PKK, Stratejik Savunma, Stratejik Denge ve Stratejik Saldırı olan bu üç aşamayı sırasıyla uygulama yöntemine gitmiştir.²³¹

Stratejik savunma aşamasında, Kürt halkının ulusal ve ekonomik isteklerinin dile getirileceği, silahlı eylemler için örgüte eleman toplanacağı ve başarıya ulaşıldığı takdirde silahlı birliklerinin sayısını arttırarak yüksek gerilla aşamasına geçileceği gibi amaçlar belirlenmiştir.²³²

Stratejik denge aşamasında, yürütülen yaygın eylemlerle kitleler siyasal mücadeleye çekilerek faaliyetin daha üst boyutlara ulaştırılması öngörülmüştür. Silahlı faaliyetlerin ve eylemlerin yanında genel grev, boykot, işgal ve çeşitli düzeylerde

²²⁴ DEMİRKIRAN, Sami; a.g.e., s.222

²²⁵ ERSEVER, Ahmet Cem; **Kürtler, PKK ve Abdullah ÖCALAN**, Ocak Yay., Ankara, 1998, s.111-112

²²⁶ BALLI,Rafet; a.g.e., s.231

²²⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.76

²²⁸ BALLI, Rafet; a.g.e., s.132

²²⁹ Bugün Gazetesi, 22 Nisan 2006

²³⁰ Bugün Gazetesi, 01 Nisan 2006

²³¹ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.57

²³² DENKER, M.Sami; a.g.e., s.57

toplumsal olaylara başvurulacaktır. Hareketli savaş yöntemlerine geçilerek ulusal kurtuluş mücadelesi verildiği propagandası ile başta sosyalist ülkeler olmak üzere tüm işçi, devrimci güçlerin desteği sağlanacaktır. Bu dönemin uzunluğu ve kısalığı, bölge ve dünyadaki gelişmelere bağlı olarak değişim gösterebilecektir.²³³

Devlet güçleri ile denge durumuna gelindikten sonra stratejik saldırı aşamasına geçilecektir. Kır ve şehirlerde başlatılan genel saldırı ile devlet güçlerinin tümünden imha edilmeye çalışıldığı dönemdir. Ayaklanma ve saldırılarla devlet güçleri dağlardan ovalara kovulduktan sonra, ovada devlet güçlerine büyük darbeler indirilecektir. Yer yer şehirlerde genel grev, genel boykot ve eylemler geliştirilecektir. Bazı küçük kasabalar işgal edilecektir. Ovalarda sıkışan devlet güçleri şehirlere çekilerek tümünden hareketsizleşecek ve savunmaya çekilecektir. Daha sonra kırlardan şehirlere saldırılacak, aynı anda şehir merkezlerinde ayaklanmalar geliştirilecek, böylece düşman iç ve dıştan kuşatma altına alınarak imha edilmeye çalışılacaktır.²³⁴

Öcalan'ın yakalanmasından sonra PKK stratejisini değiştirerek, Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda bağımsız bir Kürdistan Devleti kurma hayalinden vazgeçilmiş, sözde Kürt halkının kimliğinin tanınması, idamın kaldırılması ve Öcalan'ın serbest bırakılması gibi kararlar alınmıştır. Ayrıca terörist başının yakalanmasından sonra örgütün dağılmaması için örgütün stratejisini geniş bir kitleye yaymak amacıyla "Serhildan-Sivil İtaatsizlik"²³⁵ adı altındaki eylemlerin artırılması kararı alınmıştır.²³⁶

Öcalan da avukatları aracılığı ile İmralı'dan gönderdiği mesajlarla, silahlı eylemlerle amaçlarına ulaşamayacaklarını belirterek ve sorunun siyasi platformda demokrasiyle çözülmesi gerektiğinin altını çizerek, strateji değişikliğini ifade etmiştir.²³⁷

PKK Terör Örgütü günümüzde halen bu stratejisini sürdürmeye devam etmektedir. Sorun siyasi ortama çekilerek PKK tabanlı siyasi partiler tarafından da desteklenmektedir. 04 Nisan 2004 tarihinde PKK'nın Birleşmiş Milletlerin uluslar arası

²³³ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.2

²³⁴ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.2-3

²³⁵ PKK literatüründe "Serhildan" başlangıçta Filistin tarafından kullanılan "İntifada" kavramının karşılığı olarak "Halk Ayaklanması" anlamında kullanılmıştır. Zaman içerisinde yüklenen anlamı ise, silahlı militanların korunmasında gerçekleştirilecek sokak gösterileri ve çatışma ile kamu düzenini işlemeze hale getirmek olarak belirlenmiştir. Sonraki dönem gelişmeleri "Silahlı ve Siyasal Serhildan" kavramlarını yaratmıştır.

²³⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.233

²³⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.239

terör örgütleri listesine alınması²³⁸, sorunun siyasi platforma çekilmesinde büyük etken olmuştur.

3.11. PKK Terör Örgütünün Faaliyetleri

1984 yılındaki Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla kanlı eylemlerine başlayan PKK Bölücü Terör Örgütü, bu tarihten günümüze yine birçok eylemler düzenlemiş, silahlı mücadele yöntemini tercih ettiğini göstermiştir. PKK bu şekilde birçok sivil vatandaşı katletmiş, askerleri şehit etmiştir.

İlk olarak 1979 yılında Bucak Aşiretine yaptığı saldırıda silahlı eylemini gerçekleştiren PKK²³⁹, bu tarihten sonra örgüt üyelerini eğitim için yurt dışındaki kamplara göndermiştir. 1984 yılına kadar eğitim faaliyetlerini yoğun bir şekilde sürdürerek bir nevi 1984 yılından itibaren yaptığı baskınların hazırlığını yapmıştır.

PKK'lı teröristler sorumlu oldukları mıntikalardan, havanın soğuması ve kış şartlarının başlaması sebebiyle, her yıl Ekim sonu veya en geç Kasım aylarının ilk yarısında Kuzey Irak ve İran'daki kamplarına çekiliyorlardı. Bu kamplarda kış boyunca eğitim faaliyetlerini yürüten teröristler, Nisan ayının ilk haftasından itibaren tekrar Türkiye topraklarında sorumlu oldukları mıntikalara intikal ediyorlardı. Mayıs ve Haziran ayları, örgüte yeni katılanlar için bölgenin ayrıntılı taranması ve hedeflerin keşiflerinin yapılması faaliyetleriyle geçiriliyordu. Temmuz ayından itibaren Ekim ayına kadar silahlı eylemler, saldırılar ve katliamlar yapılıyordu. Bunun yanında kış aylarında da örgüte katılanları cesaretlendirmek ve örgütün ismini korumak amacıyla sınır karakollarına baskınlar düzenleniyordu.²⁴⁰

Öcalan, örgütün faaliyetleri ile ilgili bir değerlendirmesinde, faaliyetlerin daha önceki Kürt ayaklanmalarından farklı olarak örgütlü, denetimli ve planlı olduğunu, istedikleri zaman eylem yapabileceklerini, istedikleri zaman da geri çekilebileceklerini belirtmiştir.²⁴¹

Körfez Savaşı sonrası Kuzey Irak'taki otorite boşluğundan faydalanan Öcalan, Irak yönetiminin de hoşgörüsüyle, Kuzey Irak'ta bir hakimiyet alanı oluşturmuştur. Körfez Savaşı esnasında Saddam Hüseyin'in Kuzey Irak'taki birliklerini Kuveyt sınırına çekmesi sonucunda, PKK Kuzey Irak'a iyice yerleşmeye başlamış ve Irak

²³⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.235

²³⁹ BALLI, Rafet; a.g.e., s.205

²⁴⁰ PAMUKOĞLU, Osman; a.g.e., s.102-103

²⁴¹ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.146

kuvvetlerinin çekilmesiyle bölgede bıraktıkları silah ve teçhizatlar PKK'nın eline geçmiştir.²⁴² Bu tarihten sonra PKK'nın silahlı eylemleri arttırması, sözü edilen otorite boşluğunun ve silah-teçhizat kazanımının bir sonucu olarak değerlendirilebilmektedir.

1991 yılında PKK, Körfez Savaşı'nda sözde Kürt sorunun dünya gündemine taşınmasının etkisiyle, Avrupa'daki faaliyetlerine hız vermiştir.²⁴³

1992 Nevruz'u'nda PKK, halkı ayaklandırmak amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmuş ancak, bölge halkının sağduyulu olması sayesinde bu amaç gerçekleştirilememiştir. Aynı yılda silahlı eylemler had safhaya taşınmış, emniyet güçlerinin büyük başarılarıyla eylemler sonlandırılmıştır. Bu olayların sonucunda 12 yıl faaliyet gösteren Helve Kampı, Lübnan hükümetiyle yapılan görüşmeler sonucunda kapatılmıştır.²⁴⁴

Bu gelişmeler sonucunda ağır darbe yiyen PKK, askeri açıdan zayıflamış, tekrar eski gücüne kavuşabilmek amacı ile, 20 Mart 1993 tarihinde Öcalan'ın ağzından ateşkes ilan ettiğini açıklamıştır. Örgütsel olarak krize girilmiş, bu dönemden sonra PKK sürekli gerilemeye başlamıştır.²⁴⁵

Artık kırsal kesimlerde silahlı eylemlerini yavaşlatan örgüt, taktik değiştirerek, metropol şehirlerde eylemler yapma kararı almıştır. 1995 yılında geniş kitlelere hitap edebilmek amacıyla MED TV adıyla bir televizyon kanalı kurulmuştur.²⁴⁶

1996 yılının sözde bir atılım yılı olacağı propaganda edilmiş, esas eylem alanlarının şehir merkezleri olduğu kararlaştırılmıştır. Şehir merkezlerinde intihar türü saldırılar, gece ve gündüz sızmaları gibi yöntemlerin kullanılacağı belirtilmiştir.²⁴⁷ PKK, intihar eylemlerine yoğunluk vererek, kamuoyunda büyük sansasyon ve ses getirmeyi amaçlamış, yurt dışındaki yayınlardan Türkiye'ye mesajlar göndererek sözde Kürt sorununun çözümü için çağrı yapmış, aksi takdirde intihar eylemlerine devam edileceğini belirtmiştir. İntihar eylemlerinde genellikle örgütte gözden düşmüş veya ölüm cezasına çarptırılmış, psikolojik problemleri olan sorunlu kişiler seçilmiş ve insafsızca kullanılmıştır.²⁴⁸

²⁴² DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.151-155

²⁴³ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.157

²⁴⁴ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.161-162

²⁴⁵ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.163-164

²⁴⁶ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.167-168

²⁴⁷ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.168

²⁴⁸ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.171-187

Öcalan, yakalandıktan sonra verdiği ifadesinde örgütün faaliyetleri hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştır. “PKK örgütü, kuruluşundan itibaren silahlı mücadelesini 1984 Ağustos’una kadar olan ve ondan sonraki bölümler olarak ayırabiliriz. Birinci dönem, Hilvan-Siverek dönemidir, daha çok mahalli otoriteye karşı, yani ağalar, şıhlar gibi etkin olan ailelere karşı olduğumuz dönemdir. Şemdinli ve Eruh baskınları ise devlete karşı doğrudan gerilla karakterinde başlar, kendi içinde aşamalara ayrılmaktadır. Birinci aşama 1987 yılına kadardır. Daha çok silahlı propagandayı hedef alır. Yani biz varız hareketidir. 1982 yılında Diyarbakır Cezaevi’nde merkez komiteden 3 kişi ölüm orucunda ölünce böyle bir eyleme karar verdim. Eruh ve Şemdinli eylemleri benim talimatımla olmuştur.”²⁴⁹

Kanlı eylemlerini 1984 yılından bu yana devam ettiren PKK, İran, Irak, Yunanistan ve Ermenistan’da çok sayıda üslenme ve eğitim kampı oluşturmuştur. Daha çok Kuzey Irak’ta çeşitli kamplar oluşturan PKK, kış aylarında bu kamplarda eğitim verdikten sonra teröristleri Türkiye topraklarına bu bölgeden gönderiyordu. Örgütün en önemli koordinasyon merkezi Öcalan’ın ikamet ettiği Suriye’dir.²⁵⁰

Kanlı eylemlerini amaca ulaşmak için daima bir araç olarak kullanan PKK, bu yöntemle bölge halkı üzerinde büyük bir baskı oluşturmuştur. Bu baskının sebep olduğu korkuyu üzerinde hisseden bölge halkı, istemeden de olsa örgüte yardımlar yapmak zorunda bırakılmış ancak, teröre her fırsatta lanet etmekten geri kalmamıştır.

3.12. PKK Terör Örgütünün Finans Kaynakları

PKK Terör Örgütü yıllık kazancının yarısından fazlasını uyuşturucu kaçakçılığından elde etmektedir.²⁵¹ Bunun yanında pek çok alanda da gelir sağlanmaktadır.

Örgüt, Avrupa’daki yandaşlarından ekonomik destek almak amacıyla çeşitli ticari dernekler kurmak suretiyle para toplamaktadır. Örgütün diğer finans kaynaklarını madde madde aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:²⁵²

- Para ve mal bağışı yoluyla aidatlar,
- Vergilendirme, cezalandırma,
- Gasp, soygun ve tehditle para toplama,

²⁴⁹ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.226

²⁵⁰ DEMİREL, EMİN; a.g.e., s.206

²⁵¹ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.369

²⁵² DENKER, M.Sami; a.g.e., s.67-68

- Kaçırılan bazı şahısların serbest bırakılmaları karşılığında ailelerinden fidye alma,
- Devlet ihalelerine giren müteahhit firma ve şahıslarla, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgemize yolcu taşıyan seyahat acentalarından tehditle alınan paralar,
- Yerel yönetimlerden baskı ve tehdit yoluyla sağlanan gelirler,
- Bölgedeki çocuklarını askere gönderen vatandaşlardan ceza olarak tehditle alınan paralar,
- Metropol alanlarda Kürt kökenli sanayici, işadamı ve otel sahiplerinden tehdit yoluyla alınan paralar,
- Yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösteren basın-yayın organlarından sağlanan gelirler,
- Yurt dışına adam kaçırma faaliyetlerinden sağlanan gelirler,
- Üye aidatları, bağışlar, yardım kampanyaları,
- Yabancı kurum ve kuruluşlardan yardım mahiyetinde toplanan paralar,
- Sahte para basmak, sahte pasaport, kimlik vs. temin etme faaliyetlerinden sağlanan gelirler,
- Çeşitli Avrupa ülkelerinde örgüt adına çalıştırılan işyerlerinden elde edilen gelirlerdir.

Ayrıca, Avrupa Birliği, insan hakları kuruluşları, Uluslar Arası Af Örgütü gibi siyasi platformlarda örgüt lehinde kamuoyu oluşturarak silah, cephane ve mühimmat desteği sağlanmakta, teröristlerin barınma, giyecek, yiyecek gibi lojistik ihtiyaçları temin edilmektedir.²⁵³

3.13. PKK Terör Örgütünün Kongre ve Konferansları ile Alınan Kararlar

3.13.1. PKK Terör Örgütünün Kongreleri ve Alınan Kararlar

4 yılda bir kongre için toplanan PKK Terör Örgütü, bu kongrelerde genel faaliyetlerini değerlendirmektedir. Kongrelerde örgütün geçmiş dönem faaliyetleri hakkında değerlendirmeler ve özeleştiriler yapılmakta, gelecek dönem faaliyetlerine ilişkin hedefleri belirlenmekte ve Merkez Komite ile Merkez Disiplin Kurulunun

²⁵³ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.77

seçimleri yapılmaktadır. Teröristlerin eğitim durumu, örgüt içi disiplin ve lojistik destek ihtiyaçlarının belirlenmesi gibi konular görüşülmektedir. Suçlu bulunan örgüt elemanlarının sözde yargılanmaları ve cezalandırılmaları, militanların görev alanlarının belirlenmesi ve görev yeri değişiklikleri gibi konular değerlendirilmektedir.²⁵⁴

3.13.1.1. I. Kongre ve Alınan Kararlar

27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır'ın Lice ilçesi Fis Köyü'nde gerçekleştirilen toplantıyla kurulan PKK'nın bu toplantısı aynı zamanda I. Kongresi olarak kabul edilmiştir.²⁵⁵ Örgütün genel hedeflerinin belirlenmesi niteliğinde olan bu kongrede şu kararlar alınmıştır:²⁵⁶

- Lübnan'da bulunan Helve Kampında, Avrupa'dan getirilen elemanlar askeri ve siyasi eğitime tabi tutulacak,
- Eğitimini tamamlayanlar, Suriye'deki evlerde yoğun ideolojik eğitimden geçecek,
- Suriye'deki eğitimini tamamlayanlar ise Kuzey Irak'a gönderilip, dağ koşullarında hayati idame testlerine tabi tutulacaktır.

Ayrıca, bu kongrede diğer sol Kürtçü örgütlere karşı savaş ilan edilmiştir.²⁵⁷

3.13.1.2. II. Kongre ve Alınan Kararlar

II. Kongre, 20-25 Ağustos 1982 tarihleri arasında Suriye-Ürdün sınırında "Filistin Halk Kurtuluş Cephesi" (FHKC) himayesinde bulunan bir kampta yapılmıştır.²⁵⁸ Kongrede, yurt dışında yürütülen siyasi ve askeri faaliyetlerin asgari olarak tamamlandığı, Kuzey Irak'tan Türkiye topraklarına bir an önce girilmesi gerektiği vurgulanmıştır.²⁵⁹ Alınan kararlar ise;²⁶⁰

- PKK mensuplarının Suriye'de eğitilmesi, eğitimin kısmen Türk sınırına yakın yerlerde yapılması,
- Şam, Halep, Kamışlı, Afrin gibi Suriye şehirlerinde temsilcilikler açılması,

²⁵⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.401

²⁵⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.402

²⁵⁶ ERSEVER, A.Cem; a.g.e., s.85

²⁵⁷ ŞEHİRLİ, Atilla; **PKK'nın Kongre ve Konferansları ile Uyguladığı Strateji ve Taktikler (1978-1999)**, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, 27-28-29 Mart 2000, s.791

²⁵⁸ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.795

²⁵⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.403-404

²⁶⁰ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.795-796

- Kuzey Irak'ta Lak-1 Yanın'a kamp açılması,
- Bir yıl içinde askeri faaliyetleri yürütecek silahlı propaganda birliklerinin kadro, silah ve teçhizat bakımından hazırlanması,
- Gerilla savaşı ve müteakiben halk ayaklanmasına geçebilmek için propagandaya başlanması şeklindedir.

3.13.1.3. III. Kongre ve Alınan Kararlar

Diğer kongrelerden pek farklı olmayan bir ortamda gerçekleştirilen III. Kongre, 25-30 Ekim 1986 tarihlerinde Lübnan'da bulunan Helve Kampında yapılmıştır.²⁶¹ Diğer kongrelerde belirtilen amaçlar tekrarlanmış ve şu kararlar alınmıştır.²⁶²

- HRK askeri teşkilatı kaldırılarak yerine ARGK kurulacak,
- Askeri mücadelenin yönetim merkezi olarak ARGK konseyi kabul edilecek,
- Helve Kampının adı, Mahsun Korkmaz Akademisi olarak değiştirilecek,
- Bu akademide, ARGK'ya askeri ve siyasi bilgilerle donatılmış komutanlar yetiştirilecek,
- Sözde Türkiye Kürdistanı'nda faaliyetler yedi eyaletce yönetilecektir. Bu eyaletler;
 - BOTAN (Siirt, Şırnak, Uludere, Beytüşşebap, Hakkari, Van),
 - GARZAN (Batman, Kurtalan, Sason, Bitlis'in bir bölümü),
 - ORTA EYALET (Diyarbakır, Muş, Bingöl, Elazığ'ın bir bölümü),
 - SERHAD (Kars-Ağrı),
 - MARDİN,
 - GÜNEY BATI (Urfa, Antep, Adıyaman, Maraş),
 - KUZEY (Dersim)'dir.
- Bu eyaletlerin altında bölge komiteleri, bölge komitelerinin altında yerel komiteler olacak, ARGK savaşçıları bu komitelerce yönetilecek,

²⁶¹ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.800

²⁶² ERSEVER, A.Cem; a.g.e., s.118-119

- Her bölgenin bir ya da iki gerilla takımı ve grupları, her yerelin ise bir grubu olacak,
- Avrupa faaliyetleri ERNK teşkilatı ile yönetilecek,
- 1987 yılı başından itibaren gönüllü, yükümlü ve zorunlu askerlik yasası yürürlüğe girecektir.

PKK'nın III. Kongresinden sonra başta Yunanistan olmak üzere bazı ülkelerin PKK'ya karşı ilgileri artmaya başlamış, örgütün bu ülkelerle ilişkileri ön plana çıkarılmıştır. Suriye ve İran ise daha önce gizli olarak sürdürdükleri desteklerini arttırmışlardır.²⁶³

3.13.1.4. IV. Kongre ve Alınan Kararlar

Abdullah Öcalan'ın bulunmadığı bu kongre, 26-31 Aralık 1990 tarihinde, Körfez Krizi'nin en kritik döneminde Kuzey Irak'ın Haftanın bölgesinde icra edilmiştir.²⁶⁴

“Gerilla Kongresi” olarak nitelendirilen bu kongrede gerilla eylemlerinin ve sokak gösterilerinin yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.²⁶⁵ Alınan kararlar ise şu şekilde özetlenebilir.²⁶⁶

- Kitleye şiddet uygulanmasının görünüşte terk edilmesi,
- Geçici Köy Koruculuğu (GKK) teşkilatını kaldırmak için af ilan edilmesi,
- Kepenk kapatma, protesto yürüyüşleri, açlık grevleri tertipleme kararı alınması,
- Çatışmalarda ölen PKK'luların törenle gömülmesi,
- Legal faaliyet gösteren siyasi partilere sızılması,
- Kitle gösterilerinin silahlı eylemlerle desteklenmesi,
- 15 Ağustos, 21 Mart ve 1 Mayıs günlerinin bayram olarak kutlanması,
- Aşiretlere ılımlı ölçülerde yaklaşılarak kazanılmaları,
- T.C. yöneticilerine suikastlar düzenlenmesi gibi kararlar alınmıştır.

²⁶³ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.e., s.801

²⁶⁴ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.e., s.805

²⁶⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.135-156

²⁶⁶ ERSEVER, Ahmet Cem; **Üçgündeki Tezgah**, Ocak Yay., Ankara, 1999, s.95 (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.e., s.805)

3.13.1.5. V. Kongre ve Alınan Kararlar

Öcalan, 8-28 Ocak 1995 tarihlerinde Kuzey Irak'ta gerçekleştirilen V. Kongrenin “sözde ordulaşma ve ordulaşma temelinde iktidarlaşma, iç ve dış ittifakları iktidarlaşma yönünde kanalize etme misyonu yükleneceğini” belirtmiştir.²⁶⁷ Bu doğrultuda bu kongrenin diğer kongrelerden farklı olarak yeni hedefler belirleme, yeni hedeflere ulaşmak amacıyla yeni eylem taktiklerine başvurulacağı bir dönem olarak değerlendirilmiştir.²⁶⁸ Alınan kararlar aşağıdaki gibidir:²⁶⁹

- Abdullah Öcalan'ın Genel Sekreterlik statüsü başkan olarak değiştirilmiş ve bir başkanlık konseyi oluşturulmuş,
- PKK'nın bayrağındaki sosyalist bir sembol olan orak-çekici kaldırılarak, sarı-yeşil-kırmızı renkler kabul edilmiş,
- Hata ile öldürülen PKK üyelerinin itibarlarının iadesi kabul edilmiş,
- PKK'yı uluslar arası platformda daha iyi duyurabilmek amacıyla, Suriye'de bir Kürt parlamentosu kurulması kararları alınmıştır.

Ayrıca, kongrede eylem stratejisi olarak, “hareketli savaş tarzının tek taktik olarak uygulanmaması, bunun yanında suikast, sabotaj, pusu, baskın, çatışma, kuşatma gibi eylem biçimlerinin iç içe gerçekleştirilmesi, kurtarılmış alanlar oluşturulması, geçici köy korucularının aileleriyle birlikte imha edilmesi” şeklinde belirlenmiştir.²⁷⁰

3.13.1.6. VI. Kongre ve Alınan Kararlar

Öcalan'ın yakalanmasından sonra 1999 yılının Ocak ve Şubat aylarında, Kuzey Irak-İran sınırındaki Kandil Dağları bölgesinde yapılan bu kongrede, PKK'nın eyalet sisteminden saha sistemine geçiş yaptığı bildirilmiştir.²⁷¹ Kongreden sonra 05 Mart 1999 tarihli Özgür Politika isimli dergide yayınlanan bir bildiriye şu kararların alındığı belirtilmiştir.²⁷²

- “Zafer kongresi uluslar arası komploya yanıtır” denilerek PKK liderinin yakalanması eleştirilmiş,

²⁶⁷ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.815

²⁶⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.168

²⁶⁹ GÜRSES, Emin; **Ayrılkçı Terörün Anatomisi-IRA-ETA-PKK**, Bağlam Yay., İstanbul, 1997, s.82-83

(Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.815)

²⁷⁰ PİRİM, Oktay-ÖRTÜLÜ, Süha; **Ömerli Köyünden İmralı'ya PKK'nın 20 Yıllık Öyküsü**, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1999, s.155-158 (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.815)

²⁷¹ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.6

²⁷² PİRİM, Oktay-ÖRTÜLÜ, Süha; a.g.e., s.212-218, (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.823-824)

- Öcalan yeniden genel başkanlığa seçilmiş,
- Örgüte yönelik mevcut uygulamaların derhal kaldırılması yönünde sözde Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bütün yöneticileri uyarılmış,
- ARGK'nın devamlı büyütülmesi gerektiği ve ARGK savaşçılarının Öcalan gibi devrimci bir çizgide yürümesi gerektiği vurgulanmış,
- Güney Kürdistan'da örgütlenmenin ve devrimin gerçekleştirilmesi gerekli görülmüş,
- “Anadolu Halk Kurtuluş Ordusu” (AHKO) kurularak, başta Akdeniz ve Karadeniz olmak üzere eylemlerin Türkiye içlerine kadar yaygınlaştırılması öngörülmüş,
- Türkiye’de çeşitli bölgelerde yaşayan sözde Kürt halkına çağrıda bulunularak, mücadelelerinde onların da yanlarında olmaları gerektiği belirtilmiştir.

Bu kongrede alınan kararları incelediğimizde, kongrenin özellikle, Öcalan'ın yakalanmasının örgüt üzerinde oluşturduğu moralsizliği ve şoku atlatmak için yapılan bir kongre olduğu anlaşılmaktadır. Öcalan'ın yakalanışının örgütün faaliyetlerine zarar vermediğini, eylemlerine daha da hızlı bir şekilde devam edeceklerini ispat etme çabaları açıkça ortaya çıkmaktadır.

3.13.1.7. VII. Kongre ve Alınan Kararlar

VII. Kongre, 2003 yılında yapılması beklenirken Öcalan'ın yakalanmasından sonra yaşanan gelişmelere yönelik olarak alışılmışın dışında, 23 Ocak 2000 tarihinde Kuzey Irak'ın Kandil Dağı bölgesinde olağan üstü toplanarak gerçekleştirilmiştir.²⁷³ Kongrede PKK'nın ismi KADEK olarak değiştirilerek²⁷⁴, stratejik bir değişikliğe gidildiği anlaşılmış ve şu kararlar alınmıştır:²⁷⁵

- Silahlı mücadelenin bırakılması resmen kabul edilmiş,
- ARGK lağvedilerek yerine “Halk Savunma Gücü” (HPG) kurulmuş,
- ERNK'nın yerine “Demokratik Halk Birlikleri” (DHB) örgütlenmiş,

²⁷³ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.11

²⁷⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.243

²⁷⁵ Milliyet Gazetesi, 11 Şubat 2000, Akşam Gazetesi, 3 Ocak 2000, Hürriyet Gazetesi, 10 Şubat 2000, Zaman Gazetesi, 11 Ocak 2000, (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.825)

- Yeni parti yönetimiyle birlikte, Öcalan oybirliğiyle yeniden genel başkan seçilmiş,
- PKK Merkez Komitesi, “Parti Meclisi” adını almış,
- PKK bayrağı yeniden değiştirilerek kırmızı zemin üzerinde sol üst köşede bir güneş içinde yer alan kırmızı bir yıldız şeklinde belirlenmiştir.

Örgüt bu kongreyle, sorunun demokratik ve barışçı yollardan çözülebileceğini belirterek strateji değişikliğine gittiğini resmen ilan etmiştir. Sorunu siyasi platforma taşıma kararı alan örgütün lider kadrosundaki kişiler, örgütün terör eylemlerinden dolayı oluşan kötü imajını silmek amacıyla diğer Kürtçü örgütlerle işbirliği yoluna giderek bir Kürt varlığını oluşturma çabalarına devam etmiştir.

3.13.1.8. VIII. Kongre ve Alınan Kararlar

4-10 Nisan 2002 tarihinde gerçekleştirilen bu kongrede genel itibariyle, Kürdistan’ın coğrafi bir terim olarak kullanıldığını, ülkeyi bölmek gibi bir amaçlarının olmadığını ancak, sözde Kürt sorununa çözüm bulunmaması halinde HPG’yi devreye sokacaklarını belirtmişlerdir. Alınan diğer kararlar ise şöyledir:²⁷⁶

- Öcalan’ı da kapsayacak şekilde genel bir affın çıkarılması,
- İdamın kaldırılması,
- Sözde Kürt kimliğinin tanınarak Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskıların son bulması ve bunların gelişiminin anayasal güvenceye kavuşturulması,
- Çeşitli dönemlerde terör örgütünün son dönem stratejisine karşı çıkararak hizip düşen kişilere de yeniden KADEK etrafında birleşmeleri için çağrı yapılması,
- Geçici Köy Korucuları için sözde genel bir af çıkarılması,
- Sözde Kürt kimliği, dili ve kültürü üzerindeki baskıların terörizm olarak değerlendirilmesi şeklinde kararlar alınmıştır.

3.13.1.9. IX. Kongre ve Alınan Kararlar

26 Ekim 2003 tarihinde Kuzey Irak’taki Kandil Dağı’nda yapmış olduğu bu kongreyle örgüt, KADEK’i feshetmiştir. KADEK’in yerine “Kürdistan Halk Kongresi”

²⁷⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.423-424

(KONGRA-GEL) adı altında yeni bir örgütlenmeye gidilmiştir. Alınan kararlar aşağıda belirtildiği gibidir:²⁷⁷

- Söзде Kürt sorununun çözümü aşamasında barış, demokrasi, özgürlük, eşitlik ve adaleti sağlamak,
- Türkiye, İran, Irak ve Suriye’de söзде Kürt sorununu demokratik birlik temelinde halkların eşitliği temelinde halkların eşitliği ve Demokratik Ortadoğu Birliği hedefine uygun olarak çözmek,
- Milliyetçilik, dini fanatizm ve şovenizme karşı her zeminde mücadele etmek gibi kararlar alınmıştır.

Bu kararların dışında kongrede, demokratikleşme, eşitlik, özgürlük ve Demokratik-Ekolojik toplum kavramlarına yönelik olarak çeşitli siyasi mesajlar verilmiştir.

3.13.1.10. X. Kongre ve Alınan Kararlar

16-26 Mayıs 2004 tarihleri arasında yine Kuzey Irak’ın Kandil Dağı bölgesinde yapılan bu kongrede, o dönemde PKK/KONGRA-GEL’in içerisinde oluşan hizipleşmeleri önlemek amacıyla, bir yeniden inşa komitesi kurulmuştur.²⁷⁸

Kongrede, Irak ve İran’da bulunan PÇDK ve PJAK’ın siyasi alanlarda faaliyetlerine hız vermesi gerektiği kararlaştırılmıştır. Ayrıca o dönemde yapılan operasyonlarda büyük zarar gören örgütün eleman sıkıntısı yaşadığı, bu nedenle söзде meşru müdafaa çerçevesinde savunma eylemleri yapılabileceği ifade edilmiştir.²⁷⁹

3.13.2. PKK Terör Örgütünün Konferansları ve Alınan Kararlar

PKK’nın yapmış olduğu konferansların amacı, kongrelerde alınan kararların uygulanıp, uygulanmadığını belirlemek ve uygulamadaki aksaklıkların giderilmesini sağlamak olmuştur. Konferanslarda, kongrelerde verilen kararlar aynen vurgulanmıştır.

3.13.2.1. I. Konferans ve Alınan Kararlar

Örgütün yurt dışına çıkış faaliyetlerinin tamamlanmasından sonra mevcut durumla ilgili tespit ve değerlendirme yapmak ve yeni dönemde yürütülecek faaliyetleri belirlemek amacıyla, 15-25 Temmuz 1981 tarihleri arasında Lübnan’daki Helve

²⁷⁷ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.424-425

²⁷⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.426

²⁷⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.426-427

Kampında PKK'nın I. Konferansı gerçekleştirilmiştir. 12 Eylül sonrası örgüte vurulan darbeleri telafi etmek açısından önem taşıyan bu konferansta şu kararlar alınmıştır.²⁸⁰

- 12 Eylül sonrası örgütlenme ve askeri hazırlıkların başlatılmasına yönelik olarak, yurt dışındaki kamplarda asgari bir yıllık askeri ve siyasi eğitim çalışmalarının başlatılması,

- Öcalan tarafından hazırlanan bazı broşür ve kitapların örgüt elemanlarına dağıtılması,

- Basın-yayın faaliyetlerinde etkin olmak amacıyla, Almanya'nın Köln kentinde "Serxwebun-Bağımsızlık" adlı bir dergi çıkarılması,

- Avrupa'daki faaliyetlerin daha düzenli bir şekilde yürütülebilmesi maksadıyla, faaliyetlerin tek bir merkeze bağlanması suretiyle bir temsilcilik kurulması kararlaştırılmıştır.

3.13.2.2. II. Konferans ve Alınan Kararlar

4-13 Mayıs 1990 tarihleri arasında Lübnan'da gerçekleştirilen bu konferansın en büyük özelliği yurt içinde yapılması ve Öcalan'ın da katılması planlanan IV. Kongreye bir ön hazırlık oluşturması amacıyla yapılmasıdır. Alınan kararlar ise;²⁸¹

- Faaliyetlerin en üst seviyede siyasi büro ve askeri komite şeklinde pratik olarak birbirinden ayrılması, siyasi büronun cephe faaliyetlerinden sorumlu kılınması,

- Cephe örgütlenmesinin, kitleleri halk ayaklanmalarına teşvik edecek şekilde oluşturulması,

- Basın-yayın faaliyetlerinin yaygınlaştırılması amacıyla yönelik olarak her eyalette bir yayın organı çıkarılması,

- Legal kurum ve kuruluşlar oluşturularak halk katmanlarının bunların etrafında bir araya getirilmesi,

- ERNK alt birimlerinin oluşturulmasıyla bunların kitle içinde örgütlenmesi,

- Dini ve mezhepsel örgütlenmelere ağırlık verilmesi, bu amaçlara uygun teşkilatlar oluşturulması,

²⁸⁰ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.794

²⁸¹ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.804

- Kültürel faaliyetler ve Kürtçenin geliştirilmesi konusunda çalışmalar başlatılması,
- Ulusal Kongre ve Ulusal Meclisin toplanması için hazırlık çalışmalarının sürdürülmesi,
- Silahlı faaliyetlerin kırdan şehre doğru yayılması, silahlı birliklerin sayısının artırılması yönünde kararlar alınmıştır.

Bu kararlar doğrultusunda, bölgedeki bazı şehirlerde kitle gösterileri, kepenk ve kontak kapatma eylemleri düzenlenmiştir.²⁸²

3.13.2.3. III. Konferans ve Alınan Kararlar

5-15 Mart 1994 tarihleri arasında Öcalan'ın gözetiminde Suriye topraklarında icra edilen bu konferansta, silahlı faaliyetlerin daha da yaygınlaştırılması ve tırmandırılmasına ilişkin değerlendirilmeler yapılmıştır.²⁸³ Alınan kararlar şu şekilde sıralanabilir:²⁸⁴

- Kuzey Açılım Planı kapsamında, silahlı mücadelenin Serhad eyaletinin Kafkaslara ve Karadeniz kırsal alanına (Artvin-Rize-Trabzon) kadar kaydırılması,
- Sözde Dersim eyaletinin Sivas, Kayseri, Amasya kırsalına kaydırılması,
- Saldırı planlarına yeni katılan bölgelerde (özellikle Toroslarda) baskınlar ve yol kesme eylemleri düzenleyerek dikkatlerin bu alanlara çekilmesi,
- Başta Batı Avrupa ülkeleri olmak üzere bütün ülkelerde örgütün temsilciliklerinin açılması,
- Türkiye'ye düşman olan ve siyasi baskı yapabilecek ülkelerle iyi ilişkiler kurulması ve örgüt yayınlarının özellikle bu ülkelerde çıkarılarak dağıtılması,
- Diplomatik ilişkilerin Avrupa sorumluları ile yürütülmesi,
- Devlet denetiminde bulunan fabrika ve benzeri kuruluşların tahrip edilmesi ve özellikle bölgeye yönelik hizmetlerin aksatılmaya çalışılması,
- Devlet güvenlik güçleri ile hareket eden GKK sisteminin tahrip edilmesi ile mal varlıklarına örgüt tarafından el konulması,

²⁸² ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.804

²⁸³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.431

²⁸⁴ ÖCALAN, Abdullah; **Ordu ile Savaş Gerçekliğine Doğru Yaklaşmayan Anlayışları Yerle Bir Edelim**, Serxwebun Gazetesi, Haziran 1994, (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.812-813

- Eyaletlerde meclisler kurularak bu meclislerin ulusal meclise bağlanması,
- Türkiye’de bulunan ve örgüte hizmet eden legal ve illegal kuruluşlara gerekli yardımın yapılması,
- Avrupa’dan bir uydu kiralanarak televizyon ve radyo yayınlarının yaygınlaştırılması ve bu şekilde propaganda çalışmalarının daha geniş alana ulaştırılması,²⁸⁵
- Eyalet kuruluşunun üzerinde bulunan çeşitli saha komutanlıkları kurulması, buna istinaden, “Kuzey Saha Cephe Komutanlığı”, “Orta Saha Cephe Komutanlığı” ve “Güney Saha Cephe Komutanlığı” oluşturulması,
- Türkiye’nin metropol şehirleri ve turizm bölgelerinde sabotaj, kundaklama ve bombalama gibi sansasyonel nitelikli eylemlerin gerçekleştirilmesi gibi kararlar alınmıştır.

Konferansta alınan kararlardan da anlaşılacağı gibi, örgütün 1991-92-93 yıllarında güvenlik güçleri tarafından aldığı büyük darbelerin bu konferansa büyük etkisi olmuştur. Örgüt bulunduğu bu durumdan kurtulabilmek amacıyla, konferansta kapsamlı ve radikal kararlar alınmıştır.

3.13.2.4. IV. Konferans ve Alınan Kararlar

PKK bu konferansı 1-5 Mayıs 1996 tarihleri arasında Suriye’nin Şam şehri yakınlarında bir örgüt kampında gerçekleştirmiştir. Alınan kararlar;²⁸⁶

- Kızıl ve kurtarılmış üs alanlarının oluşturulması, gerillanın yaygınlaştırılması,
- İl, ilçe ve kasaba gibi kalabalık yerleşim birimlerine baskınlar düzenlenmesi,
- Serhildan eylemlerinin yeniden başlatılması,
- Kuzey Irak’ın şehirlerinden başlanılarak iktidar organlarının oluşturulması,
- İntihar eylemlerinin geliştirilmesi,
- Her eyalete intihar timleri gönderilebilecek şekilde hazırlık ve altyapı çalışmalarının yapılması gibi kararlar alınmıştır.

Alınan bu kararlar, V. Kongrede alınan kararların bir tekrarı niteliğindedir.

²⁸⁵ T.C. İçişleri Bakanlığı Em.Gn.Md.Terörle Mücadele (TEMÜH) Dairesi Başkanlığı, **Türkiye Geneli PKK Terör Olayları İstatistiği (1984-1996)**, Ankara, 1997, (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.813)

²⁸⁶ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.817

3.13.2.5. V. Konferans ve Alınan Kararlar

Öcalan'ın sorumluluğunda 15-25 Mart 1998 tarihleri arasında Suriye'de gerçekleştirilen V. Konferansta, PKK'nın VI. Kongresinin hazırlıkları yapılmıştır.²⁸⁷

3.13.2.6. VI. Konferans ve Alınan Kararlar

05-22 Ağustos 2001 yılında düzenlenen bu konferans, özellikle Öcalan'ın yakalanmasından sonra örgütün siyasi platforma taşınması faaliyetlerinin bir parçası olarak legal bir görünüme büründürülmesi açısından önemli kararların alındığı bir konferans niteliğinde olmuştur. Buna göre;²⁸⁸

- Serhildan örgütü olarak kararlaştırılan demokratik halk inisiyatifinin, giderek serhildan partisi olarak örgütlenmesi,
- Başta kadın ve gençlik olmak üzere toplumun tüm kesimlerinde örgütlenmeye gidilmesi ve,
- Halk hareketi merkezinin hazırladığı projelerin, başkanlık konseyinin onayına sunulması şeklinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Alınan kararlar ise şöyledir.²⁸⁹

- Özel kuvvetlerin karargah biçiminde örgütlenerek genel komutanlığa bağlanması suretiyle düzenli bir ordulaşma gerçekleştirilecek,
- Militanlara yönelik yapılan saldırılarda aynı bölge içerisinde misilleme yapılacak,
- Kürtçe yaygınlaştırılacak,
- Abdullah Öcalan'ın savunmaları ve yazıları kitap haline getirilecek,
- Dünya klasikleri ve parti önderliğinin uygun gördüğü kitaplar Kürtçeye çevrilecek,
- Kapsamlı bir PKK tarihi belgeseli hazırlanacak,
- Siyasal ve demokratik mücadeleye önem verilecek,
- Parti terminolojisini esas alan Kürtçe-Türkçe sözlük hazırlanacak,

²⁸⁷ PİRİM, Oktay-ÖRTÜLÜ, Süha; a.g.e., s.209-212, (Zikreden, ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.822)

²⁸⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.435

²⁸⁹ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.435-437

- Kuzey Irak'ta bulunan Kürtlerin birleşmesine yönelik ve yöre insanı üzerinde çalışmalar yapılacak,
- Türk, Arap, Fars ve Süryani halkları ile ittifak arayışına gidilecek,
- Türkiye'de yapılacak seçimlere hazırlanılarak sözde demokrasi bloğu oluşturulacak ve sözde demokratik gruplarla ilişkiye geçilecek,
- AİHM'de terörist başı Öcalan'ın davası takip edilerek bu konuda çalışmalar yapılacak ve Avrupa'daki sivil toplum örgütleriyle irtibata geçilecek,
- Birleşmiş Milletler genel kurulunda kendilerine gözlemci statüsü verilmesi için gerekli çalışmalar yapılacak,
- Ceza evlerinde zindan direniş konferansı yapılacak,
- Terörist başı Öcalan'ın savunmalarını inceleyecek bir komisyon kurularak, broşürler oluşturulacak ve bunlar militanların eğitimlerinde kullanılacaktır.

3.14. PKK Terör Örgütüne Destek Veren Dış Güçlerin Faaliyetleri

Başta Türkiye üzerinde çıkarları bulunan batılı devletler olmak üzere Türkiye'ye sınır komşusu olan bazı devletler de PKK'ya gizlice veya alenen destek vermektedirler.

Bu ülkeler Türkiye'den kaçan teröristlere sığınma hakkı vererek, dernek, yayın organları gibi kuruluşlar açmasına göz yumarak, ülkelerindeki uluslar arası kuruluşlar kanalıyla Türk yönetimine ve diğer siyasi kuruluşlara baskı yaparak, örgüt militanlarını kamplarda ve kırsal alanlarda ziyaret edip onlara moral vererek, militanları eğiterek, yararlanan teröristlerin tedavilerini yaptırarak, Avrupa Topluluğu, insan hakları kuruluşları, Uluslar arası Af Örgütü gibi kuruluşlar vasıtasıyla PKK lehine kamuoyu oluşturarak, silah, cephane ve mühimmat yardımı yaparak, teröristlerin barınma, giyecek, yiyecek gibi lojistik ihtiyaçlarını temin ederek destek ve yardımlarda bulunmaktadır.²⁹⁰

Eski Fransız Devlet Başkanı'nın eşi Danielle Mitterand, PKK lideri Roma'dayken onu ziyaret edeceğini açıklamış ve "Ben Apo'dan daha çok Apo'cuyum. Abdullah'ın kalbimde çok özel bir yeri var" diyerek hislerini açıkça beyan etmiştir.²⁹¹

²⁹⁰ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.77

²⁹¹ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.414

27 Kasım 1998 tarihinde Alman ve İtalyan Başbakanları Kürt sorununun siyasi platforma taşınması gerektiği şeklinde demeçler vererek, Sevr Antlaşması'ndaki amaçlarını aynen yinelemişlerdir.²⁹²

Yine Vatikan bir bildiri ile 1918'den beri Kürtlerin bağımsızlıklarına kavuşmayı beklediklerini öne sürerek Öcalan'ın Türkiye'ye verilmemesini ifade etmiştir.²⁹³

Nitekim, Öcalan yakalandıktan sonra verdiği ifadesinde, bu ülkelerden para, silah ve teçhizat yardımı aldığını itiraf ederek, Sevr Antlaşması'ndaki emellerine ulaşamayan bu devletlerin, Türkiye topraklarını bir federasyonla parçalamaya çalıştıklarını ve bu ülkeler tarafından kullanıldığını ifade etmiştir.²⁹⁴

Her fırsatta bölücü ifadeler kullanan ve PKK'lı militanlar ile onların yandaşları siyasi partili kişilere ziyaretlerde bulunmaktan çekinmeyen bu ülkelerin temsilcileri, Sevr Antlaşması'nda gerçekleştiremedikleri emellerini, bölücü örgütü desteklemek suretiyle devam ettirmektedirler.

PKK Terör Örgütünün Türkiye'de uyguladığı silahlı eylemler ve katliamlarda söz konusu ülkelerin de payı olduğu aşikardır. Milli Mücadele Dönemi'nden sonra Lozan Antlaşması'yla hayalleri suya düşen batılı devletler Türkiye'yi bölmek adına 1970'li yıllarda sağ-sol çatışmalarının fitilini ateşlemiş²⁹⁵ ve Türkiye'yi bir kaos ortamına sürüklemiştir. Onlarca Türk diplomatı şehit eden ASALA Terör Örgütü, faaliyetlerini PKK Terör Örgütüne devrederek Türkiye'de bölücü terörün devamını sağlamıştır.

3.14.1. ABD'nin Faaliyetleri

ABD, örgüte en fazla destek sağlayan ülkelerin başında gelmektedir. Öncelikle ABD'nin Kürt politikasını değerlendirmek gerekmektedir.

ABD, güneydoğuyu kendi çıkarları açısından çok önemli görmektedir. Gözünü Ortadoğu'daki petrole diken ABD, güneydoğuyu petrolün batıya geçirileceği bir yol olarak değerlendirmektedir. Ayrıca önemli su kaynakları bulunan bölgeyi Mezopotamya'nın su deposu olarak görmektedir.²⁹⁶

²⁹² ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.414

²⁹³ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.414

²⁹⁴ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.415

²⁹⁵ BÖLÜĞİRAY, Nevzat; a.g.e., s.19

²⁹⁶ KAYNAK, Mahir; a.g.e., s.115

Örgüt içerisinde yıllarca faaliyet gösteren ve en son Osman Öcalan'ın şoförlüğünü yapan İbrahim Polat isimli şahıs, güvenlik güçlerine teslim olduktan sonra verdiği ifadeye, ABD'li üst düzey bir komutanın helikopterle ortalama ayda bir kez Kandil Dağı'na gelerek Murat Karayılan ile görüştüğünü belirtmiştir.²⁹⁷

Uluslar arası haber ajansı AP de Kandil Dağı'nda örgütün askeri eğitim faaliyetlerini fotoğraflamıştır. Aynı haberde AP, teröristlerin sürekli görüştüğü ABD'li subaylardan yardım istediklerini yazmıştır.²⁹⁸

ABD'ye ait Skorsky helikopterlerin PKK ile girişilen bir çatışmadan sonra teröristlerin bulunduğu bölgeye malzeme attığı ve yaralıları tahliye ettiği ifade edilmektedir. Yine ABD helikopterlerinin, BM'ye ait iki helikopteri operasyonlara katılan Türk helikopterleri zannedip vurduğu da belirtilmektedir.²⁹⁹

Kuzey Irak'ta bulunan Türk Karargahı'na baskın yaparak, karargahtaki askerlerimizi tutuklayan ve halk arasında "çuval geçirme" olarak bilinen bu baskınla, Amerikalıların Kuzey Irak'ta Türk ordusunu zayıflatarak PKK'yı rahatlatmayı hedeflediği değerlendirilmektedir.³⁰⁰

Irak'ı işgal ettikten sonra Kerkük'te PKK militanlarının Türkiye'nin tepkilerine rağmen büro açmalarına ve sözde bayraklarını asmalarına müsaade eden ABD, PKK'ya açıkça olmasa bile el altından destek olmaktadır. "Stratejik ortağımız" olarak nitelendirilen ABD, destek faaliyetlerine günümüzde de devam etmektedir.

3.14.2. Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi'nin Faaliyetleri

Türkiye'ye karşı düşmanca politikaları bulunan Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi, Türkiye topraklarının bölünmesi için örgüte özellikle eğitim alanında olmak üzere pek çok alanda destek vermektedir. PKK, Yunanistan'daki faaliyetlerini ERNK temsilciliği ve Kürdistan Komitesi gibi kuruluşlarca yürütmektedir.³⁰¹

17 Mayıs 1982 tarihinde Atina'da Yunan basın mensuplarının yaptığı toplantıda;³⁰²

• Türk ve Kürt toplumlarının, Türkiye'deki yönetime karşı direnişlerinin devam etmesi ve bu tür faaliyetlerin desteklenmesi,

²⁹⁷ Yeniçağ Gazetesi, 19 Şubat 2007

²⁹⁸ Yeniçağ Gazetesi, 19 Şubat 2007

²⁹⁹ PAMUKOĞLU, Osman; a.g.e., s.134,212

³⁰⁰ DALOĞLU, Tülin; **Quelling Kurdish Unrest**, Washington Times, 2 Nisan 2006

³⁰¹ www.terror.gen.tr, a.g.m., s.15

³⁰² DENKER, M.Sami; a.g.e., s.123

- Lavrion'daki Kürt mültecilerin Yunanistan'da iş bulup çalışmalarına ve serbestçe dolaşmalarına izin verilmesi,
- Yunanistan'da ikamet etmelerine ve gayri menkul almalarına izin verilmesi,
- Söz konusu şahısların hemen her zaman Türkiye'deki mevcut yönetimi yerici mahiyette toplantı ve gösteri düzenlemelerinin sağlanması yönünde kararlar alınmış ve bu kararlar 18 Mayıs 1982 tarihli Eleftherotypia Gazetesi'nde yayımlanmıştır.

Nitekim yakalanan bir terörist ifadesinde, Atina'da 4 ay siyasi eğitim gördüklerini, Yunanistan'da Türkiye aleyhinde yürüyüş ve mitingler yaptıklarını ve polisin müdahale etmediğini, pasaportsuz ve kimliksiz dolaşabildiklerini belirtmiştir.³⁰³

Öcalan ise Yunanistan'ın faaliyetleri ile ilgili ifadesinde, Yunan emekli Albay A.Mastaskı ve yedi kişilik heyetten siyasi ve askeri yardımda bulunmalarını istediğini, yapılan toplantıda Lavrion Kampı'nın kullanılması ve ERNK temsilciliklerinin kurulmasının kararlaştırıldığını, Yunan heyetinin örgütten Türkiye'deki metropollerde eylemlere ağırlık verilmesini istediğini, teknik sabotaj ve orman yangınları eğitimi konusunda Yunanistan'da bulunan kamplarda eğitim verildiğini, Yunanistan'dan Türkiye'deki turizm gibi ekonomik hedeflere yönelmeleri konusunda istek geldiğini açıklamıştır. Öcalan aynı ifadesinde halen Yunanistan'da, Türkiye'de eylemler yapmak üzere bomba eğitimi başta olmak üzere bir çok alanda eğitim verildiğini, Yunanistan'da PKK'ya toplanan yardımın, dergi ve kitap geliri dahil olmak üzere kiliselerin yardımı ile yıllık 1 milyon dolar civarında olduğunu beyan etmiştir.³⁰⁴

Güney Kıbrıs Rum Kesimi ise örgütün uyuşturucu üssü olarak kullanılmaktadır. Ortadoğu'dan batıya uyuşturucu, batıdan ise Ortadoğu'ya silah kaçakçılığının merkezi durumundadır. Güney Kıbrıs'ta ve Ege Denizi'ndeki ıssız adalarda depolanan uyuşturucular, örgütün Yunanistan'a iltica etmiş mensupları tarafından Avrupa'ya ve ABD'ye kaçırılmaktadır.³⁰⁵

Örgütün, Yunan gizli istihbarat servisi KYP ile ilk teması 5 Şubat 1988 tarihinde örgüt tarafından görevlendirilen İhsan Kaya'nın Atina'ya gitmesi ile gerçekleşmiştir. Bu ziyaretle ilgili Yunan basınında "Kürt kardeşlerimiz bizden belki Türk istilacıya karşı

³⁰³ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.127

³⁰⁴ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.161-162

³⁰⁵ ÖZOĞLU, Ali; a.g.e., s.363

yardımcı olmamızı isteyecekler” şeklinde haberler yapılarak örgüte verilen destek açıkça ifade edilmiştir.³⁰⁶

Sonuç olarak, Yunanistan ve Kıbrıs Rum Kesimi’nin PKK Terör Örgütüne vermiş oldukları destek devlet düzeyinde organize edilmektedir. Bu ülkelerin bakanları, milletvekilleri, çeşitli kademelerdeki askeri ve sivil bürokratları, gazetecileri ve diğer kesimler tarafından yoğun bir destek verilmektedir.³⁰⁷

3.14.3. Suriye, Irak ve İran’ın Faaliyetleri

Kürt toplulukların yoğun olarak yaşadıkları Irak, İran ve Suriye’de örgüt tarafından kurulan kamplarda askeri ve siyasi eğitimler verilerek, örgüt militanları buralardan Türkiye topraklarına geçirilmektedir.

Örgütün eylemlerinde bir koordinasyon merkezi olarak kullanılan Suriye, Öcalan’a yakalanışına kadar ikamet izni vererek örgütün faaliyetlerine destek vermiştir.

Örgütün Kuzey Irak’a ilk girişi 1981 yılında Hafız Esad’ın izniyle gerçekleşmiştir. Kuzey Irak’ta pek çok kamp kurarak eğitim faaliyetlerini yürüten PKK’nın, Körfez Savaşı sırasında, Irak Ordusu’nun Kuveyt sınırına çekilmesi sonucu, bölgede bırakılan silah ve teçhizatı Saddam’ın onayıyla ele geçirmesiyle etkinliği artırılmıştır.³⁰⁸

Güvenlik kuvvetlerince ele geçirilen veya kendiliğinden teslim olan örgüt mensuplarının ifadelerinden, Irak topraklarını barınma ve eğitim alanı olarak kullandıkları ve İran’da da örgütün kamplarının bulunduğu anlaşılmaktadır.³⁰⁹

Öcalan ifadesinde, örgütün Suriye’deki faaliyetlerine göz yummaları karşılığında, Suriye’nin örgütten Türkiye’de yoğun eylem yapılmasını istediğini, her türlü desteği sağladığını, örgütün büyümesine yardımcı olarak siyasi, askeri, ekonomik, sahte kimlik, sınırlardan geçiş olmak üzere önemli yardımlarının olduğunu açıklamıştır.³¹⁰

³⁰⁶ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.121

³⁰⁷ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.16

³⁰⁸ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.135

³⁰⁹ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.17

³¹⁰ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.157

Aynı ifadede Saddam'ın siyasi alanda desteğini görmediklerini, kamp alanı olarak yardımlarını gördüklerini, Kuzey Irak'taki yaralıların Süleymaniye'de bulunan hastanelerde tedavi ettirildiklerini belirterek Irak'ın desteklerini özetlemiştir.³¹¹

İran'la ilgili olarak Öcalan, Urumiye'de örgüte ait bir hastanenin kurulması ve yaralıların burada tedavi edilmesi anlaşmasına vardıklarını, buna karşın Türkiye'de bulunan Hizbullah Terör Örgütünün faaliyet alanlarına müdahale etmeyeceklerini ve silahlı çatışmaya son vereceklerini taahhüt ettiklerini ve bu anlaşmanın halen yürürlükte olduğunu, İran'ın örgüte barınma, silah, tedavi ve ülkesinde kamp kurma imkanı sağladığını söylemiştir.³¹²

Son yıllarda Suriye ile geliştirilen diplomatik ilişkiler neticesinde, Suriye'nin PKK'ya olan desteğini büyük ölçüde azalttığı görülmektedir. İran ise, topraklarında faaliyet gösteren PJAK'ın bulunduğu bölgeyi bombalayarak, terör örgütünün İran'daki faaliyetlerine artık izin vermediğini göstermiştir.

Bu dönemde faaliyetlerini özellikle Kuzey Irak'ta yoğunlaştıran PKK, bu bölgede her türlü siyasi ve eğitim çalışmalarını giderek arttırmaktadır. Irak'taki ABD kuvvetlerinin de göz yummasıyla bazı propaganda faaliyetleri yapılmakta, Irak'taki kargaşa ortamından maksimum seviyede faydalanılmaktadır.

3.14.4. Rusya'nın Faaliyetleri

Kürtçülük faaliyetlerinin en eski destekçilerinden birisi olan Rusya, PKK'ya da pek çok alanda destek olmuştur.

İfadesinde örgütün Rusya ile ilişkilerinin 1990 yılında başladığını belirten Öcalan ayrıca, Moskova yakınlarındaki Yaroslav bölgesinde örgütün satın aldığı bir köyün bulunduğunu beyan etmiştir.³¹³

30 Ekim 1995 tarihinde başlamak üzere sözde Sürgünde Kürt Parlamentosunun Moskova Parlamento binasında 3 gün boyunca bir toplantı yapmasına müsaade eden Rusya, daha sonra 19 Aralık 1997 tarihinde sözde Kürt sorununun ağırlıklı olarak konuşulduğu "Milletler arası ve Etnik Sorunlar Üzerine Uluslar arası Görüşmeler" adıyla Moskova'da düzenlediği konferansa, Sürgünde Kürt Parlamentosu üyelerinin

³¹¹ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.159

³¹² ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.160

³¹³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.230

yanı sıra Yunanistan, Kıbrıs Rum Kesimi, Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Sırbistan ve Gürcistan'dan parlamenterler katılmıştır.³¹⁴

Ayrıca Öcalan Suriye'den kaçtıktan sonra Rusya'ya sığınmak için Moskova'ya gitmiş ve burada Rus Liberal Demokrat Partisi Başkanı Vladimir Jirinovski'nin Moskova'daki evinde 33 gün kaldığı belirtilmiştir.³¹⁵

Örgütün Moskova'dan satın aldığı köyde eğitim faaliyetleri yapılmakta, Avrupa'dan getirilen teröristler buradan Ermenistan-İran-İrak güzergahı kullanılarak ulaşım imkanı sağlanmaktadır. PKK'nın elinde bulunan SA7 füzelerinin ve daha bir çok silahın Rus yapımı olduğu bilinmektedir.³¹⁶

3.14.5. Ermenistan'ın Faaliyetleri

Topraklarımızın üzerinde emelleri olan ve dünya çapında sözde Ermeni Soykırımı iddialarının çığırkanlığını yapan Ermenistan diğer yandan PKK Terör Örgütüne desteklerini de sürdürmektedir. PKK içerisinde özellikle lider kadrolarında pek çok Ermeni faaliyette bulunmaktadır.

1992 yılında PKK Terör Örgütüne yönelik yapılan operasyonlarda, Kuzey Irak'taki kamplara büyük zararlar verilmesi sonucunda, örgüt üyeleri Ermenistan'a gönderilmek suretiyle daha önce masa başında sürdürülen ilişkiler fiili olarak başlamıştır.³¹⁷

Daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi 1984 yılındaki Şemdinli ve Eruh baskınlarıyla terör eylemlerini ASALA Ermeni Terör Örgütünden devralan PKK, bu tarihten sonra da ASALA ile ortak toplantılar yaparak görüşmelerini sürdürmüştür.

3.14.6. İngiltere'nin Faaliyetleri

Osmanlı'nın yıkılma döneminde Kürtçülük faaliyetlerinin temelini atan İngiltere, Osmanlı topraklarına gönderdikleri ajan ve misyonerlerle, Güneydoğu'da yaşayan ağa, şeyh ve vatandaşları etkileyerek ve galeyana getirerek birçok ayaklanmanın çıkmasında başrol oynamıştır.

İngiltere, PKK'yı her ne kadar bir terör örgütü olarak tanımlasa da örgütün İngiltere'de yaptığı eğitim ve sosyal faaliyetlere göz yummaktadır. Özellikle Kürdistan

³¹⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.294

³¹⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.317-327

³¹⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.327

³¹⁷ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.104

İnsan Hakları Derneği, Kürdistan Enformasyon Merkezi ve Kürdistan İşçi Derneği Merkezi gibi örgüt bağılıları İngiltere’de faaliyet göstermektedir.³¹⁸

Öcalan, İngiltere’nin esas olarak Celal Talabani üzerinde yoğunlaştığını belirtmiştir. PKK’dan tasfiye kararını İngiltere’nin verdiğini iddia eden Öcalan, politikaları İngiltere’nin yaptığını, ABD’ye de uygulattığını beyan etmiştir.³¹⁹

Ayrıca, siyasi Kürtçülük propagandası yapmak amacıyla yayın yapan ve daha sonra kapatılan MED TV, İngiltere’den lisans alınarak kurulmuştur.³²⁰

Kendi kanallarında yaptığı yayınlarda Güneydoğu’yu ayrı bir Kürt Devleti imiş gibi gösteren ifadeler kullanan İngiltere, en son 2006 yılındaki Diyarbakır olayları hakkında İngiliz BBC kanalı haberinde Diyarbakır’la ilgili “bölgesel başkent” ifadesini kullanmıştır. Aynı olayla ilgili İngiltere Dış İşleri Bakanlığı Diyarbakır’ı “Güneydoğu Anadolu’nun bölgesel başkenti” şeklinde nitelemiş, Londra Büyükelçiliği ve gazetecilerin müdahaleleriyle bu ifadesini “bölgenin en büyük illerinden birisi” olarak değiştirmiştir.³²¹

3.14.7. Almanya’nın Faaliyetleri

Almanya’daki Türk nüfusunun yoğunluğundan faydalanan PKK, bu ülkeyi önemli bir merkez ve faaliyet alanı olarak görmektedir.

Almanya 1993 yılında PKK’nın faaliyetlerini yasaklamasına rağmen örgüt Düsseldorf’ta bulunan “Almanya Kürt Dernekleri Federasyonu” (YEK-KOM) yönetimindeki 189 oluşum vasıtasıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. PKK’nın yayın organı “Özgür Politika” gazetesi, Ağustos 2005’ten bu yana Frankfurt kentinde günlük olarak yayınlanmaktadır. Ayrıca örgüt Almanya’da gösteri yürüyüşleri, mitingler, festival ve geceler düzenlemek suretiyle propaganda faaliyetlerinde bulunmakta, buna rağmen Alman güvenlik güçleri bunlara müdahale etmemekte, özellikle yerel yönetimler bu tür faaliyetlere destek vermektedirler.³²²

Öte yandan Osman Pamukoğlu, bölgedeki operasyonlarda yaralanan teröristlerin tedavilerini bir Alman doktor ve hemşirenin yaptığını ifade etmiştir.³²³ Öcalan ise Almanya’nın Barzani’ye yakın olduğunu belirtmiştir.³²⁴

³¹⁸ www.teror.gen.tr, a.g.m., s.17

³¹⁹ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.166

³²⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.229

³²¹ Bugün Gazetesi, 01 Nisan 2006

³²² DEMİREL, Emin; a.g.e., s.322

³²³ PAMUKOĞLU, Osman; a.g.e., s.157

3.14.8. İsrail'in Faaliyetleri

“Siyonizm” politikasıyla Türkiye topraklarında emelleri olan bir diğer ülke İsrail, örgüte maddi olarak çok fazla yardım yapmıyor gibi görünse de siyasi faaliyetlerde bulunduğu ifade edilmesi gerekir.

Daha çok Barzani'lere para, silah ve eğitim desteği sağlayan İsrail, Türkiye'ye PKK ve Kürtlerle ilgili şu tavsiyelerde bulunuyor:³²⁵

- Türkiye, İsrail'in bir Filistin Devleti'nin kurulmasına izin vermeyerek yaptığı birinci hatayı tekrarlamamalıdır,
- Türkiye, İsrail'in hatasına düşmezse, herkesin mazlum gördüğü Kürtlerle değil, askeri yönden her zaman için ezilebileceği bir Kürt Devleti ile çatışır,
- Türkiye, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Ürdün'e hakim olmasını önlemekle İsrail'in yapmış olduğu ikinci hatayı da tekrarlamamalıdır,
- Türkiye bundan ders almalı ve Saddam Hüseyin'in Kürtleri yok etme teşebbüslerine seyirci kalmamalıdır, Kürtlerle Irak'ta bir güç oluşturmazlarsa bir başka yerde mesela, Türkiye'de güç oluşturmayı deneyecektir.

Bu tavsiyelerin içinde, Türkiye'nin ayrı bir Kürt Devleti kurmasına göz yumulması gerektiği bulunmakta, Türkiye bir nevi tuzağa düşürülmeye çalışılmaktadır.

İsrail'in Türkiye'deki sözde Kürt sorununa nasıl baktığı yönündeki bir soruya 1983 yılında İsrail'in Dış İşleri Bakanı olan İzak Şamir şu cevabı vermiştir: “Bu, kendi topraklarında bağımsız olmak isteyen bir halkın sorunudur. Kürt topraklarını işgal altında tutan ülkeler hiç söz dinlemediklerinden, söz konusu halk da amaçlarına ulaşamamaktadırlar”³²⁶

1991 yılındaki İsrail Dış İşleri Bakanı David Levy, Amerikalıların Kuzey Irak'a yaptığı yiyecek yardımını şöyle değerlendirmektedir: “ABD'nin Kürtlere yiyecek yardımı yapması olsa olsa, aç karnına değil de tok karnına ölmelerine yarayacaktır, ABD'nin Kürtlere yiyecek yerine silah yardımı yapması gerekmektedir”³²⁷

³²⁴ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.165

³²⁵ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.102-103

³²⁶ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.103

³²⁷ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.103

3.14.9. Fransa'nın Faaliyetleri

Kürtçülük faaliyetlerinin ortaya çıkmasında büyük rol oynayan devletlerin başında gelen Fransa, Paris'te yapılan bir çok Kürt konferansına ev sahipliği yapmıştır.

14-15 Ekim 1989 yılında, Fransa Cumhurbaşkanı François Mitterand'ın eşi Danielle Mitterand'ın başkanlığını yaptığı Fransa Özgürlükler Vakfı ile Paris Kürt Enstitüsü birlikte bir Kürt konferansı düzenlemişlerdir. Bu konferansta, bütün Kürtleri temsil edecek uluslar arası bir Kürt örgütünün kurulması, bu örgütün Birleşmiş Milletler tarafından tanınması ve gözlemci statüsü verilmesi, Birleşmiş Milletlerin yakında gelecekte bir Kürt özel oturumu düzenlemesi çağrıları yapılmıştır. Ayrıca, Kürtlerin sadece BM'de değil diğer bütün uluslar arası kuruluşlarda temsil edilmesine karar verilmiştir.³²⁸

“Kürt Dernekleri Federasyonu” yönetiminde toplanmış birçok oluşum tarafından Fransa'da faaliyetler sürdürülmektedir. Fransa, Avrupa'daki örgüt faaliyetlerinin önemli bir merkezi olarak değerlendirilmektedir.

3.14.10. Romanya'nın Faaliyetleri

Öcalan, Romanya'da 5000 civarında esnaf kitlesinin bulunduğunu, evlerinin ve derneklerinin mevcut olduğunu ve Romanya'nın bunlara göz yumduğunu, siyasi eğitim faaliyetlerini yürüttüklerini ve Romanya'dan özellikle teknik malzeme (telsiz, dürbün, gece görüş cihazı vb.) geldiğini belirtmiştir.³²⁹

Örgüt Romanya'da Kürt Kültür Derneği (KOMAL), Bükreş Kürtevi, Kürdistan Komitesi, Kültür Merkezi, Enformasyon Bürosu, Doğulu İşadamları Vakfı adlarında 6 oluşum bünyesinde, eleman temini, propaganda, ideolojik eğitim, siyasi destek sağlanmasına yönelik Rumen makamlarının onayıyla faaliyetlerini sürdürmektedir.³³⁰

3.14.11. Hollanda'nın Faaliyetleri

Öcalan, Hollanda'nın PKK'ya en fazla destek veren ve para yardımıyla bulunan ülke olduğunu ifade etmiştir.³³¹

Örgütün eğitim ve üslenme alanı olan Hollanda'da bir de eğitim kampı bulunmaktaydı. Ancak Hollanda polisi tarafından, 2002 yılında Eindhoven kenti

³²⁸ BALLI, Rafet; a.g.e., s.22

³²⁹ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.163-164

³³⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.326-327

³³¹ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.167

yakınlarındaki Liempde köyünde bulunan bu kampa yapılan baskında, örgüt üyelerinin burada eğitim gördükten sonra askeri bilgilerini geliştirmek ve özel savaş eğitimi almak üzere Ermenistan'a yollandığı, buradan da Türkiye'ye geçerek silahlı eylemlerde buldukları tespit edilmiştir.³³²

Hollanda sınırları içerisinde "Kürt Dernekleri Federasyonu" güdümünde dernek, 4 birlik ve 3 merkez ile faaliyet göstermektedir.³³³

3.14.12. Barzani ve Talabani'nin PKK Terör Örgütüne Desteği

I-KDP'nin lideri Mesut Barzani ve I-KYB'nin lideri Celal Talabani, Irak'taki Kürçülük faaliyetlerine önderlik etmekte ve Türkiye'de faaliyet gösteren PKK Terör Örgütüne de destek vermektedirler.

PKK ile I-KDP arasındaki işbirliği, 1982 yılında başlamış, 1983 yılında iki taraf arasında imzalanan ittifak ve işbirliği protokolüyle ilişkiler resmileştirilmiştir. Bu protokol Ağustos 1985 tarihli PKK yayın organı Serxwebun gazetesinin 16. sayfasında yayınlanmıştır.³³⁴

I-KDP 1983 yılından itibaren Hafız Esad'ın talimatıyla PKK militanlarının Kuzey Irak'a yerleşmesini sağlamıştır. PKK, 1986 yılında köylere yönelik saldırı ve katliamlarını yoğunlaştırmış, Türkiye bu saldırı ve katliamlardan dolayı I-KDP'yi sorumlu tutarak, 15 Ağustos 1986 tarihinde I-KDP mevzilerine hava akını düzenlemiştir. PKK'nın bu faaliyetlerinden sorumlu tutulan I-KDP, bu olaydan sonra PKK'ya tepki göstererek iki tarafın arasının açılmasına sebep olmuştur.³³⁵

Bölgedeki hiçbir örgütün hakimiyetini istemeyen ÖCALAN, 1992 yılında I-KDP ve I-KYB'yi gerileterek, PKK'nı bölgedeki tek hakim Kürçü örgüt olmasını istemiştir. Bu yıl içerisinde Kuzey Irak'ta tansiyon yükselince Türkiye bölgeye yönelik operasyonlar yapmış, PKK'ya yönelik bu operasyonlara I-KDP ve I-KYB de destek vermiştir.³³⁶

Yaşanan bu gelişmelere rağmen 1994 yılında Kuzey Irak'taki PKK kamplarına yapılacak operasyonlar için Türkiye'yi destekleme sözü veren Barzani, operasyonu

³³² Vatan Gazetesi, 13 Kasım 2002, (Zikreden, DEMİREL, Emin; a.g.e., s.324)

³³³ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.323

³³⁴ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.132

³³⁵ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.133-135

³³⁶ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.135-136

önceden PKK kamplarına bildirmiş ve Türk güvenlik güçlerini Kuzey Irak'ta tuzağa düşürmeye çalışmıştır.³³⁷

Kerkük referandumunun yoğun olarak tartışıldığı günümüzde, şimdiki Irak Devlet Başkanı Celal Talabani ve Irak Geçici Kürt Hükümeti Başkanı Mesut Barzani, referandum öncesi Kerkük'ten zorla çıkarılan Arap ve Türkmenlerin yerlerine, yapılacak genel seçimleri kazanmak için değişik bölgelerden Kürtleri taşımışlardır. Bu taşınma esnasında 3000 civarında PKK militanı da Kerkük'e yerleştirilmiştir. Bunun karşılığında PKK'lılar Barzani ve Talabani'den arsa ve ev istemek suretiyle karşılıklı anlaşma yapılmıştır. Seçimlerden sonra arsalarını alamayan PKK'lı militanlar ile peşmergeler arasında yaşanan gerginlikten dolayı PKK'lıların bir kısmı tekrar Kandil Dağı'na geri dönmüşlerdir. Ancak PKK'nın seçimden önce yapılan bu hileyi tüm dünya kamuoyuna duyuracağına yönelik yaptığı tehditler üzerine PKK militanlarına ev ve arsa verilmiştir. Barzani bu olaya tepki göstermiş, PKK Talabani'ye destek verdiklerini açıklamış, Talabani de teröristlere sahip çıkmıştır.³³⁸

Barzani ve Talabani, dönem dönem Türkiye'ye sert mesajlar göndermekten çekinmemiştir. Cumhurbaşkanı olduktan sonra daha barışçıl bir havaya bürünen Talabani'ye karşın, Türkiye'nin referandum öncesinde, Kerkük'e müdahale etmesi konusunda haberler çıkması sonucunda, Barzani Türkiye'nin Irak iç işlerine karışmaması yönünde mesajlar göndererek eski tutumuna devam etmiştir.

3.15. PKK'nın Önümüzdeki Dönemde Stratejisi ve Nihai Hedefi

Son dönemde örgüt yönetimince, bilinçli bir şekilde “demokratik çözüm” tabiri ön plana çıkartılarak, sorunun siyasi platformda çözülmesi gerektiğinin altı çizilmektedir.

Demokratik çözümde sorunların, mevcut siyasal düzen çerçevesinde sonuçlandırılması esas alınırken siyasal çözümde, mevzuatın sağlamadıkları da pazarlık yoluyla elde edilmeye çalışılmakta, çatışma ve terör tehdidi, bir baskı aracı olarak kullanılmaktadır.

Terör örgütü tarafından Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde yaşanan gelişmeler istismar edilmekte, Avrupa Birliği yetkilileri ile görüşmeler yapılmak suretiyle, legalleşme çabaları içerisine girilmektedir.

³³⁷ PAMUKOĞLU, Osman; a.g.e., s.126

³³⁸ POLAT, Gamze; **Kerkük'te PKK'ya Arsa Diyeti**, Aksiyon Dergisi, 09 Mayıs 2005.

Zaman zaman üniter devlet söylemleri kullanılsa da, bugüne kadar gerçekleştirilen çalışmalarla, adım adım yapay bir ulus ve yeni bir devletin unsurları tanımlanmaya çalışılmaktadır.

Bölücü terör örgütü; tüm barışçıl söylemlerine rağmen, bugüne kadar silahlı unsurlarını dağıtmamış olup, sözde “Meşru Savunma Konsepti”³³⁹ çerçevesinde terörü bir tehdit unsuru olarak kullanmaya devam etmektedir.

Bu çerçevede PKK Terör Örgütü tarafından;

- Avrupa’da, Avrupa Kürt Dernekleri Konfederasyonu (KON-KURD) ve Kürt Demokratik Halk Birlikleri (YDG) vasıtasıyla³⁴⁰, yurtiçinde ise, DTP merkezli olarak legalleşme çalışmaları sürdürülmekte,

- Diğer taraftan, mahalli ve uluslar arası sivil toplum örgütlerindeki etkinliklerinin artırılması ya da yeniden örgütlenmesi için büyük gayret gösterilmektedir.

Örgütün yeni dönem faaliyetlerini;

- Kürtçe dil ve eğitim kurslarıyla kitleyi bilinçlendirmek,
- Çeşitli sportif, sosyal ve kültürel etkinliklerle kitleleri dinamik hale getirmek,
- Toplumun her kesimini kapsayacak şekilde dernek, sendika, vakıf, meslek odası gibi kuruluşlar oluşturarak veya mevcut olanların yönetimlerini ele geçirerek halkı örgülemek,

- Terör örgütünün duyarlı olduğu genel af, ana dilde yayın ve eğitim, sözde barış ve köye dönüş gibi talepleri toplu gösteri, basın açıklaması, faks çekilmesi, yürüyüş gibi etkinliklerle halkın genel isteği gibi göstermek,

- Toplu etkinliklerle halkı kitlesel eylemlere sevk etmek, şeklinde özetlemek mümkündür.

Yeni sürecin hedefleri ise;

- Sözde Kürt kimliğini benimsetmek,
- Bu kimliğin ihtiyaçlarını talep etme konusunda bilinçlendirilmiş ve bu konuda her ortamda, her vasıta ile mücadele etmeye kararlı kitle yaratmak,

³³⁹ Özgür Politika, **Topyekün Savaşa Geçilmeli**, 22 Temmuz 2005

³⁴⁰ DEMİREL, Emin; a.g.e., s.314

• Çeşitli sivil toplum kuruluşlarının da desteğini alarak, ulusal mevzuat ve toplumsal hayatta sözde Kürt kimliğine ve onun ifade araçlarına yer açmak veya bu konudaki yasal boşluklar ve uygulama zafiyetlerinden yararlanarak fiili durum yaratmak,

• Uluslar arası mevzuata göre sözde azınlık statüsü kazanmak, bu konudaki uluslar arası belge ve kuruluşların muhatabı olmak şeklinde sıralanabilir.

Öte yandan örgütün Türkiye’den istekleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.³⁴¹

• Türkiye’nin sözde Kürt sorununun çözümü için adım atması,
• Abdullah Öcalan üzerindeki tecrit ve izolasyonun kaldırılması,
• Örgüte karşı yapılan operasyonların durdurulması,
• Kontrgerilla, koruculuk, JİTEM gibi yasa dışı olarak iddia ettikleri kuruluşların kaldırılması,

• Türkiye’nin Kürt sorununu resmi olarak kabul etmesi için Kürt tarafı ile diyalog içine girilmesi,

• Öcalan’a olumlu yaklaşımın kendileri için barışa giden yolu ifade ettiğini, Öcalan’a yönelik olumsuz tavırların savaş sebebi sayılacağı gibi tehdit içeren ifadeler kullanılarak Türkiye sözde baskı altına alınmaya çalışılmaktadır.

Bu tehdit üslubunu günümüzde de kullanma cesaretini kendilerinde bulan PKK Terör Örgütü patentli DTP ve DEHAP mensupları, Türkiye’ye kendilerince sert mesajlar göndererek, isteklerini zorla kabul ettirme çabalarına girmişlerdir.

DTP Genel Başkan Yardımcısı Aysel Tuğluk, DTP’nin genel kurulunda Öcalan’ın İmralı’da zehirlendiğini ileri sürerek Türkiye’ye karşı tehdit içeren mesajlar gönderme cesaretini kendinde bulmuştur.³⁴²

Yine DTP Diyarbakır İl Başkanı Hilmi Aydoğdu, 2007 yılında kutlayacakları Nevruz için Talabani ve Barzani’ye davetiye göndereceklerini açıklayarak ve “Kerkük’e yapılacak herhangi bir saldırıyı Diyarbakır’a yapılmış sayarız” şeklinde açıklama yaparak, bölücülüğün en büyük örneğini ve konuya uluslar arası bir boyut kazandırma arzusu içinde olduklarını göstermiştir.³⁴³

³⁴¹ DEMİREL, Emin: a.g.e., s.279

³⁴² 05 Mart 2007 tarihli gazeteler ve televizyon haberleri.

³⁴³ 23 Şubat 2007 tarihli gazeteler ve televizyon haberleri

Nitekim Öcalan da sorunun siyasi yollarla çözülmesi gerektiğini şu ifadelerle belirtmiştir:³⁴⁴

“Ben uzun örgüt hayatımda Kürtlerin özgürlüklerini Türkiye içerisinde bulduklarını gördüm. Bana göre Kürtlerin derdi ayrı bir devlet kurmak olamaz. Federasyon ve otonomi bir çözüm değildir. Federasyon ve otonomiden daha ileri bir çözüm demokratik sistemin kendisidir.”

“Benim programlarımın başlangıçta hayal olduğunu anladım. PKK programının politik ve siyasi değeri olmadı, kavram olarak Kürdistan ibaresini kullandım. Coğrafi olarak ele aldım. Kürt Devleti kurmanın mümkün olmayacağı ilmen de sabittir. Gerekli de değildir. Mevcut Türkiye Devleti içerisinde demokratik ortamda her şeyin gerçekleşmesi mümkündür. Ben bu sonuca vardım. Ancak bu düşüncelerimi yeterince kamu oyuna yansıtma imkanı olamadı. Televizyonda yer alan konuşmalarında da özgürlüğün ancak Türkiye içinde olacağı mesajını verdim.”

“İmkanlar tanındığında gerekli bilgiyi verip, örgütü yasal çizgiye çekmeye hazırım. Bu konuda devletimizin de üzerine düşeni yapması gerekir. Devletin üzerine düşen iç barışı sağlayabilmek için gerekli olan yasal düzenlemeler yapmaktır. Bunların başında af yasası, dağda ve cezaevinde olanlar için onların topluma karışmalarını sağlayacak bir af yasası gelir.”

³⁴⁴ ÖZTÜRK, Saygı; a.g.e., s.180-186

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL HAREKET KAVRAMI VE PKK TERÖR ÖRGÜTÜNÜN SOSYAL HAREKETLER SOSYOLOJİSİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

4. SOSYAL HAREKET KAVRAMI

4.1. Sosyal Hareket Kavramının Tanımı

Sosyoloji biliminde önemli bir yere sahip olan ve Türk Sosyolojisinde önemi yeni yeni hissedilmeye başlanan “Sosyal Hareketler” kavramı, bazı fikir akımlarını ortaya çıkaran oluşumların neden-sonuç ilişkileri çerçevesinde daha detaylı olarak incelenbilmesini sağlamaktadır.

Toplumda insanlar kendilerine eşit davranılmadığını düşündüklerinde, isteklerinin, ihtiyaçlarının ve eğilimlerinin dikkate alınmadığını hissettiklerinde, bir araya gelerek ve organize olarak bu rahatsızlıklarını dile getirmeye çalışırlar. Kolektif davranış olarak nitelendirilen bu hareketler “sosyal hareket” olarak tanımlanmaktadır.³⁴⁵ Sosyal hareketler, belli sayıda kişinin ya da belli grupların dini, sosyal, siyasi, ekonomik bir zemine ya da bir ideolojiye örgütsel bir biçim verme ve bunları yayma girişimidir.

Uzun süren yoksunluk ya da güvensizlik koşullarının yol açtığı kaotik durumlar, sosyal davranış tarzları üzerinde bozucu etki yaratır. Bu dönemde insanlar hem liderlere, hem de fırsattan yararlanmaya çalışanlara açık hale gelir. Krizin etkisi altında, insanlar genelde nesnel ve kalıcı çözümler getirsin getirmesin yeni formülasyonları kabul etmeye yatkın olurlar. Bu olgudan bireyin kritik durumlarda telkine daha açık olması olarak söz edilir.³⁴⁶

Toplumda mevcut yapıdan kaynaklanan insanların ihtiyaçlarının karşılanmaması, eşitsizlik, adaletsizlik gibi değişime konu olan bazı rahatsızlıklar vardır. Sosyal hareketler, bu tür rahatsızlıkların ortaya konulması olarak değerlendirilmektedir. Nitekim, Giddens’a göre, tasarladığı bir modeli olan sosyal hareket, yerleşik kurumlar alanındaki toplu eylemler yoluyla ortak bir çıkarı korumak

³⁴⁵ ŞENTÜRK, Ünal; **Küresel Yeni Sosyal Hareketler ve Savaş Karşıtlığı**, Sosyal Bilimler Dergisi, Cumhuriyet Üniversitesi, Cilt:30, No:1, Mayıs 2006, s.31.

³⁴⁶ ŞERİF, Muzaffer-ŞERİF, Carolyn; **Sosyal Psikolojiye Giriş**, 2.cilt, Sosyal Yay., İstanbul, 1996, s.719-728

ya da ortak bir hedefe ulaşmayı sağlayabilmek için girişilen toplu bir çabalama sürecidir.³⁴⁷

Sosyal hareketler, esasında sosyo-politik nitelikli oluşumların bir yansımasıdır. Bu yansımalar “kolektif davranışlar” olarak bilinmektedir. Kolektif davranışlar, fert ve toplumun tutum ve zihniyetlerini belirleyen eylem kalıplarıdır. Ancak bu süreçte toplumun genel norm ve yapısal oluşumlarının da göz ardı edilmemesi gerekir. Sosyal hareketler ideoloji, şiddet gibi kavramlarla açıklanamaz.³⁴⁸

Smelser, kolektif davranış olarak nitelendirilebilecek olayları;

- Panik tepkisi,
- Çılgınlık tepkisi,
- Düşmanlık tohumunun yayılması,
- Sosyal ıslahat hareketleri de olmak üzere çeşitli norm yönelimli hareketler,
- Siyasi ve dini ayaklanmalar, devrimler, mezhep ve mezhepçilik hareketleri şeklinde sıralamaktadır. Sosyal hareketlerin değerlendirilmesinde kolektif davranışların önemi burada ortaya çıkmaktadır.³⁴⁹

Görülüyor ki, kolektif davranışlar temelde fert ve toplumun tutum ve zihniyetlerini belirleyen davranış biçimlerinden hareket etmekle beraber, geniş ölçüde toplumdan kaynaklanan norm kurallarıyla saçak ilişkiler halindedir. Bu bakımdan kolektif davranış türleri temelde sosyal hareketlerin açıklanması anlamına gelebilmektedir. Sosyal hareketleri kapsayan olaylar ile kolektif davranış biçimleri arasında büyük çapta benzerlikler bulunmaktadır.³⁵⁰

Sosyal hareketler, bir kolektif davranış şekli olarak “kolektif etkileşim” ile biçimlenmektedir. Genel anlamda kolektif etkileşim, çok sayıda kişinin ya da grubun aktif olarak katıldığı ve birbirlerine tepki verdiği sosyal durumlardaki davranışlar anlamına gelir. Kolektif davranışla genelde linç eylemleri, bir başka gruba karşı ayaklanma, açlık grevleri ya da devrimci bir çıkış yapan kalabalıklar, taleplerini desteklemek için kitlesel protestolarla seslerini duyuran topluluklar kastedilmektedir.³⁵¹

³⁴⁷ GIDDENS, Anthony; **Sosyoloji**, Ayraç Yayınları, İstanbul, 2000, s.26, (Zikreden; ŞENTÜRK, Ünal; a.g.m., s.33)

³⁴⁸ TÜRKDOĞAN, Orhan; **Sosyal Hareketler Sosyolojisi**, Birleşik Yayıncılık, İstanbul, 1997, s.9

³⁴⁹ SMELSER, Neil J.; **Theory of Behavior**, 1962, (Zikreden; TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.24)

³⁵⁰ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.24

³⁵¹ ŞERİF, Muzaffer-ŞERİF, Carolyn; **Sosyal Psikolojiye Giriş I**, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1996, s.337, (Zikreden; ŞENTÜRK, Ünal; a.g.m., s.34)

Dünya tarihi incelendiğinde, toplumların içinde kültürün bazı yönlerini değiştirmek amacıyla grupların mücadelelerini ortaya koyduğu pek çok olaya rastlanmaktadır. Haçlı seferleri, reformlar, Fransız, Amerikan ve Rus devrimleri, karşıt-kölelik hareketleri, işçi hareketleri, faşizm ve komünizm, celali isyanları, Kürt ayaklanmaları gibi sosyal hareketler, toplumdaki değişme mücadelelerini ortaya koymaktadır. Bu olaylardan da anlaşılacağı gibi sosyal hareketler, kolektif davranışların bir kesimi olarak görülmekle beraber sosyal değişimin önemli bir yönünü de teşkil etmektedir.³⁵²

Hak ve özgürlüklerin fazla olduğu yönetim sistemlerinde, sosyal hareketlerin daha da yoğunlukta olduğu gözlemlenmektedir. Bu tür toplumlarda fikir ayrılıkları çok çeşitlidir ve insanlar bu fikirleri daha net bir şekilde ortaya koyarlar. Sosyal hareketler aynı zamanda ideolojik nitelikli eylem biçimleridir.³⁵³ Özellikle Batı Avrupa'da 16-19 ncu yüzyıllar arasında pek çok ideolojik akımlar gerçekleştirilmiştir. Fransız İhtilali'nden sonra ortaya çıkan özgürlük, milliyetçilik ve eşitlik kavramlarının yarattığı hür ortamda, sosyal hareketler olarak nitelendirilen fikir akımları ortaya çıkmıştır.

İnsanların toplum yapısındaki sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel unsurlardan duydukları rahatsızlıkları dile getirmek amacıyla oluşturdukları sosyal hareketler idealisttirler.³⁵⁴ Her sosyal hareketin bir amacı vardır. Sosyal hareketlerin içerisinde bulunan grup üyeleri bu amaca ulaşabilmek için çeşitli eylemlerde bulunurlar.

Touraine ise sosyal hareketleri sosyal sınıf kavramıyla benzer olarak görmektedir. Ona göre sınıfları sosyal hareketler içerisindeki aktörler olarak ele almak gerekir. Sosyal sınıflar yerine sosyal hareketlerden bahsetmek tercih edilebilir. Touraine sosyal hareketleri bu doğrultuda şu şekilde tanımlamaktadır: “Bir sosyal hareket, tarihselliğin biçimi, kültürel yatırım, bilgi ve ahlak modelleri üzerindeki hakimiyeti ya da bağımlılığı ile tanımlanan bir sosyal sınıfın, bu kültürel modellere yönelmiş çatışmacı hareketidir.”³⁵⁵

Klasik sosyolojiye göre sosyal hareketler yapısal gerginliğe, ekonomik krize ve modernleşmeye tepki olarak ortaya çıkan olgulardır. Modernleşme, bütünleşme ve gelişme süreci tamamlandığında hareketler, toplumsal hayatta geçerli olmayan geçici

³⁵² TURNER, Ralph H.; **Collective Behavior**, Handbook of Modern Sociology, (Hazırlayan; FARIS, E.L.; s.426-455, Zikreden; TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.24-25)

³⁵³ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.17

³⁵⁴ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.12

³⁵⁵ TOURAINE, Alain; **Toplumdan Toplumsal Harekete**, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; Yeni Sosyal Hareketler, Kaknüs Yayınları, İstanbul , 1999, s.35)

çabalar bütünüdür. Hareketin aktörleri de sisteme entegre olmamış, marjinal ve irrasyonel tiplerdir.³⁵⁶

Bu çerçevede, Güneydoğuda bir Kürt hareketi olarak nitelendirilen PKK Terör Örgütünün eylemleri, bölgedeki ekonomik ve sosyal sıkıntıların giderilmesi halinde kolayca halledilebilecek bir terör sorunu olarak ele alınmaktadır.

Günümüzde sosyal hareketler literatüründe iki büyük teorik paradigmanın mevcut olduğu belirtilmektedir. Bunlar, “Kaynak Mobilizasyonu Paradigması” ve “Kimlik Yönelimli Paradigma” olarak da nitelendirilen “Yeni Sosyal Hareketler Paradigması”dır.³⁵⁷

4.2. Sosyal Hareketler Kavramına Temel Yaklaşımlar

1960 ve 1970’li yıllarda Avrupa ve Amerika’da yaşanan çevreci, etnik, feminist ve yerel özerklik hareketlerini sosyologlar, eski sosyal hareketlere karşı yeni sosyal hareketlerin başlangıcı olarak değerlendirerek, sosyal hareketler kavramında teorik bir değişimin olduğunu ortaya koymuşlardır.³⁵⁸ Özellikle küreselleşmeyle birlikte kitle iletişim araçlarının etkinliğinin artması ve insanlar arasındaki haberleşme olanaklarının gelişmesinin etkisiyle bu hareketler dünyada yeni kimlik arayışlarının olduğunu göstermiştir.

Bu tip gelişmeler sosyal hareketler literatüründe iki büyük teorik paradigmanın ortaya çıkışına yol açmıştır. Bunlar, aktörlerin ekonomik çıkarları temelinde bir araya geldiği vurgulanan “Kaynak Mobilizasyonu Paradigması” ve aktörlerin kimliklerini kurgulama sürecine yoğunlaşan “Yeni Sosyal Hareketler Paradigması”dır.³⁵⁹

Bu gelişmelerin en büyük ve ortak sebebi, klasik sosyolojinin son dönemlerde ortaya çıkan sosyal hareketleri açıklayamaması, dolayısıyla yeni teorik yaklaşımların gerekli olduğudur. Yine, Touraine “Aktörün Dönüşü” adlı eserinde, sosyolojinin ortaya çıkışı ve sonrasında gelişen, aktörü pasif özneye, sosyal hareketleri ise düzeni bozucu olgulara indirgeyen klasik yaklaşımları eleştirmekte, sosyal hareketler tarafından yeniden üretilen bir toplumsal model ve aktörün merkeze alındığı bir sosyolojik perspektif geliştirmektedir.³⁶⁰

³⁵⁶ ÇAYIR, Kenan; **Yeni Sosyal Hareketler**, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 1999, s.7

³⁵⁷ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.9

³⁵⁸ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.8

³⁵⁹ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.9

³⁶⁰ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.9

4.2.1. Kaynak Mobilizasyonu Paradigması

Modern çağın ilk dönemlerinde ortaya çıkan sosyal hareketler teorilerinden birisi olan Kaynak Mobilizasyonu Paradigması, çağdaş hareketleri daha çok politik düzeyde ele almaktadır. Mevcut çatışmaları ya dışlanmış toplumsal grupların sisteme katılma mücadelesinin³⁶¹ ya da kaynakların farklı biçimde dağıtım talebinin bir ifadesi³⁶² olarak açıklamaktadır. Teorisyenler, Kaynak Mobilizasyonu Paradigmasının temelinde kolektif hareketin stratejik bir mantıkla bireylerin çıkarlarının rasyonel bir takibi olduğunu ileri sürmektedirler. Bir hareketin başarısı politik aktör olarak tanınma, elde etme yahut maddi kazancın arttırılmasına bağlıdır.³⁶³

Bu paradigmanın önemli bir destekçisi olan Tilly, sosyal hareketi “oturmuş siyasal pozisyonu olmayan bir sosyal kategori adına, gücü elinde tutanlara karşı yöneltilen talepler ve mücadeleler”³⁶⁴ olarak tanımlamaktadır. Tilly, günümüzdeki çatışmaları ağırlıklı olarak siyasal düzleme oturtmakta ve sosyal hareketlerin ortaya çıkışını dışlanmış, marjinal grupların politik sahneye giriş mücadelesi olarak sosyal bir süreçle açıklamaktadır.³⁶⁵

Cohen’e göre Kaynak Mobilizasyonu Teorisyenleri şu varsayımları paylaşırlar:³⁶⁶

- Sosyal hareketler kolektif davranışın çatışmacı perspektifinden anlaşılmalıdır,
- Kurumsal ve kurumsal olmayan kolektif hareket arasında temel bir farklılık yoktur,
- Her ikisi de kurumsallaşmış güç ilişkileri çerçevesinde çıkar çatışmalarını içerir,
- Kolektif hareket, grupların çıkarlarını rasyonel bir biçimde savunmalarını içerir,
- Amaçlar ve şikayetler güç ilişkilerinin daimi ürünleridir ve hareketlerin oluşumunu açıklayamazlar,

³⁶¹ TILLY; **From Mobilization ve Revolution**, MA:Addision-Wesley, 1978, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.20)

³⁶² MCCARTHY, J.-ZALD, M.; **Resource Mobilization and Social Movements**; A Partical Theory, American Journal of Sociology, 1977, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.21)

³⁶³ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.21

³⁶⁴ TILLY; a.g.e., s.736, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.21)

³⁶⁵ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.21

³⁶⁶ COHEN, Jean, L.; **Strategy or Identity: New Theoretical Paradigms and Contemporary Social Movements**, Social Research 52, 1985, s.663-716, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.114)

- Hareketin oluşumu, kaynaklar ve fırsatlardaki değişimlere bağlıdır,
- Başarı, grubun bir siyasal aktör olarak tanınması veya artan maddi bir fayda ile gerçekleşir,
- Hareketlilik (Mobilizasyon), büyük ölçekli, özel amaçlı, bürokratik ve resmi örgütlenmeleri kapsar.

Tilly'nin sosyal hareketleri stratejik mücadeleler olarak açıklaması, sosyal sisteme herhangi bir referans olmaksızın toplumun sadece güç ilişkilerine indirgenmesi sonucunu doğurduğundan bu fikir, bazı teorisyenler tarafından eleştirilmektedir. Başka bir ifade ile bu tip bir yaklaşım, çatışmanın kültürel ve yapısal boyutunu göz ardı etmektedir.³⁶⁷ Yeni sosyal hareketlerin mücadele alanı sadece adaletsiz kaynak dağılımı değil, ortak toplumsal anlamlar ya da gerçekliğin tanımlanma yollarıdır.³⁶⁸ Ayrıca, Tilly'nin çağdaş kolektif hareketi sadece siyasal düzeyde ele alınışının, “yeni sosyal hareketler, endüstriyel kapitalizm ile ilgisi olmayan sistematik çatışmalara yol açar mı?”³⁶⁹ ve “eğer bir sosyal hareket siyasal alana girmek istiyorsa nasıl anlamlandırılacaktır?”³⁷⁰ gibi sorulara cevap veremediği ileri sürülmektedir. Yani, Tilly'nin yaklaşımı, yeni sosyal hareketlerin kimlik boyutunu analiz etme imkanını dışlamaktadır.³⁷¹

Sonuç olarak; Kaynak Mobilizasyonu Paradigması, kendisini gücün stratejik kullanımı ile sınırlamakta, güncel çatışmaların siyasal boyutu üzerinde odaklanmamaktadır. Bu, her ne kadar yeni sosyal hareketlerin önemli bir boyutu olsa da, bu analiz tarzı aktörlerin kimlik, özerklik, sosyal normlar üzerindeki ilgisini açıklamamaktadır. Bu paradigmanın eksik kalan yönleri, başka bir paradigma ile tanımlanabilir.³⁷²

4.2.2. Yeni Sosyal Hareketler (Kimlik Yönelimli) Paradigması

“Kimlik Yönelimli Paradigma” olarak da nitelendirilen bu paradigmanın teorisyenleri, yeni hareketlerin mevcut siyasi yapının değiştirilmesi amacıyla sosyo-

³⁶⁷ COHEN, Jean-ARATO, Andrew; *Social Movements and Civil Society*, MIT, 1992, s.499-501, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22)

³⁶⁸ DIANI, M.; *The Concept of Social Movements*, The Sociological Review, Vol.38, 1992, s.10, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22)

³⁶⁹ MELUCCI, Alberto; *The Symbolic Challenge of Contemporary Movements*, Social Research, Vol:52, No:4, 1985, s.790, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22)

³⁷⁰ COHEN, Jean-ARATO, Andrew; a.g.e., s.504, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22)

³⁷¹ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22

³⁷² ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.22

politik yönünü değil, mevcut değerler, normlar ve kimlik yapılarında değişim taleplerini içeren sosyo-kültürel boyutunu öne çıkarmaktadır.

Touraine, sosyal hareketlerin bir yapıya tepki olmadığını söylediği gibi, sosyal hareketlerin toplum içinde anormal değil, normal olduğunu, çatışma ortamı yaratan hareketlerin toplum yaşantısının bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Sosyal hareketleri toplumsal düzlemde çatışmacı fakat kültürel alana yönelmiş davranış biçimleri olarak tanımlar. Touraine'e göre toplum verili değil, yeniden ve yeniden üretilen bir yapıdır. Kendi sözcükleriyle toplum "durumların değil, sosyal hareket ve ilişkilerin sahnelendiği bir oyundur."³⁷³ Bu oyun, sosyal çatışmalarla sürekli olarak yenilenir. Touraine toplumsal hayatın, merkezi bir çatışmanın etrafında örgütlendiğini ileri sürer.³⁷⁴

Yeni sosyal hareketlerin stratejik mantığını ortaya koyan kaynak mobilizasyonu paradigması teorisyenleriyle, yeni sosyal hareketler paradigmasının teorisyenleri karşılaştırıldığında, her iki paradigmanın teorisyenleri de sosyal hareketlerin sivil toplumdaki kimlik inşası sürecine vurgu yaparlar. Bu durum, yeni sosyal hareketler paradigmasının teorisyenlerinin kültürel alanlara yönelmelerine ve çağdaş hareketlerin siyasal etkilerini göz ardı etmelerine yol açmaktadır. Bu teorisyenlere göre yeni sosyal hareketler temelde siyasal sahneye bir çıkış değil, mevcut kamusal alanı genişletme ve siyasal kurumları demokratikleştirme çabasıdır.³⁷⁵

Cohen ve Arato, iki rakip paradigmanın, yeni sosyal hareketlerin kültürel ve siyasal boyutu arasında tatmin edici olmayan bir seçim yapmak zorunda bırakmasını eleştirerek, iki paradigmayı birleştirmeyi öngören bir yaklaşım geliştirmişlerdir. Yeni sosyal hareketlerin hem sistem, hem de günlük yaşam düzeyinde işlediğini ileri sürmektedirler. Yeni hareketlerin temel rolünün kimliğin kurgulanması olduğunu kabul etmektedirler. Fakat kimliğin inşası, hem sivil hem de politik düzeyde demokratik alanlar yaratmak için bir güç mücadelesini gerektirmektedir. Dolayısıyla, yeni hareketler politik ve ekonomik alanı da hedeflemektedir. Bu alanlara girmek için baskı uygulayarak örgütlenmeler geliştirmekte ve bu alanlardaki çıkarlarını savunmaktadır.³⁷⁶

³⁷³ TOURAINE, Alain; **Beyond Social Movements Theory**, Culture and Society, Vol:52, 1992, s.1, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.23)

³⁷⁴ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.23

³⁷⁵ ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.26

³⁷⁶ COHEN, Jean-ARATO, Andrew; a.g.e., s.530, (Hazırlayan; ÇAYIR, Kenan; a.g.e., s.26)

Bu bölümde sosyal hareket olarak incelenecek olan PKK Bölücü Terör Örgütünün hareketi, hem Kaynak Mobilizasyonu Paradigması hem de Yeni Sosyal Hareketler Paradigması özelliği taşımaktadır.

PKK hareketinin en önemli amacı, Türkiye Cumhuriyeti Devleti toprakları üzerinde ayrı bir Kürdistan Devleti kurmaktır. Bu amaç, mevcut siyasi yapının değiştirilmesi hedefi ile örtüştüğünden Kaynak Mobilizasyonu Paradigması kapsamında değerlendirilebilir. Kendilerini dışlanmış hisseden, ayrı bir ırktan olduklarını iddia eden marjinal aktörlerden oluşan PKK hareketi, politik sahneye giriş mücadelesi olarak siyasal bir süreçle açıklanabilir.

Ancak, PKK hareketini sadece siyasi bir boyutu olan sosyo-politik yönlü bir hareket olarak değerlendirmek yanlış olur. PKK tarafından ileri sürülen, Kürtçenin anadil olarak kabul edilmesi, Kürtçe eğitim ve yayına izin verilmesi, Kürt kimliğinin tanınması gibi istekler, hareketin sadece politik yönünü değil aynı zamanda ülkemizde mevcut değerler, normlar ve kimlik yapısındaki değişim taleplerini de içine alan sosyo-kültürel boyutunu da öne çıkarmaktadır. Hareket, bu kavramlarla Yeni Sosyal Hareketler Paradigmasının da özelliklerini içermektedir.

PKK hareketi, amaçladığı hedeflere ulaşabilmek için terör yöntemini benimseyen bir güç mücadelesine girişmiştir. Cohen ve Arato'nun da belirttiği gibi yeni bir kimlik inşa etmek isteyen bu tür hareketler politik alanlar hedeflemekte ve bu alanlara girmek için baskı ve şiddet uygulamakta, böylece çıkarlarını savunmaya çalışmaktadırlar. PKK hareketi de bu tanımlara uygun şekilde baskı ve tedhiş yoluyla haksız mücadelesine devam etmektedir.

PKK hareketi, batılı emperyalist devletlerin asılsız ve mesnetsiz iddiaları sonucunda ve bu ülkelerin kışkırtmalarıyla ortaya çıkan Kürt hareketinin bir parçasıdır. Bu hareketin içerisinde bulunan aktörler, tarihsel bir zorunluluk olduğunu düşündükleri Kürt hareketinin gereklerini yerine getirmek için mücadele eden figürlerdir.

4.3. Değer ve Norm Yönelimli Sosyal Hareketler

Sosyal hareketler, sosyal düzenden dolayı duyulan memnuniyetsizliğin sonucunda, bu memnuniyetsizliği topluma duyurmak amacıyla gösterilen faaliyet ve

çabalardan oluşmaktadır. Bu faaliyetler, değer yönelimli olabileceği gibi norm yönelimli de olabilmektedir.³⁷⁷

Norm Yönelimli Hareketler, normları korumak, onarmak, tadil veya yeniden meydana getirmek girişimi olarak ifade edilmektedir. Norm Yönelimli Hareketler, panik, çılgınlık ve düşmanlık gibi eylem biçimleridir.³⁷⁸ Bu duygular, bu tür hareketlerde faaliyetlerde bulunan aktörlerin veya grubun eylemlerde sahip olduğu duygulardır. Örneğin; 1876'da Shay isyanı olarak bilinen Massachusette'deki devlet yetkililerine karşı silahlı ayaklanma, devlet borçlarını azaltmak ve piyasaya kağıt para sürmek esasından kaynaklanan norm yönelimli tahriklerin neticesidir. Birçok norm yönelimli hareketler, bağımsız olarak anlamlı değişimleri davet eden değer yönelimli sosyal hareketleri meydana getirir.³⁷⁹

Değer Yönelimli Hareketler, toplumun sahip olduğu sosyal değerleri korumak, onarmak, güçlendirmek ya da yenileriyle değiştirmek üzere yapılır.³⁸⁰ Yerli hareketi, messianik (kurtarıcı) hareketleri, millenarian (bin yıllık barış ve selamet devresi) hareketler, ütopian hareketleri, mezhep oluşumları, dini ihtilal, siyasi ihtilal, milliyetçi hareketler, karizmatik eğilimler ve daha birçok eylem kalıpları değer yönelimli olabilmektedir.³⁸¹

Değer Yönelimli Hareketler, dini ve laik olmak üzere ikiye ayrılırlar. Laik değer yönelimli hareketler, milliyetçilik, komünizm, sosyalizm gibi siyasi inançları içermektedir.³⁸² Dini değer yönelimli hareketler ise tarikatçılık, şeriat, mezhepçilik gibi inançlar doğrultusunda faaliyetlerini sergilerler.

Norm Yönelimi Hareketler, toplumun işleyişinde görülen aksaklığı gidermek için norm değiştirici bir özelliğe sahipken, Değer Yönelimli Hareketler, toptan bir değişim özelliği göstermektedir. Dolayısıyla, Norm Yönelimli Hareketler topluma daha az sıkıntı vermekte, Değer Yönelimli Hareketler ise daha ciddi problemlerin doğmasına sebep olmaktadır.³⁸³

³⁷⁷ TATAR, Hüsnüye Canbay; **Sosyal Hareketler Sosyolojisi Açısından PKK**, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 2000, s.287

³⁷⁸ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.39-40

³⁷⁹ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.40

³⁸⁰ TATAR, Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.287

³⁸¹ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.40

³⁸² TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.41

³⁸³ TATAR, Hüsnüye Canbay; **Nuh'un Gemisindekiler, Şehirleşme ve Dini Cemaatleşme**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 1999, s.76-77, (Zikreden; TATAR, Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.287)

PKK hareketi, örgütün kuruluşunda Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde ayrı bir Kürdistan Devleti kurmayı amaçlayarak, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü, anayasada belirtilen “Türkiye Cumhuriyeti Devleti bölünmez bir bütündür” hükmünü değiştirmek istemiştir. Bu özelliği ile değer yönelimli bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Ancak son yıllardaki gelişmelerle, özellikle Öcalan'ın yakalanmasıyla strateji değişikliğine giden PKK, “demokratik çözüm”, “Kürt kimliğinin tanınması” gibi ifadeler kullanarak, DTP aracılığı ile hareketi siyasi platforma taşımıştır. Bu strateji değişikliği ile PKK hareketinin norm yönelimli bir harekete dönüştürüldüğü anlaşılrsa da gerek DTP'li liderlerin açıklamaları gerekse örgütün bölgedeki terör faaliyetlerine devam etmesi, bu dönüşümün göstermelik olduğu düşüncesinin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.

5. SOSYAL HAREKET OLARAK PKK BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ

Sosyal hareketler kavramı ile ilgili yukarıda belirtilen bilgiler ışığında, PKK Terör Örgütünü bir sosyal hareket olarak incelemek mümkündür. Öncelikle PKK hareketinin oluşumunu incelemeyi müteakip, sosyal hareketlerin belirleyici özellikleri³⁸⁴ bakımından değerlendirmeler yapılacaktır.

5.1. PKK Bölücü Terör Örgütü Hareketinin Oluşumu

Bilindiği gibi, Osmanlı ve Cumhuriyet tarihinde “Kürt İsyanları” olarak ortaya çıkmış büyük bir olaylar serisi vardır ki, PKK hareketi de bu tür Kürtçülük faaliyetlerinin devamı niteliğindedir. Bu hareketi incelerken özellikle şu sorulara cevap verilmesi gerekmektedir:

PKK hareketinin veya daha genel bir ifadeyle “Kürt hareketinin” aslı nedir? Bu hareket siyasi ya da dinsel bir zümrenin hareketi midir? Bu hareketin içerisindeki aktörlerin amacı nedir? Acaba hareketin arkasında başka güçler mi var? Bu faaliyetlerin başlangıcı neden 19. yy.a denk gelmektedir? Gibi sorulara, araştırmada cevap verilmeye çalışılacaktır. Ancak konuya girerken öncelikle şu belirtilmelidir ki, bu hareket din merkezli bir hareket değildir. PKK için aynı şey söylenilemese de, geçmişte yaşanan bazı Kürt isyanlarında şeyh, şih gibi dini kesimden bazı insanlar kullanılmıştır. Fakat, PKK hareketi aksine, Marksist-Leninist çizgide oluşturulan bir hareket niteliğini taşımaktadır.

³⁸⁴ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.28-30

PKK hareketi, siyasi bir özellik taşımaktadır. Diğer Kürt hareketlerinde olduğu gibi PKK hareketinin de arkasında destekleyici ve kışkırtıcı unsurlar bulunmaktadır. Kürt hareketlerinin 19.yy.'da ortaya çıkması tesadüf değildir. Bu sırada Fransa, İngiltere ve Rusya'nın Osmanlı toprakları üzerindeki hayat sahaları siyaseti, Kürt hareketlerinin ortaya çıkışında büyük etken olmuştur.

Temelinde “Şark Meselesi” zihniyetinin yattığı bu siyaset doğrultusunda batılı devletler, Osmanlı topraklarını bölme çalışmalarının bir parçası olarak bölge halkını etkilemek amacıyla misyonerlerini görevlendirmişlerdir. Misyonerler, bölge halkının kültürel yapısı itibarıyla dinine bağlı olmasından faydalanmak suretiyle,³⁸⁵ daha çok şeyh, şih gibi dini yönleriyle bölge halkı üzerinde etkisi büyük olan insanlar üzerinde yoğunlaşmışlardır. Nitekim, Kürt isyanlarının çoğunun başında şeyh, şih olarak nitelendirilen insanlar bulunmuşlardır. Her ne kadar Kürt isyanlarında bu tür insanlar kullanılsa da bu ayaklanmaların ortaya çıkış sebepleri dini hususlar değil, tamamıyla Türk topraklarının bölünmesi amaçlarıyla ilgili siyasi meselelerdir.

Kürtçülük faaliyetlerinin en son halkası konumundaki PKK hareketi, diğer Kürt isyanlarının aksine, 1960 ve 1970'li yıllarda Türkiye'de yaşanan komünizm akımından etkilenmiş ve Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda kurulmuştur. Yine batılı devletler tarafından PKK hareketinin desteklenmesi, Şark Meselesi'nin günümüzdeki yeni bir politik uygulamasından başka bir şey değildir.³⁸⁶

Görüldüğü üzere, PKK hareketi diğer Kürt hareketleri gibi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bölünmez bütünlüğüne karşı batılı emperyalist devletler tarafından oluşturulmuş bir harekettir. Bu hareketin hiçbir meşru tarafı yoktur. Bu hareketten Türkiye ve başta yöre halkı olmak üzere Türk Milleti zarar görmektedir.

5.2. Sosyal Hareketlerin Belirleyici Özellikleri Bakımından PKK Bölücü Terör Örgütü Hareketi³⁸⁷

Dış güçlerin tahriklerinin yanı sıra hareketin ortaya çıkış ve büyümesinin diğer bir sebebi de bölgedeki sosyal yapıdan kaynaklanmaktadır. Bölge halkının eğitim seviyesinin düşük olması, ekonomik sıkıntıların bulunması gibi etkenler harekete ivme kazandırmıştır.

³⁸⁵ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.35

³⁸⁶ ÇAY, Abdulhaluk M.; **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, s.25

³⁸⁷ Orhan TÜRKDOĞAN, Sosyal Hareketlerin Sosyolojisi isimli eserinde sosyal hareketlerin belirleyici özelliklerini 6 başlık altında incelemiştir. Biz de araştırmamızda bu belirleyici özellikler bakımından PKK hareketini inceleyeceğiz.

5.2.1. Sosyal ve Yapısal Etkenler

Türk konar-göçer sosyo-ekonomik yapısının bir sonucu olarak en erken çağlardan beri Türk topluluklarında hayvancılık, iktisadi hayatta önemli bir yer tutmuştur. Ancak, bu yapıda kışlak hayatının da görülmesi sebebiyle Türk hayat yapısı tam manasıyla bir göçebe hayatı olmayıp, yarı konar-göçer yarı yerleşik bir hayat tarzı üstüne kuruludur.³⁸⁸

Bu hayat tarzı bölgedeki aşiretlerin de birbirleri arasındaki anlaşmazlıklara sebep olmaktadır. Bu tür hayat kavgaları bölgede sürekli olarak yaşanmakta ve aşiret mensupları bu kavgalardan büyük zararlar görmektedirler.

Ziya Gökalp, bölge halkının karakteristik özellikleri ile ilgili şu ifadeleri kullanmaktadır: “Köylülerimiz genellikle Kürt kavmine mensup, cahil ve aşiret ahlakıyla yetişmektedir. Hissiyeti milliye ve vataniyeden külliye mahrumdur. Kürt köylüsü devlet hakimiyetini bilmediği için vergi vermek istemez; vatani, köy yahut aşiretten ibaret zannettiği için askerlikten kaçır, kanunun yazılmış olduğu lisanın bir kelimesini anlamadığı için mahkemenin celplerine, davetlerine icap etmez, zekatı şeriyi molla ve şeyhlere tamamen verdiği için aşardan, ağnamdan çalmayı doğru bir hareket zanner. Köylü bu arzularından müyesser olmak için bir hamiyeye, bir yardımcıya muhtaçtır. İşte, köy sahipleri, tabiri mahallisiyle köy ağasını yetiştiren, köylülerin bu ihtiyacıdır.”³⁸⁹

Günümüzde de bölge halkının geçmişe göre azalma gösterse de bu düşüncelerinin etkileri hala devam etmektedir. Hatta, Türkiye’deki seçim faaliyetleri bu bölgede diğer bölgelerden farklı olarak cereyan etmektedir. Siyasi parti liderleri diğer bölgelerde seçim meydanında insanlara düşüncelerini aktarıırken, Güneydoğu’da ise aşiret reislerini aracı olarak kullanmaktadır. Siyasi liderler düşüncelerini, vaatlerini aşiret reislerine anlatmak suretiyle bölge insanın oyunu kazanmayı tercih etmektedirler. Bölge halkı siyasal anlamda birey değildirler. Siyasi anlamdaki bu uygulama, Güneydoğu halkının hayatın bütün kademelerinde de aşağı yukarı mevcuttur.³⁹⁰

Aşiretlerin bölgedeki hakimiyet gücünden PKK da faydalanma yoluna gitmiştir. Devlet yanlısı aşiretlere karşı saldırılar ve silahlı eylemler düzenleyerek bu aşiretleri sindirmek istemiş, kimi aşiretleri de kendi amaçları doğrultusunda kullanmıştır. Örgüt,

³⁸⁸ ÇAY, Abdulhaluk M.; a.g.m., s.25

³⁸⁹ GÖKALP, Ziya; a.g.e., s.108-109

³⁹⁰ KAYNAK, Mahir; a.g.e., s.118

ilk silahlı eylemini 1979 yılında Bucak Aşiretine saldırarak gerçekleştirmiştir.³⁹¹ Aşiret yapılanmasını çok iyi bilen PKK, bölgedeki eylemlerinde bazı aşiretlerden azami derecede faydalanma yoluna gitmiştir.

Ancak, bu aşiretlerin pek çoğunu tedhiş yoluyla korkutarak veya sindirerek yanına çekmeyi başarmış ve kullanmıştır. Nitekim, bir PKK itirafçısı olan S. Dönmez'in "Aile ya da aşiretten bir kişiyi kazanmayı başardıysak, bütün aile ya da aşiret bizim tarafımıza geçiyordu"³⁹² sözleriyle PKK'nın aşiret stratejisi ortaya çıkmaktadır.

Bunun yanında, Türkiye Devleti de bazı aşiretlerden geçmişte istifade etmiş, günümüzde de istifade etmektedir. II. Abdulhamit döneminde ayaklanan Ermenilere karşı bölgedeki aşiretlerden "hamidiye alayları" kurularak faydalanılmıştır.³⁹³ PKK'ya karşı mücadelede de bazı aşiretlerle Türkiye Devleti'nin işbirliği yaptığı bilinmektedir. Bu durum terörist başı Öcalan tarafından Türkiye'nin "Kürdü Kürde, Kürdü Ermeniyeye, Ermeniyi Kürde kırdırmada olduğu gibi, lanetli bir politikayı tekrar canlandırmak"³⁹⁴ istediği şeklinde değerlendirilmiştir. Öcalan, Türkiye'nin aşiretler aracılığı ile bölge halkını kullandığını iddia etmiştir.

Bölgenin ekonomik yapısı incelendiğinde yurdun diğer kesimlerinden daha geride olduğu görülmektedir. Örgüt, bu konuyu istismar ederek, devletin özellikle bölgeyi geri bıraktığını, sömürdüğünü ve bölge halkını ikinci sınıf vatandaş olarak gördüğünü, propaganda aracı kullanmaktadır.³⁹⁵ Bölge halkının eğitimsizliğinden istifade eden PKK, halkı kendi tarafına çekmeye çalışmaktadır. Örgüt, bölge halkının ekonomik geri kalmışlığından faydalanarak örgüte eleman kazandırma faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Örgüte katılanların çoğuna iş verileceği ve ailesine maaş bağlanacağı yönünde vaatler verilerek gençler kandırılmaktadır.³⁹⁶

Ancak, ekonomik yönden Türkiye'nin diğer bölgeleri de pek farklı durumda değildir. Devlet İstatistik Kurumunun 2000 yılı verileri, ekonomik nedenlerle en çok göç veren bölgeler bazında incelendiğinde, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin diğer

³⁹¹ BALLI, Rafet; a.g.e., s.205

³⁹² İMSET, İ.; **PKK, Ayrılkçı Şiddetin Yirmi Yılı**, Ankara, 1994, s.44, (Zikreden; TATAR, Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.288-289)

³⁹³ DENKER, M.Sami; a.g.e., s.44

³⁹⁴ ÖCALAN, Abdullah-KÜÇÜK, Yalçın; a.g.e., s.160-161

³⁹⁵ UNAN, Fahri; **Politika Çıkmazındaki Kürt Meselesi**, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi Yayınları, Ankara, 1992, s.63

³⁹⁶ DEMİRKIRAN, Sami; a.g.e., s.222

bölgelerden çok fazla farkının olmadığı, hatta Karadeniz Bölgesi'nin daha fazla göç verdiği görülmektedir.³⁹⁷

Ayrıca, bölgede geçmişte yaşanan ayaklanmalar ve günümüzde yaşanan PKK gerçeği, bölgenin geri kalmasına önemli etkileri olmuştur. Burada yaşanan olaylar devlete sıkıntılar yarattığından bu bölgeye gerektiği gibi ekonomik yatırımlar yapılamamıştır. Fakat son yıllarda başlatılan ve şu anda bitme aşamasına gelen GAP Projesiyle, tarım ve hayvancılık sektörlerinde büyük bir atılım gerçekleştirilerek bu sıkıntılar aşılmaya çalışılmaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu, milli devlet yapısına sahip olmadığı için yöre halkının mensubiyet özelliği, bir başka deyişle, devlete bağlılığı gelişmemiştir. Bunun üzerine Cumhuriyet öncesi ve sonrası yaşanan ayaklanmalar, bölge halkının devlete güvenini iyice sarsmıştır. Cumhuriyet kurulduktan sonra milli devlet yapısına kavuşulmasına rağmen bölgede Cumhuriyet devrimlerine karşı gerçekleştirilen ayaklanmalar, halkı devlete bağlılık konusunda geri bırakmıştır.³⁹⁸

Yöre halkının bu sosyo-psikolojik durumundan faydalanan PKK, yaptığı propagandalarla bölge halkının bir kısmını devlete karşı kışkırtmaktadır. Devletle terör örgütü arasında kalan yöre halkının bir kısmı PKK tarafına, bir kısmı da devletin tarafına geçmektedir. Bu durum ise bölgede sürekli bir kaos ortamının yaşanmasına sebep olmaktadır.

Örgüt, bölgede bebeğinden kadınına birçok insanı katlederek otoritesini kurmaya çalışmıştır. Gerçekleştirdiği bu katliamları devletin yaptığını ileri sürerek halkı kendi tarafına çekmeye çalışmıştır. Önce katliamlar gerçekleştiren, ardından ajitasyon yaparak halkı kazanmaya çalışan PKK, zulüm yaptığı halkın daha sonra savunuculuğunu yapmaktadır.³⁹⁹

Bölgedeki sosyal-yapısal etkenlerin dışında dış faktörlerin de etkilerinin incelenmesi gerekir. Batılı ülkelerin Şark Meselesi olarak adlandırdığı politikalarında şu esaslar bulunmaktadır:⁴⁰⁰

³⁹⁷ www.tuik.gov.tr, **Bölgelerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı**, 28.03.2007

³⁹⁸ TATAR, Hüsniye Canbay; a.g.m., s.291-292

³⁹⁹ TATAR, Hüsniye Canbay; a.g.m., s.294

⁴⁰⁰ ÖGEL, Yıldız, ERÖZ Mehmet vd.; **Türk Milli Bütünlüğü İçerisinde Doğu Anadolu**, Ankara, 1992, s.168-170, (Zikreden; TATAR, Hüsniye Canbay; a.g.m., s.294-295)

- Maddi Sebepler: Avrupa, 19. yy.da sanayi ve sermaye merkezi olmuştur. Bunları işleyebilmesi için ham madde bulacağı ve işlediği mamulleri satacağı pazarlara ihtiyaç duymuştur.

- Stratejik Sebepler: Pazar oluşturmak maksadıyla, koloniler ve pazarlar kurmuş, buralarla irtibat sağlamak için stratejik mevkiileri ellerinde tutmaları gerekmiştir.

- Psikolojik Sebepler: Prestij sahibi devlet olmak, sahip olunan maddi üstünlükle paralel olarak büyük devlet ve büyük millet olma arzusu.

Bunların yanında, Türklerin Anadolu'ya girdiği 1071 yılından itibaren uygulamaya başladıkları Şark Meselesiyle, Türkleri Anadolu'dan atmayı amaçlamışlardır.⁴⁰¹ Ancak, bu amaçlarına hiçbir zaman ulaşamayan bu devletler, PKK'yı desteklemek suretiyle Türkiye topraklarını bölmeye çalışmaktadırlar.

5.2.2. Gerginliği Oluşturan veya Kolaylaştıran Etkenler

Gerginliğin oluşmasını sağlayan en büyük etkenlerden birisi, yöre halkının yaşadığı ekonomik sıkıntılardır. Bu durumu istismar eden PKK, ekonomik sıkıntılarının yaşanmasına devletin sebep olduğunu iddia ederek yöre halkını buna inandırmaya çalışmaktadır. PKK'nın propagandasından etkilenmesi sonucunda, kandırılan bazı insanlar bölgede devlete karşı bir tepki oluşturmaktadır. PKK'nın yanında olan veya olmayan birçok kişi devletin bu bölgeyi göz ardı ettiğini düşünmektedir. Ancak, daha önce de belirtildiği gibi bu tür ekonomik ve sosyal sıkıntılar Anadolu'nun birçok yerinde de yaşanmaktadır.

Halbuki, bölgede dünyanın en büyük projelerinden birisi olarak nitelendirilen GAP Projesi gerçekleştirilmektedir. Tamamıyla bölgenin tarım ve diğer ekonomik alanlarda gelişimini sağlamak maksadıyla oluşturulan bu proje, Türkiye'nin bölgenin kalkınması için çabaladığının bir göstergesidir.

Geçmişte sürekli ayaklanmalar ve günümüzde terör belasını yaşayan bölgede bu faaliyetlere karşı devlet bazı tedbirler almıştır. Bu durum, bölge halkından bazılarının devlete karşı tepki oluşturmaya sebep olmuştur. Bu sayede PKK'nın işi daha da kolaylaşmış, birçok insanı yanına çekerek gerginliğin tırmandırılmasında başarılı olmuştur.

⁴⁰¹ ÇAY, Abdulhaluk M.; **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, s.7-14

Örgütün basın-yayın organları Türkiye ile ilgili yalan yanlış haberler yaparak bölge halkını etkilemeye çalışmaktadır. Özellikle Roj TV kanalı aracılığı ile Kürtçe yayın yapılarak bölgede Türkçe bilmeyen, eğitimsiz vatandaşları kendi davalarına inandırmaya çalışmaktadır.

Son dönemlerde aslında bir Türk bayramı olan Nevruz'un örgüt tarafından bir siyasi propaganda aracı olarak kullanıldığı görülmektedir. Her sene 21 Mart günlerinde bölge halkından pek çok kişinin şehir merkezlerinde toplanılması ve gösteri yapılarak örgüt ve örgüt elbaşısı Öcalan lehinde sloganlar atılması sağlanmaktadır. Toplanan bu kalabalıkların büyük bir kısmının yaşlı kadın ve çocuklardan olduğu gözlenmekte, bu insanların kandırıldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca, PKK yandaşı bazı siyasi parti liderlerinin örgüt lehine konuşmalar yaparak halkı kazanmaya çalışmaları amaçlarını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Devleti yöneten siyasi iktidarların, bölgeye yönelik yanlış politikalarından dolayı terör sorunu bu noktalara kadar gelmiştir. Terör örgütünü "iki buçuk eşkiya" şeklinde tanımlayan siyasi iktidarlar sebep oldukları bu ortamın altında ezilmektedirler. Devlet, çalışanların büyük bir kısmını bu bölgeye göndermekte zorlanmaktadır. Hatta vasıfsız, işe yaramaz olarak değerlendirilen kişileri bu bölgeye göndermek suretiyle oluşturduğu yanlış atama politikaları sebebiyle, bölge bir sürgün yeri olarak görülmektedir. Bu yanlışlık ise bölgenin ekonomik ve siyasal gelişimini yavaşlatmaktadır. Örgüt ise bu durumu istismar etmektedir.

Yaşanan tüm bu olaylar neticesinde, bölge halkı zamanla mensubiyet duygusunu kaybetmeye ve kendilerini genel çoğunluktan ayrı görmeye başlamıştır. Bu ayrı olma duygusu bölge halkının cemaatleşmeye doğru kaymasına sebep olmuştur.⁴⁰² Çoğunlukla dışa kapanık olarak yaşamakta olan ve kendilerini toplumdan soyutlayan bu insanlar, PKK'nın halkı kazanma ve gerginliği artırma konusundaki faaliyetlerini daha da kolaylaştırmaktadır.

5.2.3. Umumi İnançın Yayılması

Devletin yöre halkına karşı olumsuz tavır takındığı, genel bir inanış haline gelmiştir. Terör örgütünün başlangıçta baskı ve korku yoluyla benimsettiği bu düşünceler zaman geçtikçe bölge halkı tarafından kabullenilmeye başlanmıştır.⁴⁰³ Pek tabiidir ki bölge halkının tümünü bu şekilde değerlendirmek yanlış olur. Halkın büyük

⁴⁰² TATAR, Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.288

⁴⁰³ TATAR, Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.295

bir kesimi halen PKK'ya nefret duymakta, örgütün düşüncelerine tamamen karşı çıkarak devletin yanında hareket etmektedir.

Devletin yanında olan bu insanlar bile, bölgenin eğitimde ve ekonomik alanlarda geri bırakıldığını düşünmektedir. Ancak, daha önce de belirtildiği gibi bu tür sosyal ve ekonomik sıkıntılar Anadolu'nun pek çok yerinde yaşanmaktadır.

DTP'li liderlerin son günlerde moda haline gelen açıklamaları, düzenledikleri etkinlikler ve terörist başının isminin yanında kullandıkları saygı ifadeleri özellikle eğitimsiz kesimi olumsuz etkilemektedir.

Örgütün propaganda ettiği diğer bir konu, devletin teröre karşı aldığı tedbirlerin baskı olarak nitelendirilmesidir. Ancak, bu konuyu enine boyuna araştırıp değerlendirmek gerekir.

Cumhuriyet'in öncesi ve sonrasında batılı devletlerin kışkırtmalarıyla, genellikle dini sebeplerle ortaya çıkan bazı ayaklanmalar yaşanmıştır. Bu ayaklanmaları bastırabilmek amacıyla devlet bu bölgede çeşitli tedbirler almıştır. Ancak, o dönemde ortaya çıkan bu hareketler, sadece bu bölge ile sınırlı değildir. Cumhuriyet devrimini içine sindiremeyen bazı jakoben ve tahakkümcü zihniyetlerin çıkardığı isyanlar, yurdun diğer kesimlerinde de yaşanmıştır. Başta Menemen Olayı olmak üzere Konya, Yozgat, Bolu vs. bölgelerde dinci isyanlar yaşanmış ve devlet bu isyanlara karşı da tedbirler almıştır.⁴⁰⁴

Görülüyor ki, devletin uyguladığı tedbirler, sadece bu bölgeye yönelik değildir. Günümüzde bölgede bu tür tedbirler devam etse de bu tedbirlerin özellikle bu bölgeye yapılmadığının bilinmesi gerekmektedir. Benzer tedbirleri devlet çeşitli irticai terör örgütleri, tarikatçılar vs. gruplar üzerinde de uygulamaktadır. Uygulanan tedbirlerin amacı sadece ve sadece bölge halkının terörden uzak, daha rahat ve refah içinde bir hayat sürmesi içindir.

5.2.4. Hızlandırıcı Etkenler

Terör örgütlerinin bir amacı da toplumda kaos ortamı yaratarak insanları birbirlerine düşürmek ve ülkenin birlik bütünlüğünü bozmaktır.⁴⁰⁵ PKK Terör Örgütü de gerçekleştirdiği silahlı eylemlerle pek çok askeri, polisi, öğretmeni, doktoru ve bölgedeki halktan bazı vatandaşları şehit etmiştir. Bu acı olaylar, halkın gözündeki yöre

⁴⁰⁴ UNAN, Fahri; a.g.m., s.67

⁴⁰⁵ İLHAN, Suat; **Terör Neden Türkiye?**, s.23

halkı hakkında kötü bir imaj oluşmasına neden olmaktadır. Kendisini dışlanmış hisseden yöre halkının bir kısmı da örgütün ideolojisini benimsemek durumunda kalmaktadır.

Diğer hızlandırıcı faktörleri de şu şekilde sıralayabiliriz:

- Devlet aleyhine yapılan menfi propagandalar sonucunda yaratılmak istenen güvensizlik ortamı,⁴⁰⁶
- Kürtçü siyasi partilerin yönetim kademesindeki kişilerin açıklamaları ve düzenledikleri etkinlikler,
- Örgütün bölge halkına uyguladığı katliamları devletin üzerine yıkması,
- Örgütün, basın-yayın organları aracılığı ile devletle bölge halkını karşı karşıya getirmesi gibi etkenler hareketin hızlanmasına yol açmaktadır.

5.2.5. İnsanların PKK Hareketi İçin Seferber Kılınması

İnsanların birçoğu kandırılarak hareket için seferber olmaları sağlanmaktadır. Örgüte adam toplama faaliyetlerine ilişkin, insanlara çeşitli vaatler verilerek örgüte eleman temin edilmekte, düzenlenen etkinliklerle (Nevruz, Dünya Kadınlar Günü, İnsan Hakları Gösterileri vs.) kadın, çocuk, yaşlı insanlar kullanılarak hareketin içine çekilmeye çalışılmaktadır.

İnsanların eğitimsizliğinden faydalanılarak hareket için seferber kılındıkları görülmektedir. Böylece hareketin içinde bulunan pek çok insanın bilinçli olmadığını ve tamamen kullanıldıklarını söylemek çok doğru olacaktır.

5.2.6. Devletin Denetleme İşlemi

Devlet örgüte karşı denetleme işlemini güvenlik güçleriyle sürdürmektedir. 1984 yılında başlatılan kanlı eylemler, 1999 yılına kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir. Öcalan'ın Türkiye'ye getirilmesine ve tutuklanmasına denk gelen 1999 yılından sonra PKK hareketinin büyük bir çöküş içerisine girdiği görülmektedir. Maalesef, 2003 yılından günümüze örgütün kanlı eylemlerine tekrar başladığını söylemek yanlış olmaz.

Ancak, bu hususta güvenlik güçlerini suçlamak doğru olmayacaktır. Denetleme işleminin kontrolü siyasi iktidarın elinde bulunmaktadır. Güvenlik güçleri, siyasi iktidarın terörle ilgili verdiği kararları uygulamak durumundadır. Şunu söylemek

⁴⁰⁶ TATAR; Hüsnüye Canbay; a.g.m., s.296

gerekir ki Devlet PKK hareketine karşı denetleme işleminde başarısız olmuştur. Dış güçlerin PKK'ya verdiği desteği engelleyememiş, inisiyatifi ele geçirememiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi PKK hareketi norm yönelimli bir hareket olarak görülse de, belirledikleri amaç ve hareketin aktörlerinin siyasi fikirleri değer yönelimli bir hareket olduğunu apaçık ortaya koymaktadır. Hareket, toplumun bazı normlarını değiştirmek amacıyla kurulmuş masum bir hareket olmayıp, ülkenin toprak bütünlüğünün değiştirilmesini amaçlayan değer yönelimli bir hareket olarak değerlendirilmelidir.

Sosyal hareketler kavramını tanımlarken kolektif davranışlardan da bahsedilmişti. Kolektif davranışların, fert ve toplumun tutum ve zihniyetlerini belirleyen eylem kalıplarının olduğu ancak, bu süreçte genel norm ve yapısal oluşumların da etkisinin göz ardı edilmemesi gerektiği, sosyal hareketlerin ideoloji, şiddet gibi kavramlarla açıklanamayacağı belirtilmişti.⁴⁰⁷ Tamamıyla ideolojik amaçlar doğrultusunda, şiddet kullanarak faaliyetlerini sürdüren PKK hareketinin legal bir hareket olduğunu söylemek mümkün değildir.

⁴⁰⁷ TÜRKDOĞAN, Orhan; a.g.e., s.9

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortadoğu'nun adeta bir giriş kapısı konumundaki Türkiye'nin bulunduğu coğrafya, geçmişte ve günümüzde olduğu gibi gelecekte de çeşitli oyunlara sahne olacaktır. Türkiye'nin topraklarının değerinin farkında olan emperyalist devletler savaş ve terörü kullanarak ulaşamadıkları hedeflerine ulaşmak için gelecekte belki de başka stratejiler kullanacak, bu denemelerden de Türk Milleti'nin büyük vatan sevgisi ve hassasiyetinin oluşturduğu direnci kıramayarak elleri boş döneceklerdir.

Başta ABD olmak üzere Ortadoğu'da menfaati bulunan diğer devletler, bu bölgedeki düzenin bozulması için çeşitli faaliyetlerde bulunmaktadır. Amaç, güçlü ve bölgeye hakim olabilecek nitelikte bir devlet oluşmasına ve bu devletin bölgede hüküm sürmesine engel olmaktır. ABD, Irak'a özgürlük ve demokrasi getirmek için girdiğini iddia etse de sivil halkı öldürmekten kaçınmamakta, Irak'ta yaşayan çeşitli etnik grupları birbirlerine düşürerek ülkeyi bölmeye çalışmaktadır.

Araştırmamızda incelediğimiz PKK Bölücü Terör Örgütü de bahsettiğimiz oyunun bir parçasıdır. Örgüt, söz konusu ülkeler tarafından desteklenmektedir. Amacı, Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda topraklarımızda ayrı bir Kürdistan Devleti kurmaktır. Bu amaç, Türkiye'nin bölgedeki etkinliğini ve gücünü azaltmak isteyen ülkelere yapılan bir hizmettir.

Ulu önder Atatürk Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, üniter bir devlet yapısında, vatan ve milletin bütünlüğü ilkelerine dayandırarak kurmuştur. Bu ilkelere bakıldığında siyasi, hukuki ve sosyolojik yapıda kesinlikle terörün yeri yoktur. Terör veya başka bir yöntemle ülkemizin toprak bütünlüğünü bozmak mümkün değildir. Bunun farkında olan örgüt üyeleri, içerden ve dışardan aldıkları desteklerle terör eylemlerine devam etmektedirler.

Terör örgütünün eylemlerinden en fazla zarar görenlerin başında bölge halkı gelmektedir. Örgüt, bölgedeki sosyal yapıdan kaynaklanan sıkıntıları istismar ederek yöre halkını kendi tarafına çekmeye çalışmaktadır. Örgüt bu hedefini, bölge halkının eğitim seviyesinin düşük olmasından da faydalanarak kısmen gerçekleştirmiştir. Buna rağmen, yöre halkından örgütün eylemlerine karşı çıkan pek çok insanı katletmektedir.

PKK, bütün dış ülkelere aldığı yardımlara rağmen hayali Kürdistan uğruna bir gerilla mücadelesi vermişse de askeri olarak yenilmiş, lideri tutuklanmış, örgüt

parçalanma sürecine girmiştir. Nihayet PKK olağanüstü VII. Kongresinde silahlı mücadeleyi bırakma kararı almak mecburiyetinde kalmıştır. Halen örgüt mücadelesine ağırlıklı olarak siyasi ortamda devam etmektedir. Silahlı mücadeleyi tam olarak bırakmasa da strateji değişikliğine giderek güvenlik güçleriyle sıcak çatışmalardan uzak durmakta, mayın ve çeşitli patlayıcı maddeler kullanarak, güvenlik güçlerine ve sivil halka zaiyat verilmeye devam etmektedir. Diğer taraftan, siyasi mücadele kapsamında Avrupa Birliği yetkilileriyle iletişim kurarak, basın-yayın organlarını kullanarak “insan hakları”, “demokratikleşme”, “federal siyasi devlet yapısı”, “Kürtlere özerklik” gibi konularda propaganda faaliyetlerine devam etmektedir.⁴⁰⁸

Bahsedilen tüm bu bilgiler ışığında, terör sorununu çözebilmek amacıyla, devletin askeri müdahalenin yanında alması gereken bazı tedbirler bulunmaktadır. Sağlıklı olarak kurulacak iletişim ağları, yollar ve maddi şartları düzelterek yatırımlarla sorunun en önemli boyutları kendiliğinden rayına girecektir. Özellikle terör olaylarının artışıyla beraber bölgeler arasında meydana gelen kopukluklar, ancak ciddi bir devlet politikasıyla ortadan kaldırılabılır. Bu iyileşmeleri sağlayacak politika ve onun vasıtalarının neden öncelikle terörün hedefi olduğuna bakılırsa, mesele çok daha iyi anlaşılacaktır.

Türkiye'nin jeopolitik önemi ve Ortadoğu petroleri sebebiyle emperyalist güçlerin bölgedeki çıkar oyunları sürekli olarak devam edeceğinden, devlet tarafından iç ve dış politikalar bu yönde belirlenmelidir. Başta ABD olmak üzere tüm dünya ülkelerinin gözü Ortadoğu'da iken Türkiye, dış politika oluştururken önceliği Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerine vermelidir.

Terör sorununa yönelik alınması gereken diğer önemli bir tedbir ise terörün iç ve dış destek kaynaklarını kurutmaktır. Bu tedbir, ancak iyi bir istihbarat ağı oluşturularak tesis edilebilir. Kurulacak olan istihbarat ağında görevlendirilecek kişilere teröre yönelik özel bir eğitim imkanı sağlanmalıdır. Bu imkan, sosyal psikolojiye ağırlık veren bir program dahilinde oluşturulmalıdır.

Örgütün sebep olduğu bütün katliamlar, cinayetler ve silahlı eylemleri bir program dahilinde yöre halkına ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır. Bölgenin aynı zamanda sosyal ve ekonomik bir sorunu olan terörün verdiği zararların boyutu halka en

⁴⁰⁸ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.826-827

iyi şekilde gösterilmelidir. Böylelikle, yöre halkı terörün gerçek yüzünü daha iyi anlayacak ve örgütü dışlayacaktır.

Örgütle sürekli irtibat halinde olup örgüte her türlü siyasi ve ekonomik destek veren Avrupa Birliği ve ABD ile örgütün siyasi ve ekonomik bağlarını koparmak sorunun giderilebilmesi için büyük fayda sağlayacaktır. Örgütü cesaretlendiren, sözde sorunlarını siyasi platforma taşımalarında onlara büyük bir destek veren bu ülkelerle olan bağları koparıldığı takdirde, örgütün bundan büyük bir zarar göreceği aşıkardır. Bu tedbir sağlam, gerektiğinde sert mesajlar verebilecek politikalarla mümkün olabilir.

Terör sorununa karşı alınabilecek en önemli tedbirlerden birisi de eğitimle ilgilidir. Örgütün, halka kendi düşüncelerini kabul ettirme ve örgüte eleman temini faaliyetlerinde çok zorlanmadığı görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden birisi de halkın eğitim seviyesinin düşük olmasıdır. Yöre halkı “nereye çekersen oraya gelir” durumundadır. Örgüt, propaganda faaliyetleriyle halkı rahatlıkla yönlendirmektedir. Devletin bu duruma karşı etkili bir eğitim politikası geliştirmesi zorunludur. Bölgede okula gitmeyen, ailelerin okula göndermediği pek çok çocuk bulunmaktadır. Ayrıca okul sayısı ve okulların eğitim imkanları yeterli seviyede değildir. Bölgeye gönderilen öğretmenler, mesleğe yeni başlamış genç, tecrübesiz olanlardan seçilmektedir. Mevcut eğitim sisteminin en büyük yanlışı olan bu atama politikasının ivedilikle değiştirilmesi gerekmektedir. Bölgede tecrübeli, idealist, insanları yetiştirmekten zevk alan, sabırlı, Türk tarihi ve Türk geleneğini iyi bilen öğretmenlere ihtiyaç vardır. Öncelikle bu ihtiyacın karşılanması gerekmektedir.

Eğitim-öğretim konusunda özellikle kız çocuklarının eğitimi dikkate alınarak okul sayısının arttırılması ve kız çocuklarının okula gönderilmesi konusunda ailelerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Çocuklarını okula göndermemekte ısrar eden ailelere çeşitli yaptırımlar uygulanmalıdır. Ayrıca, ağırlıklı olarak mesleki yönde eğitim veren teknik okulların açılması, gençlere tarım ve hayvancılık dışında farklı meslekleri de öğrenme fırsatı verecektir. Bölgedeki yetersiz köy okulları yerine yatılı bölge okullarının yaygınlaştırılması gerekmektedir. Köylerde yaşayan çocuklar okula gidip gelişlerde problem yaşamaktadırlar. Bu sorunun giderilebilmesi için taşınmalı eğitim konusunda da çeşitli planlamalar yapılmalıdır.

Bölge insanın sosyal yönü çok zayıftır. Birleştirici, bütünleştirici ve nitelikli sosyal etkinliklerin düzenlenmesi ile yöre halkının toplumsal düzeyde sosyal temasının

sağlanması gerekmektedir. Yöre halkının kültürel ve etnik yönden farklı oldukları anlayışı değiştirilerek, Türk Milli Kültürünün bir parçası oldukları konusunda eğitim-öğretim programları hazırlanmalıdır.⁴⁰⁹ Böylece, yöre halkının sosyal bütünleşmesi, Türk Milleti'nin bir parçası oldukları inancı sağlanmış olacaktır.

Yöre halkında oluşan önyargıları ortadan kaldırmak maksadıyla çeşitli ekonomik yatırımlarla bölgeler arası dengesizlik sorunu giderilmelidir. Halka sağlanan olanak ve imkanlar artırılırsa aidiyet duyguları artacaktır. Statü, prestij, eğitim imkanı, hayat standartlarının iyileştirilmesi gibi eğilimler toplumsal uyum ve bütünlüğün sağlanmasını kolaylaştıracaktır.

Toplumsal iletişim ve etkileşim sağlanmalıdır. Etkileşim süresinin uzunluğu ve kısalığı kalıcı değişiklikler konusunda etkilidir. İletişim ve etkileşim süresi uzadıkça toplumdaki değişimler daha kalıcı olur.

Ortak değerler ile ortak norm ve standartlara vurgu yapılmalı, ortak amaç ve hedefler üretilmelidir. Benzer amaç ve hedefler ve bu amaç ve hedefler üzerinde birlikte çalışma, ön yargılı grup ya da toplumlarda ön yargıyı azaltan önemli faktörlerdir.

Sosyal bir hareket olarak incelediğimiz PKK hareketinin detaylı olarak ortaya koyduğumuz araştırmamızın, yukarıda belirtilen tedbirlerin sağlanması konusunda faydalı bir kaynak teşkil edeceğine inanmaktayız. PKK hareketinin belirleyici özelliklerini tespitle, legal olmayan bu hareketin kısa zamanda etkisiz hale getirilmesi daha kolay olacaktır.

⁴⁰⁹ ŞEHİRLİ, Atilla; a.g.m., s.829

KAYNAKLAR

Kitaplar

- ARAT, Reşit Rahmeti; **Kutadgu Bilig**, C.III.İndeks, İstanbul, 1979.
- ARVASI, Seyyid Ahmet, **Doğu Anadolu Gerçeği**, TKAE Yay., İstanbul, 1986.
- ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal; **Nutuk**, Türk Dil Kurumu Yayınları:220/1 Atatürk Dizisi:1, Ankara, 1981
- BALLI, Rafet; **Kürt Dosyası**, Cem Yayınevi, İstanbul, 1993.
- BAŞBUĞ, Hayri; **Kürt Türkleri ve Fanatik Ermeni Faaliyetleri**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1984.
- BENDER, Cemşid; **Türk Tarihi ve Uygarlığı**, Kaynak Yay., İstanbul, 1991.
- BİLGİSEVEN, A.Kurtkan; **Genel Sosyoloji**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.
- BÖLÜĞİRAY, Nevzat; **Anarşi ve Terör Nasıl Önlenir?**, Tekin Yayınevi, İstanbul, 1996.
- CİRHİNLİOĞLU, Zafer; **Terör ve Toplum**, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 2004.
- ÇAY, A.Haluk; **Her Yönüyle Kürt Dosyası**, Turan Kültür Vakfı, Ankara, 1994.
- DEMİREL, Emin; **PKK ve Ayaklanmalar**, IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2005.
- DEMİRKIRAN, Sami; **Ürperten İtirafı**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 1996.
- DENKER, M.Sami; **Uluslar arası Terör, Türkiye ve PKK**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1997.
- DURAN, Faik Sabri; **Türkiye Coğrafyası**, Lise Kitapları:III. sınıf, İstanbul Devlet Matbaası, 1929.
- DÜNDAR, Fuat; **Türkiye Nüfus Sayımlarında Azınlıklar**, Doz Yay., İstanbul, 1987.
- ERGİL, Doğu; **Doğu Sorunu, Teşhisler ve Tespitler**, T.O.B.B, Ankara, 1998.
- ERÖZ, Mehmet; **Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu**, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul, 1987.
- ERÖZ, Mehmet; **Doğu Anadolu Hakkında Sosyo-Kültürel Bir Araştırma**, Baylan Matbaası, Ankara, 1973.
- ERSEVER, Ahmet Cem; **Kürtler, PKK ve Abdullah ÖCALAN**, Ocak Yay., Ankara, 1998.

GÖKALP, Ziya; **Kürt Aşiretleri Hakkında Sosyolojik Tetkikler**, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1992.

İLHAN, Suat; **Jeopolitik Duyarlılık**, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 1989.

İLHAN, Suat; **Terör Neden Türkiye?**, Nu-do Yayınevi, Ankara, 2001.

İLHAN, Suat; **Türkiye'nin ve Türk Dünyası'nın Jeopolitiği**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Seri VIII, Sayı: A-1, Ankara, 1993.

İLHAN, Suat; **Türklerin Jeopolitiği ve Avrasyacılık**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2005.

İMSET, İ.; **PKK, Ayrılkçı Şiddetin Yirmi Yılı**, Ankara, 1994.

KAYA, Yaşar; **Toplumsal Yapı**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 2003.

KAYNAK, Mahir; **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, Timaş Yay., İstanbul, 2002.

KELEŞ, Ruşen-ÜNSAL, Artun; **Kent ve Siyasal Şiddet**, SBF Yayını, Ankara, 1982.

KIZILÇELİK, Sezgin; **Sosyoloji Teorileri 1**, Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya, 1994.

KOÇAŞ, M.Sadi; **Kürtlerin Kökeni ve Güneydoğu Anadolu Gerçeği**, Kasta A.Ş. Yay., İstanbul, 1990.

KONGAR, Emre; **Küresel Terör ve Türkiye**, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2001.

MUMCU, Uğur; **Kürt Dosyası**, Uğur MUMCU Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, Ankara, 2005.

ÖRGÜN, Faruk; **Küresel Terör**, Okumuş Adam Yay., Ankara, 2001.

ÖCALAN, Abdullah-KÜÇÜK, Yalçın; **Dirilişin Öyküsü**, Zagros Yay., İstanbul, 1993.

ÖZDAĞ Ümit; **Güneydoğu Anadolu Bölgesinde ve Doğu ve Güneydoğu Anadolu'dan Batıya Göç Edenlerde Kültürel Yapı ve Kültürel Kimlik Sorunu**, Türk Metal-İş Sendikası, Ankara, 1995.

ÖZOĞLU, Ali; **Şifre Çözüldü-Masonlardan Türkiye'ye Kanlı Hediye, ASALA-PKK**, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul, 2005.

ÖZTÜRK, Saygı; **Kasadaki Dosyalar**, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2005.

PAMUKOĞLU, Osman; **Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2004.

RIŞVANOĞLU Mahmut; **Kurmançlar ve Zazaların Kimliği**, 2. cilt, TÜM Basın yay., İstanbul, 1995.

SEFEROĞLU, Şükrü Kaya-TÜRKÖZÜ, Halil Kemal; **Türklerin Kürt Boyu**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1982.

ŞERİF, Muzaffer-ŞERİF, Carolyn; **Sosyal Psikolojiye Giriş I**, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1996.

ŞERİF, Muzaffer-ŞERİF, Carolyn; **Sosyal Psikolojiye Giriş II**, Sosyal Yayınları, İstanbul, 1996.

TANİLLİ, Server; **Dünyayı Değiştiren On Yıl: Fransız Devrimi Üstüne (1789-1799)**, Say Yay., Ankara, 1990.

TATAR, Hüsniye Canbay; **Nuh'un Gemisindekiler, Şehirleşme ve Dini Cemaatleşme**, Turan Yayıncılık, İstanbul, 1999.

TÜRKDOĞAN, Orhan; **Gecekondu İnsan ve Kültür**, Genar Yay., İstanbul, 2002.

TÜRKDOĞAN, Orhan; **Güneydoğu Kimliği**, Türkocağı Yay., Bolu, 1995.

TÜRKDOĞAN, Orhan; **Sosyal Hareketler Sosyolojisi**, Birleşik Yayıncılık, İstanbul, 1997.

UNAN, Fahri; **Politika Çıkmazındaki Kürt Meselesi**, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi Yayınları, Ankara, 1992.

VOLKAN, Vamık; **Kanbağı Etnik Gururdan Etnik Teröre**, Bağlam yay., İstanbul, 1999.

YALVAÇ, Mehmet; **Aile Sosyolojisi - İlkel toplumdan Modern Topluma Aile**, Malatya, 2000.

ZAFER, Hamide; **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 1999.

Makaleler

“**Abdullah ÖCALAN Gerçeği**”, www.pkkgercegi.net, 17.07.2006.

BALCIOĞLU, İbrahim; “**Saldırganlık**”, 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, “**Küreselleşme ve Psikiyatri**”, Malatya, 11-14 Haziran 2002.

BAŞBUĞ, Hayri; “**Nevruz**”, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Dergisi, İstanbul, Şubat 1985.

ÇAY, Abdulhaluk, M.; “**Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu Aşiretlerinin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapıları ve Bölücülük Meselesi**”, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Üzerine Araştırmalar III, Boğaziçi İlim Araştırmalar Serisi:10, Ankara, 1992, s.1-40.

DALOĞLU, Tülin; “**Quelling Kurdish Unrest**”, Washington Times, 2 Nisan 2006.

GÖKA, Erol; “**Siyasi Vahşet Gruplarının ve İntihar Eylemcisinin Psikolojisi**”, 9. Ulusal Sosyal Psikiyatri Kongresi, “**Küreselleşme ve Psikiyatri**”, Malatya, 11-14 Haziran 2002.

“**Hakkari İlinin Önemli Sorunları ve Çözüm Önerileri**”, Hakkari Valiliği, 1996

İLHAN, Suat; “**Jeopolitik Kavramı ve Unsurları**”, Avrasya Dosyası “Jeopolitik Özel”, Cilt:8, Sayı:4, Kış 2002, s.318-322.

KULOĞLU, Armağan; “**Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye**”, Avrasya Dosyası “Jeopolitik Özel”, Cilt:8, Sayı:4, Kış 2002, s.5-21.

MINORSKY, Wiladimir; “**Kürtler**”, İslam Ansiklopedisi, C.VI., s.1089-III 4.

MUTLU, Kayhan, “**Etniklik ve Güneydoğu Sorunları**”, Sosyoloji Dergisi, 1998.

ÖCALAN, Abdullah; “**Ordu ile Savaş Gerçekliğine Doğru Yaklaşmayan Anlayışları Yerle Bir Edelim**”, Serxwebun Gazetesi, Haziran 1994.

POLAT, Gamze; “**Kerkük’te PKK’ya Arsa Diyeti**”, Aksiyon Dergisi, 09 Mayıs 2005.

ŞEHİRLİ, Atilla; “**PKK’nın Kongre ve Konferansları ile Uyguladığı Strateji ve Taktikler (1978-1999)**”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, 27-28-29 Mart 2000, s.789-833.

ŞENTÜRK, Ünal; “**Küresel Yeni Sosyal Hareketler ve Savaş Karşıtlığı**”, Sosyal Bilimler Dergisi, Cumhuriyet Üniversitesi, Cilt:30, No:1, Mayıs 2006.

TATAR, Hüsnüye Canbay; “**Sosyal Hareketler Sosyolojisi Açısından PKK**”, I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu, Fırat Üniversitesi, Elazığ, 2000, s.287-297.

TÜRKDOĞAN, Orhan; “**Günümüz Türk Sosyolojisinin Dinamikleri**”, Türk Sosyoloji Dergisi, Sayı 1.

“**Türkiye’deki Terör Örgütleri**”, www.terror.gen.tr., 13.04.2006.

Gazeteler ve Dergiler

Akşam Gazetesi, 3 Ocak 2000.

BİRAND, Mehmet Ali; “**Ropörtaj**”, Milliyet Gazetesi, 16-18 Haziran 1988

Bugün Gazetesi, 01 Nisan 2006.

Hürriyet Gazetesi, 10 Şubat 2000.

Milliyet Gazetesi, 11 Şubat 2000.

Özgür Politika, “**Topyekün Savaşa Geçilmeli**”, 22 Temmuz 2005.

Vatan Gazetesi, 13 Kasım 2002.

Zaman Gazetesi, 11 Ocak 2000.

Sözlükler ve Ansiklopediler

Kaşgarlı Mahmut; **Divan-ı Lugat’it Türk**, C.I.

Tezler

TAHİR, Kadir; **Dünden Bugüne Konar Göçer Aşiretler ve Terör Olgusu**, Tez, İÜ Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul, 1997.

Diğer Kaynaklar

T.B.M.M. Göç Komisyonu Raporu, Ankara, 1998.

Türkiye’de Anarşi ve Terörün Sebepleri ve Hedefleri, Yüksek Öğretim Kurulu Konferansı, 12 Nisan 1985.

Türkiye Geneli PKK Terör Olayları İstatistiği (1984-1996), T.C. İçişleri Bakanlığı Em.Gn.Md.Terörle Mücadele (TEMÜH) Dairesi Başkanlığı, Ankara, 1997.

12.04.1991 tarih ve 3713 sayılı “**Terörle Mücadele Kanunu**”, Md.1.

ÖZGEÇMİŞ

Mustafa ŞİRİN, 1979 yılında Trabzon'un Maça ilçesinde dünyaya geldi. 1990 yılında İstanbul'da 50. Yıl Çağlayan İlkokulundan mezun oldu. Ortaokulu 1993 yılında Çağlayan Ortaokulu'nda bitirdikten sonra bir sene Çağlayan Lisesi'nde öğrenim görmeyi müteakip Kuleli Askeri Lisesi'ne girmeye hak kazandı. 1998 yılında Kuleli Askeri Lisesi'nden mezun olduktan sonra Kara Harp Okulu'nda öğrenimine başladı. 2002 yılında Kara Harp Okulu'ndan Personel Teğmen olarak mezun oldu. Personel Sınıf Okulu'ndaki öğreniminden sonra 2003 yılında görevine başladı. 2004 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans öğrenimine halen devam etmektedir.